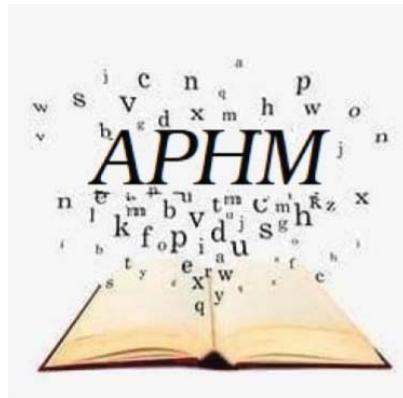

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В. Н. КАРАЗІНА
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНИХ МОВ
КАФЕДРА РОМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА ПЕРЕКЛАДУ

ХУДОЖНІ ФЕНОМЕНИ В ІСТОРІЇ ТА СУЧАСНОСТІ
(«ДИСКУРС ПОДОРОЖІ»)

Тези доповідей
VIII Міжнародної наукової конференції

(8 квітня 2022 р., Харків, Україна)

Харків – 2022

УДК 80:378.147.091(063)

*Реєстраційне посвідчення УкрІНТЕІ МОН України
(№ 165 від 29 грудня 2021 року)*

*Затверджено рішенням Науково-методичної ради
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
(протокол № 9 від 16 червня 2022 року)*

Голова оргкомітету: *Валентина ПАСИНОК*, доктор педагогічних наук, професор (Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, Україна).

Заступник голови оргкомітету: *Тетяна ЧЕРКАШИНА*, доктор філологічних наук, доцент (Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, Україна).

Члени оргкомітету: *Марія БСЛЯВСЬКА*, кандидат філологічних наук (Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, Україна); *Ольга ВАСИЛЬСВА* (Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, Україна); *Сімона МЕРКАНТИНІ*, кандидат філологічних наук (Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, Україна); *Ігор ОРЖИЦЬКИЙ*, доктор філологічних наук, доцент (Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, Україна); *Богдан ПАРАМОНОВ* (Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, Україна); *Діана ПЕСОЦЬКА*, кандидат філософських наук (Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, Україна); *Ірина СКРИПНИК*, кандидат філологічних наук, доцент (Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, Україна); *Олена ТАРАСОВА*, кандидат філологічних наук, доцент (Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, Україна); *Юлія ТИМОФЄЄВА* (Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, Україна); *Інга ЯЦЕНКО* (Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, Україна); *Олег РУМЯНЦЕВ*, доктор філологічних наук, доцент (Палермський університет, Італія); *Розанджела ЛІБЕРТІНІ*, доктор педагогічних наук, доктор філософських наук, доцент (Католицький університет у Ружомберку, Словаччина); *Русудан МАХАЧАШВІЛІ*, доктор філологічних наук, професор (Київський університет імені Бориса Грінченка, Україна); *Марина ВАРДАНЯН*, доктор філологічних наук, професор (Криворізький державний педагогічний університет, Україна).

Секретарі: *Катерина БЕЗПАРТОЧНА, Михайло БОНДАРЕНКО, Рейхан ДЖУМАСВА.*

Адреса оргкомітету: каб. 7-73, кафедра романської філології та перекладу, факультет іноземних мов, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, майдан Свободи, 4, м. Харків, Україна, 61022.
тел.: (057)707-52-65

Художні феномени в історії та сучасності («Дискурс подорожі»): тези доповідей VIII Міжнародної наукової конференції. (8 квітня 2022 року, м. Харків, Україна). – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2022. – 108 с.

ISBN 978-966-285-774-0

У збірнику представлені тези доповідей міжнародної наукової конференції, присвяченої проблемам літературознавства, лінгвістики, перекладознавства, методики викладання іноземних мов і літератур. Для наукових працівників, викладачів, аспірантів, студентів філологічних спеціальностей. За зміст та достовірність фактів, викладених у тезах, відповідальність несуть автори. Усі тези перевірено на наявність текстових запозичень за допомогою системи StrikePlagiarism.com.

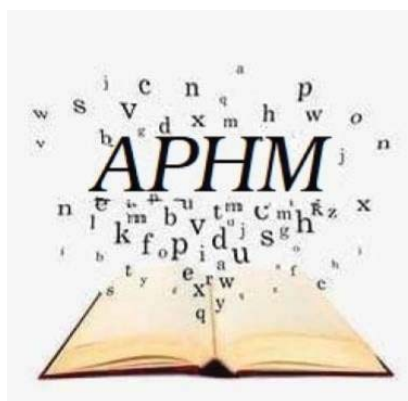
УДК 80:378.147.091(063)

ISBN 978-966-285-774-0

© Харківський національний університет
імені В. Н. Каразіна, 2022
© Колектив авторів, 2022

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
V. N. KARAZIN KHARKIV NATIONAL UNIVERSITY
FOREIGN LANGUAGES SCHOOL
DEPARTMENT OF THE ROMAN PHILOLOGY AND TRANSLATION

ARTISTIC PHENOMENA IN HISTORY AND MODERNITY
(«TRAVEL DISCOURSE»)

Abstracts Collection of
The VIII International Scientific Conference

(April 08, 2022, Kharkiv, Ukraine)

Kharkiv – 2022

UDC 80:378.147.091(063)

Certification UkrINTEI Ministry of Education and Science of Ukraine № 165 dated 29.12.2021
*Approved for publication by the decision of the Scientific and Methodical Council
of V. N. Karazin Kharkiv National University
(protocol № 9 dated 16.06.2022)*

Head of the organizing committee: Dr *Valentyna PASYNOK* (V. N. Karazin Kharkiv National University, Ukraine).

Deputy Head of the organizing committee: Dr *Tetiana CHERKASHYNA* (V. N. Karazin Kharkiv National University, Ukraine).

Members of the organizing committee: PhD *Maria BIELIAVSKA* (V. N. Karazin Kharkiv National University, Ukraine); *Olha VASILIEVA* (V. N. Karazin Kharkiv National University, Ukraine); PhD *Simona MERCANTINI* (V. N. Karazin Kharkiv National University, Ukraine); Dr *Ihor ORZHYTSKII* (V. N. Karazin Kharkiv National University, Ukraine); *Bohdan PARAMONOV* (V. N. Karazin Kharkiv National University, Ukraine); PhD *Diana PESOTSKA* (V. N. Karazin Kharkiv National University, Ukraine); PhD *Iryna SKRYPNIK* (V. N. Karazin Kharkiv National University, Ukraine); PhD *Olena TARASOVA* (V. N. Karazin Kharkiv National University, Ukraine); *Yulia TYMOFIEIEVA* (V. N. Karazin Kharkiv National University, Ukraine); *Inha YATSENKO* (V. N. Karazin Kharkiv National University, Ukraine); Dr *Oleg ROUMYANTSEV* (University of Palermo, Italy); Dr *Rosangela LIBERTINI* (Catholic University of Ruzomberok, Slovakia); Dr *Rusudan MAKHACHASHVILI* (Borys Hrynchenko Kyiv University, Ukraine); Dr *Maryna VARDANIAN* (Kryvyi Rih State Pedagogical University, Ukraine).

Secretaries: *Kateryna BEZPARTOCHNA, Mykhailo BONDARENKO, Reikhan DZHUMAIEVA.*

Address of the organizing committee: 7-73, Department of Roman Philology and Translation, School of Foreign Languages, V. N. Karazin Kharkiv National University, Svobody sq., 4, Kharkiv, Ukraine, 61022.
tel.: (057)707-52-65

Artistic phenomena in history and modernity («*Travel Discourse*»): Abstracts Collection of the VIII International Scientific Conference. (April 08, 2022, Kharkiv, Ukraine). – Kharkiv: V. N. Karazin Kharkiv National University, 2022. – 108 p.

ISBN 978-966-285-774-0

The collection presents abstracts of report of the International scientific conference devoted to the problems of literary criticism, linguistics, translation studies, methods of teaching foreign languages and literatures. For researches, teachers, graduate students, students of philological programs. The authors are responsible for the content and accuracy of the facts set forth in the abstracts. All abstracts were tested for plagiarism through the StrikePlagiarism.com.

UDC 80:378.147.091(063)

ISBN 978-966-285-774-0

© V. N. Karazin Kharkiv National University, 2022
© The team of authors, 2022

ЗМІСТ / TABLE OF CONTENTS

ПОЇЗДКИ НА МОГИЛУ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА В ПОДОРОЖНІХ НАРИСАХ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХІХ ПОЧАТКУ ХХ СТ. <i>Валентина АВРАМЕНКО</i>	11
ОБРАЗ ПЕРСЕФОНИ-МАНДРІВНИЦІ У ПОЕЗІЇ ЛУЇЗИ ҐЛІК (LOUISE GLÜCK) <i>Людмила АНІСІМОВА</i>	12
ПОДОРОЖ ЯК СПОСІБ ВІДТВОРЕННЯ ПАМ'ЯТІ В РОМАНІ ДІАНИ СЕТТЕРФІЛД «ТРИНАДЦЯТА КАЗКА» <i>Тетяна БЕЛІМОВА</i>	13
THE CHARACTER'S JOURNEY: PSYCHOLINGUISTIC IMAGE <i>Marharyta BEREZHNA</i>	16
ACTITUDES LINGÜÍSTICAS HACIA EL INGLÉS DE LOS JÓVENES ANDALUCES <i>Anastasiia ВУСНKOVA</i>	17
РОМАН-ЕСЕЙ ГАЛИНИ ПАГУТЯК «СКАМ'ЯНІЛИЙ КОРАБЕЛЬ» ЯК НЕТРАДИЦІЙНА ПОДОРОЖНЯ ЛІТЕРАТУРА <i>Галина БОКШАНЬ</i>	19
НОВА УКРАЇНСЬКА ВЕРСІЯ ФРОНТИРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ: ПОДОРОЖІ У «СІРУ ЗОНУ» ТА НА «ЛІНІЮ РОЗМЕЖУВАННЯ» <i>Олена БОНДАРЕВА</i>	20
ДИСКУРС ГЕОГРАФІЧНОЇ ТА МЕНТАЛЬНОЇ ПОДОРОЖІ В РОМАНІ «ЩАСЛИВА НОСТАЛЬГІЯ» АМЕЛІ НОТОМБ <i>Михайло БОНДАРЕНКО</i>	22
ПОДОРОЖ МІЖ СВІТАМИ У П'ЄСІ ЕРІКА-ЕММАНЮЕЛЯ ШМІТТА «ГОТЕЛЬ ДВОХ СВІТІВ» <i>Ольга ВАСИЛЬЄВА</i>	24
БЕЛЕТРИЗОВАНА БІОГРАФІЯ МАНДРІВНИКА: НАРАТИВНИЙ АСПЕКТ <i>Олена ВЕЩИКОВА</i>	25

ЕПІСТЕМІЧНА МОДАЛЬНІСТЬ У ЛІНГВІСТИЧНОМУ ПРОСТОРИ <i>Марина ВОРОНІНА</i>	26
ЕКЗИСТЕНЦІЙНА КРИЗА ЯК НАСЛІДОК «НЕСКІНЧЕННИХ МАНДРІВ» ГОЛОВНОГО ГЕРОЯ ПОВІСТІ ДЖЕЙМСА БОВЕНА «ВУЛИЧНИЙ КІТ НА ІМ'Я БОБ» <i>Svitlana HAYDUK</i>	27
ЖАНРИ В ІСТОРІЇ ПОДОРОЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ <i>Олександр ГАЛИЧ</i>	29
ПОДОРОЖ У ПОЕТИЧНОМУ ПЕРФОРМАНСІ <i>Дарина ГЛАДУН</i>	30
ПОДОРОЖІ УКРАЇНСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ У 1920 – 1930 РОКАХ: МАРШРУТИ Й ТВОРЧІ ВТІЛЕННЯ <i>Олена ГОЛОТА</i>	31
ІСТОРИЧНІ РЕТРОСПЕКТИВИ ТА ПЕРЕСПЕКТИВИ ІСНУВАННЯ ФРАНЦУЗЬКИХ РЕГІОНАЛІЗМІВ <i>Максим ГРИГОР'ЄВ</i>	32
IL VIAGGIO NELLA GLOTTODIDATTICA DELL'ITALIANO L2 <i>Silvia GILARDONI, Alessandra CERIZZA</i>	33
МЕТАФОРА ДОРОГИ У П'ЄСІ Н.ВОРОЖБИТ «ПОГАНІ ДОРОГИ» <i>Анастасія ЄВДОКИМОВА</i>	34
“МАНДРІВКА” ЧИ “ПОДОРОЖ”: ДО ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ НАЗВИ ОДНОГО З КЛАСИЧНИХ КИТАЙСЬКИХ РОМАНІВ <i>Надія КІРНОСОВА</i>	36
КОНЦЕПЦІЯ ЕМІГРАНТА У ТВОРЧОМУ ДОРОБКУ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА <i>Наталія КОБИЛКО</i>	37
РЕЛІГІЙНО-СВІТОГЛЯДНІ ПУНКТИ НА МАПІ ПОДОРОЖІ ТЕКСТОМ Ю. ІЗДРИКА «АТ™» <i>Ангеліна КРАВЧЕНКО</i>	38

<p>КОНЦЕПТ МИТЦЯ-МАНДРІВНИКА В БІОГРАФІЧНИХ РОМАНАХ ПРО ВІНСЕНТА ВАН ГОГА, ЖИВОПИСІ Й ЕПІСТОЛЯРІЇ ХУДОЖНИКА: ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНИЙ ТА ІНТЕРМЕДІАЛЬНИЙ АСПЕКТИ <i>Оксана ЛЕВИЦЬКА</i>.....</p>	39
<p>КОНЦЕПТ ДОРОГИ В ПОЕЗІЇ ГРИГОРІЯ ЧУБАЯ <i>Анна ЛИГІНА</i>.....</p>	40
<p>LOS VIAJES MILENARIOS DE LOS MITOS HACIA AMÉRICA <i>Luis Alberto LÓPEZ HERRERA</i>.....</p>	41
<p>НАРАТИВ «ПОДОРОЖ» У СУЧАСНИХ АНГЛОМОВНИХ ЕСЕ ПРО ВІЗУАЛЬНІ МИСТЕЦТВА: КОГНІТИВНО-ПОЕТОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ <i>Тетяна ЛУНЬОВА</i>.....</p>	42
<p>ДОРОГА ЯК МЕТАФІЗИЧНИЙ КОНЦЕПТ В УКРАЇНСЬКІЙ НОВЕЛІ КІНЦЯ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТЬ <i>Тетяна ЛЯХ</i>.....</p>	44
<p>ДОРОГА В ПОЕЗІЇ СЕРГІЯ ЖАДАНА: ВІД НЕОБХІДНОСТІ ДО ЗАЛЕЖНОСТІ <i>Валентин МАЛЬЦЕВ, Юлія ЦІВІНСЬКА</i>.....</p>	46
<p>EL PRIMER VIAJE POR MÉXICO PARA LECTORES UCRANIANOS («DIE BAUMWOLLPFLÜCKER» DE B. TRAVEN EDITADA EN JÁRKIV) <i>Olga MANDRYKO</i>.....</p>	47
<p>«ПОДОРОЖНІЙ» ТЕКСТ ЯК ДЖЕРЕЛО ТВОРЧОСТІ ПИСЬМЕННИКА (НА МАТЕРІАЛІ ТВОРІВ «ПОДОРОЖНІ НОТАТКИ», «ПОДОРІЖЖЯ ОД ПОЛТАВИ ДО ГАДЯЧОГО», «ДЕНЬ У ДОРОЗІ» ПАНАСА МИРНОГО) <i>Ольга МАТВЄЄВА</i>.....</p>	48
<p>ШЛЯХ ЯК ПСИХОСОМАТИЧНИЙ ЧИННИК І ПРОСТОРОВИЙ ЕКВІВАЛЕНТ ХАРАКТЕРНИХ ЗМІН ПЕРСОНАЖА (ЗА ПОЕМОЮ І. ФРАНКА "СМЕРТЬ КАЇНА") <i>Тетяна МАТВЄЄВА</i>.....</p>	49
<p>LA METAFORA DEL VIAGGIO NELLA LINGUA ITALIANA <i>Simona MERCANTINI</i>.....</p>	51
<p>ПОДОРОЖ ДО «РАЮ»: КАЄТАН СОЛТАН-АБГАРОВИЧ ПРО ЕМІГРАЦІЮ ЗІ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ <i>Ірина МИКИТИН</i>.....</p>	52

<i>BUTTERFLY AND HEAVEN: ZHUANG ZHOU'S AND NIU LANG'S JOURNEYS IN THE LITTLE HOUSE UNDER THE PEAR TREE</i> <i>Aleksandr MOTROKHOV, Igor USTYUZHYN</i>	53
ТЕМА ПОДОРОЖІ У ФРАНЦУЗЬКІЙ ПІСЕННІЙ ПОЕЗІЇ <i>Ірина МУЗЕЙНИК</i>	57
ІНТЕРПРЕТАЦІЯ МІФОЛОГЕМИ ШЛЯХУ У ТВОРЧОСТІ ВАСИЛЯ БАРКИ: СЕМАНТИКА, СПЕЦИФІКА, КОНТЕКСТ <i>Тетяна МУЗИКА</i>	58
ПОДОРОЖ У ПОЕТИЦІ УКРАЇНСЬКОГО ФЕНТЕЗИ <i>Ольга НОВИК</i>	60
EINE «REISE» VOM MANN ZUR FRAU: PHONETISCHE EBENE <i>Nataliia ONISHCHENKO</i>	61
EL VIAJE POR LOS ANDES COMO METÁFORA DE AUTOPERCEPCIÓN NACIONAL BOLIVIANA <i>Ígor ÓRZHITSKIY</i>	63
РОМАН «ДИКА» ШЕРІЛ СТРЕЙД: ПОЄДНАННЯ ПОДОРОЖІ ТА ЛІТЕРАТУРИ <i>Аліна ПАШКОВА</i>	64
ПОСТМОДЕРНІСТСЬКІ КОНЦЕПЦІЇ ТЕКСТУ ТА ПИСЬМА У ТВОРЧОСТІ М. ДЮРАС <i>Діана ПЕСОЦЬКА</i>	65
ТОПОНІМИ В РОМАНІ ВОЛОДИМИРА МАЛИКА «ТАЄМНИЙ ПОСОЛ»: ЛІНГВОСТИЛІСТИКА МОТИВІВ ДОРОГИ <i>Лілія ПЕТРОВА ОЗЕЛЬ</i>	66
ХУДОЖНІЙ ОБРАЗ ДОРОГИ У ВІЗУАЛЬНІЙ ПОЕЗІЇ Ю. БАЛА <i>Ірина ПРУШКОВСЬКА</i>	70
ЛІТЕРАТУРА ТА ІДЕОЛОГІЯ У ГОГОЛЕЗНАВЧІЙ ПОДОРОЖІ МАР'ЯНА СВОЖЕНЯ <i>Ірина РОЖДЕСТВЕНСЬКА</i>	71

DA ORTA A RIMELLA: IL ROMITORIO DI SANT'IDA, UN VIAGGIO ALLA RICERCA DI SÉ <i>Elena RONDENA</i>	72
PAOLO RUMIZ: DUE VIAGGI IN UCRAINA ALLA RICERCA DEI CONFINI <i>Oleg RUMYANTSEV</i>	73
PIERRE GRIPARI, ÉCRIVAIN-VOYAGEUR OU ÉCRIVAIN DE VOYAGE ? <i>Inna SARANOVSKA</i>	74
L'IMAGE CHRONOTOPIQUE DU VOYAGE DANS LE ROMAN «MÉMOIRES D'HADRIEN» DE MARGUERITE YOURCENAR <i>Ganna SATANOVSKA</i>	75
ПОДОРОЖ В РОМАНІ ХУАНА РУЛЬФО «ПЕДРО ПАРАМО» <i>Марина СВІТЛИЧНА</i>	77
ПОДОРОЖНЯ ЛІТЕРАТУРА ЯК ЛІТОПИС НАЦІОНАЛЬНОГО ХАРАКТЕРУ ТА МЕНТАЛІТЕТУ <i>Ірина СКРИПНІК</i>	78
«КНИГА ПРО ФРАНЦІЮ» МАКСИМА РИЛЬСЬКОГО: ІМАГОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ <i>Марина СНІЖИНСЬКА</i>	79
LES PARTICULARITES DU DISCOURS DES GUIDES TOURISTIQUES <i>Anatolii TYMONIN</i>	80
GRAY'S FISHING TRIP (AND WHAT HE FOUND THERE) <i>Igor USTYUZHYN, Aleksandr MOTROKHOV</i>	82
ХРОНЕМИ ЯК МОВНІ РЕПРЕЗЕНТАНТИ КОНЦЕПТУ ДОРОГА У ХУДОЖНЬОМУ ДИСКУРСІ ПОДОРОЖІ <i>Галина УТКІНА, Юлія ШАМАЄВА</i>	86
ВІЙСЬКОВІ ПОХОДИ ІВАНА СІРКА В УКРАЇНСЬКІЙ РОМАНІСТИЦІ ХХ СТОЛІТТЯ <i>Ольга ФЕДОРЕНКО</i>	87
ІТАЛІЙСЬКІ МАНДРИ ДЖЕКА ВІЛТОНА: ВІД СПОГЛЯДАННЯ ДО САТИРИ (на прикладі роману Томаса Неша «Невдалий мандрівник») <i>Людмила ФЕДОРЯКА</i>	89

ПОДОРОЖНІЙ ДИСКУРС В УКРАЇНСЬКІЙ АВТОБІОГРАФІЦІ XVIII-XXI СТОЛІТЬ

Тетяна ЧЕРКАШИНА.....93

КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ УКРАЇНИ У РОМАНІ М. ТІРІ «ПРОЇЗДОМ У КИЄВІ»

Дмитро ЧИСТЯК.....95

МЕХАНІЗМИ ФОКУСУВАННЯ ТА ДЕФОКУСУВАННЯ В НІМЕЦЬКОМОВНІЙ МЕТАПРОЗІ ЯК ДИСКУРСІ ПОДОРОЖІ

Руслан ЧОРНОВОЛ-ТКАЧЕНКО.....96

ПОЕМА ІВАНА ФРАНКА «ВАНДРІВКА РУСИНА З БІДОЮ»: ЕТНОЛОКАЛЬНА ПАНОРАМА ГАЛИЧИНИ XIX СТ.

Алла ШВЕЦЬ.....97

«НАВКОЛОСВІТНІ МАНДРІВКИ» ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ В ПОШУКАХ ЩАСТЯ НА ЗЕМЛІ

Анатолій ШОРОХОВ.....98

ЕВОЛЮЦІЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОГО ТУРИСТИЧНОГО ДИСКУРСУ В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Вячеслав ЩИРОВ.....100

ТРЕВЕЛОГ І КАРИКАТУРА: ХАРАКТЕР ІНТЕРМЕДІАЛЬНОЇ ВЗАЄМОДІЇ У КОНСТРУЮВАННІ ОБРАЗУ ІНШОГО (НА МАТЕРІАЛІ ПОДОРОЖІ ДЖЕЯ НОРВУДА ДАРЛІНГА «DING GOES TO RUSSIA» (1932)

Олена ЮФЕРЕВА.....101

ПРЕЗЕНТАЦІЯ ПРОЕКТУ ПОДОРОЖІ У ФРАНЦУЗЬКИЙ РЕГІОН ЯК ТВОРЧЕ ЗАВДАННЯ НА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТТЯХ З МОВИ

Інга ЯЦЕНКО.....104

ПОЇЗДКИ НА МОГИЛУ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА В ПОДОРОЖНІХ НАРИСАХ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХІХ ПОЧАТКУ ХХ СТ.

Валентина АВРАМЕНКО¹ (Канів, Україна)

¹ *завідувачка сектору "Історія Шевченкової могили" відділу наукових досліджень, Шевченківський національний заповідник*

Кінець ХІХ – початок ХХ століть – це був час, коли «росла душа української інтелігенції, витворювались... національна свідомість та гордість» [1, 7]. На пробудження думок передових людей того часу, безумовно, впливав феномен Тараса Шевченка. Шлях до визнання та утвердження національних ідеалів пролягав через осмислення життя поета, творів Кобзаря та відвідування його місця вічного спочинку.

Спогади про поїздки на Тарасову гору відображені авторами в нарисах, що були написані під враженням побаченого, почутого, пережитого, усвідомленого під час подорожі. Особлива їх значимість у прагненні привернути увагу громадськості до стану, в якому перебувала могила Т. Шевченка, у бажанні донести її значення для українського народу, у порушенні проблем збереження місця вічного спочинку поета.

Про поїздки на могилу Т. Шевченка писали І. Нечуй-Левицький, О. Барвінський, О. Кониський, М. Коцюбинський, С. Кулябка, І. Бунін та багато інших.

Для більшості нарисів характерні описи: поїздки на «пароході», шляху, який долають прочани до Тарасової гори, та підйому на її вершину, могили Т. Шевченка, хати сторожа І. Ядловського та першого народного музею поета «Тарасова світлиця», мальовничих краєвидів. Автори стверджують, що з усіх тем, що обговорюються по дорозі, люди переходять на розмови про Тараса Шевченка, а з наближенням до могили поета змінюється їх емоційний стан.

Образ композитора М. Лисенка як фундатора Громадських мандрівок на могилу Кобзаря розкривається у нарисах К. Студинського, І. Труша.

Нариси М. Комарова, І. Липи, Г. Мачтета, О. Пчілки містять народні перекази та легенди, з яких видно яким постає Тарас Шевченко у колективній свідомості народу.

У творах яскраво вирізняються етноімагологічні образи.

Написання нарисів відіграло важливу роль у розвитку концептів «Тарасова гора», «Шевченкова могила». Автори розповідають про поїздку на могилу Т. Шевченка – «до Батька у гостину». Нарис І. Липи

має назву «У батька Тараса в гостині» (1891), що підкреслює закладення традиції подорожей нового типу – поїздок до Канева на Шевченкову гору як всенародного пошанування Кобзаря.

ЛІТЕРАТУРА

1. Студинський К. На Тарасовій могилі. *Діло*, Львів, 1939. № 56, 12 березня. 24 с.

ОБРАЗ ПЕРСЕФОНИ-МАНДРІВНИЦІ У ПОЕЗІЇ ЛУЇЗИ ГЛІК (LOUISE GLÜCK)

Людмила АНІСІМОВА¹ (Київ, Україна)

¹ кандидат філологічних наук, доцент кафедри світової літератури, вчений секретар Київського університету імені Бориса Грінченка

Давньогрецька міфологія для нобелівської лауреатки Луїзи Глік є важливим джерелом натхнення. З-поміж низки міфічних героїв простежуємо часте звернення до образу найвідомішого мандрівника античності – Одисея. Поетеса використовує мотив подорожі для рефлексії щодо подолання травматичного досвіду, болючого відчуття неможливості повернення до нормального життя, перебуваючи на межі реального та інфернального. Персефоні, дочці Деметри та дружині Аїда, котра мандрує між двох світів, поетеса приділяє особливу увагу ще у ранньому періоді творчості (наприклад, поезія «Pomegranate», 1975). Культурно елевсинських містерій, пов'язаного з міфом про Персефону, також пронизана збірка «Wild Iris» (1992), в якому насіння, «buried in the dark earth», долаючи труднощі оживає в цвітінні. Похмура за тональністю збірка «Аверно» (2006) містить дві поезії з однаковою назвою «Persephone the Wanderer», в яких подано різні версії історії Персефони: «as an argument between the mother and the lover – / the daughter is just meat» та «the daughter's body / doesn't exist, except / as a branch of the mother's body / that needs to be / reattached at any cost». У віршах «A myth of innocence» та «A myth of devotion» йдеться про перехід Персефони від невинної дівочості (з Деметрою) до чуттєвої жіночності (з Аїдом): «The girl who disappears from the pool / will never return. A woman will return, / looking for the girl she was». У міфі наголошується на циклічності таких мандрів, натомість Глік зображує стирання меж: «You drift between earth and death / which seem, finally, / strangely alike».

Д. Морріс зауважує, що Глік зрештою прийшла до «renewed connection to the body, to sensual experience, and to the precious because fleeting details

of ordinary domestic life and of nature as experienced in the company of other mortal beings» (1, 30). Традиційно Персефона символізує безсмертність душі, проте Глік за допомогою її образу актуалізує тілесність буття. У творчості поетеси Персефона постає простою смертною дівчиною, втрачаючи свою сакральність та міфічність.

ЛІТЕРАТУРА

1. Morris, Daniel. The poetry of Louise Glück : a thematic introduction. Columbia : University of Missouri Press, 2006. 274 p.

ПОДОРОЖ ЯК СПОСІБ ВІДТВОРЕННЯ ПАМ'ЯТІ В РОМАНІ ДІАНИ СЕТТЕРФІЛД «ТРИНАДЦЯТА КАЗКА»

Тетяна БЕЛІМОВА¹ (Київ, Україна)

¹ кандидат філологічних наук, доцент, науковий співробітник
Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України

У другій половині ХХ ст. пам'ять як здатність зберігати досвід минулого стала об'єктом міждисциплінарного вивчення, універсальним поняттям гуманітаристики. Відтак у 1980-х роках виникають *memory studies* – новий міждисциплінарний напрям, оприявнений у наукових працях А. і Яна Ассманів [1], П. Нора [5], П. Рікера [8] та ін. Сучасне українське літературознавство виробило власні погляди, які тяжіють до міждисциплінарному корпусі наукових текстів із вивчення пам'яті. Ідеться про наукові пошуки Т. Гундорової [2], І. Колесник [3], Л. Лавринович [4], Я. Поліщука [6], О. Пухонської [7] та ін. У дослідженні проаналізовано роман Д. Сеттерфілд «Тринадцята казка» [9] з погляду *memory studies*. Серед завдань, які було висунуто: 1) відстеження кореляції реальної мандрівки й подорожі в часі до травматичних спогадів; 2) окреслення травматичного досвіду родин письменниці Віди Вінтер і її біографіні Маргарет Лі як своєрідної лакуни у пам'яті, що її персонажки мають переосмислити; 3) встановлення меж культурного архіву, відтвореного в романі.

«Тринадцята казка» (2006) – дебютна робота британської письменниці Д. Сеттерфілд, що потрапила до переліку бестселерів часопису «New York Times». Твір тяжіє водночас до готичного й історичного роману, а також до жанру біографічного розслідування, що часом скидається на детектив, бо також ідеться про загадкові смерті. Упродовж дослідження завважено, що основний авторський посил «Тринадцятої казки» обертається навколо травматичного досвіду дитинства, який впливає на

все подальше життя головних героїнь. Центральні образи роману – це знана письменниця Віда Вінтер, про минуле якої нічого невідомо, і її молода біографиня Марґарет Лі, котра здогадується про болючий досвід роботодавиці. Персонажок пов'язують старанно переписані життєписи, адже пережиті катастрофи і страждання інколи краще забути, ніж досягнути. Письменниця Віда Вінтер – Зима в дослівному перекладі, що вказує на мертву білу площину – фальсифікує свою біографію самотужки, вигадавши собі псевдонім і надавши журналістам десятки неправдивих історій про себе, тоді як Марґарет Лі не доводиться обирати, адже батьки без відома доньки змінили її життєпис, приховавши від факт існування сестри-близнючки задля ефемерного миру в родині. Свідомість обох героїнь шукає шляхи порозуміння й примирення з пам'яттю, а також намагається побороти інерцію штучної амнезії, котра деструктивна за своєю суттю й, убезпечуючи від болю минулого, породжує страждання безпам'ятства. Врешті на схилі життя і перед загрозою близької смерті Віда Вінтер обирає проговорення як терапію, що може допомогти позбутися тягара трагічних подій. Міс Вінтер звертається до послуг Марґарет Лі не випадково, адже біографиня також мусить зустрітися віч на віч із власною правдивою історією. Під час роботи над життєписом Віди Вінтер у міс Лі виникає потреба відвідати Енджелфілд – родинний маєток, де минули дитинство і юнацькі роки письменниці. Утім від великого старовинного будинку, що втілює уявлення про давню Англію, лишилися руїни, бо весь маєток постраждав від пожежі – метафори безжального часу, який поглинає все й руйнує зв'язок із пам'яттю. Очевидно, що фізична подорож з однієї частини країни до іншої перетворюється на метафоричну мандрівку в часі. Марґарет має розкрити таємницю роду Енджелфілда, сімейні секрети Ізабель і Чарльза, обставини появи в родині близнючок Аделіни й Евеліни, зрештою, з'ясувати, що сталося з рідною матір'ю Аврелія. Міс Лі змушена здійснити кілька таких подорожей-розкопок минулого, адже поновити пам'ять і відтворити цілісну картину того, що відбулося з чотирма поколіннями Енджелфілдів, досить складно. Кожна нова мандрівка додає суттєві деталі, що разом із розповіддю Віди Вінтер урешті складають цілісну картину. Робота над поновленням чужої ідентичності дозволяє міс Лі по-іншому оцінити власну сімейну історію, прийняти факт загибелі сіамської сестри-близнючки – своєрідну жертву в ім'я збереження життя самої Марґарет, яка мала більше шансів вижити. На задньому плані детективно-біографічного розслідування, що його здійснює міс Лі на прохання Віди Вінтер, зображено відразу кілька

бібліотек (книгарня Лі, книгозбірня у маєтку Вінтер, бібліотека Енджелфілда), які складають своєрідний національний архів, об'єднаний навколо теми жіночого письма. У центр цього умовного архіву авторка розташовує Джейн Ейр, проводячи численні паралелі між власними персонажками і героїнею Шарлотти Бронте, відтак переплітає індивідуальну й національну пам'ять, утворивши своєрідну цілісну картину.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ассман Ал. Простори спогаду. Форми та трансформації культурної пам'яті / пер. із нім. К. Дмитренко, Л. Доронічева, О. Юдін. Київ: Ніка-Центр, 2014. 440 с.
2. Гундорова Т. Транзитна культура. Симптоми постколоніальної травми: статті та есеї. Київ : Грані-Т, 2013. 548 с.
3. Колесник І. Концепт «пам'ять» як аналітична структура: український вимір. Національна та історична пам'ять: Зб. наук. праць. Вип. 3. Київ : ДП «НВЦ «Пріоритети», 2012. С. 171-181.
4. Лавринович Л. Вікові координати життєвого світу особистості в поетичній філософії Збігнева Герберта. Волинь філологічна: текст і контекст. Луцьк: Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, 2019. С. 92-107.
5. Нора П. Теперішнє, нація, пам'ять / пер. із фр. А. Рєпи. Київ : ТОВ «Видавництво “КЛІО”», 2014. 272 с.
6. Поліщук Я. Ревізії пам'яті: літературна критика. Луцьк: ПВД «Твердиня», 2011. 216 с.
7. Пухонська О. Літературний вимір пам'яті. Монографія. Київ: Академія, 2018. 304 с.
8. Рікер П. Історія та істина / пер. із франц. В. Шовкун. Київ : Видавничий дім «КМ Академія», 2001. 396 с.
9. Сеттерфілд Д. Тринадцята казка. Роман. Харків: КСД, 2016. 432 с.

THE CHARACTER'S JOURNEY: PSYCHOLINGUISTIC IMAGE

Marharyta BEREZHNA¹ (Zaporizhzhia, Ukraine)

¹ кандидат філологічних наук, Запорізький національний університет

The aim of the research is to demonstrate the correlation between psycholinguistic archetype of the character and their journey. The investigation takes into account three layers: 1) geographical places (Minnesota and San Francisco) and the character's perception of them; 2) the character's journey; 3) psycholinguistic archetypes of the character. The paper studies the speech peculiarities of a young girl Riley in the computer-animated comedy-drama film *Inside Out* [3].

The exposition presents a story of a young girl, who lives in Minnesota with her doting parents and enjoys playing hockey in a local team. She is guided by five anthropomorphous emotions, led by Joy, correspondingly being always optimistic and enthusiastic. Her journey starts with the Maiden archetype (classification by V. Schmidt [4]). Riley's speech is characterized by exclamatory sentences, positive evaluative vocabulary and exclamations to express admiration and joy; onomatopoeic sounds imitating monkey noises to create a humorous effect; colloquial vocabulary to render casual and friendly communication; cooperative style of communication; repetitions, asyndetons and aposiopeses to demonstrate the stream of consciousness reflecting the openness and naivety of the character [2, p. 16].

Minnesota is associated for Riley with home, family, childhood, happiness, traditions, best friend, favorite sport and teammates.

When her father receives a new job, Riley moves from Minnesota to San Francisco. This is the inciting incident for the story. Their new house is a disappointment; the moving van with their belongings is missing; her father seems to have no time for her; her best friend does not miss her; she fails hockey trials.

Therefore, San Francisco is associated for Riley with loneliness, sadness, emptiness, anger, jealousy, failure and alienation.

All the frustration leads to the turning point in the plot, which is the moment when Joy is no longer in control of Riley's state and the girl is lost in the abyss of depression. Along the way, she shifts into the Troubled Teen archetype [1]. Riley suffers, which causes frequent use of first-person singular pronouns, exclamatory sentences and negative evaluative vocabulary. She is passive-aggressive with her family; she uses a confrontational style of communication,

tactics of accusation and evasion of conversation, vulgarisms and sarcasm. She does not care about the future; thus, verbs in the present tense forms predominate, while the future tense forms are negligible.

REFERENCES

1. Бережна М.В. Психолінгвістичний архетип «Проблемна юначка». Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія. 2021. № 52 (у друці).
2. Бережна М.В. Психолінгвістичний образ Анни (у фільмі К. Бака та Дж. Лі «Крижане серце»). Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія. 2021. № 51, том 1. С. 14-17. DOI <https://doi.org/10.32841/2409-1154.2021.51-1.3>
3. Inside out. Directed by Pete Docter, Walt Disney Pictures, 2015.
4. Schmidt V. The 45 Master characters. Cincinnati, Ohio: Writers Digest Books, 2007. 338 p.

ACTITUDES LINGÜÍSTICAS HACIA EL INGLÉS DE LOS JÓVENES ANDALUCES

Anastasiia BYCHKOVA¹ (Cádiz, España)

¹ *estudiante, Universidad de Cádiz*

La presente investigación tuvo como propósito general determinar las creencias y las actitudes de los jóvenes de Andalucía hacia el inglés. La información fue recolectada a través de una encuesta anónima con preguntas cerradas, abiertas y escalas de Likert para obtener el mayor número posible de los informantes de diferentes grupos sociales con distintos grados de formación de varias especializaciones.

Evaluamos la influencia de las variables de sexo o género, edad, el nivel de instrucción en las actitudes lingüísticas y comprobamos que el área de conocimiento, el campo de trabajo y el entorno de las personas son cruciales a la hora de definir las actitudes lingüísticas hacia el idioma.

El 51,2% de los informantes han aprendido el inglés en la escuela, su nivel varía de B1 a B2, lo cual significa que tienen una cierta competencia en el idioma y pueden manejar las destrezas básicas en un nivel suficiente para la comunicación. En cuanto a la influencia del entorno, el 55,8% de los informantes ha contestado que el ambiente en el que crecían jugaba un papel importante a la hora de la formación de las creencias hacia el inglés. Varias

personas comentan que el entorno no fomentaba su interés por el inglés, sino al revés, lo quitaba. Algunos afirman que les “forzaban a estudiarlo” o “creaban malos hábitos”. Aun así, la mayoría subraya la influencia positiva por parte de los padres que explicaban la importancia del conocimiento del idioma, o animaban a aprenderlo y ayudaban financiando la formación privada.

De todos los encuestados un 72,1% de los informantes utiliza de una manera u otra el inglés en su vida cotidiana. En general, un 55,8% de los encuestados tienen contacto con el idioma cada día, un 11,6% ve programas de televisión, lee libros, escucha la música o de cualquier otra manera usa el inglés de 2 a 5 veces a la semana; un 16,3% los hace 1 o 2 veces a la semana y un 16,3% no usa el inglés casi nunca.

Una de las preguntas que les planteamos a los informantes fue en qué idioma les hablarían a las personas en diferentes situaciones comunicativas. A las personas que no saben el español o son nativos del inglés, la gran mayoría de los encuestados les hablaría en inglés, mientras que a los compañeros de clase aun estando en el aula les hablarían en español por falta de necesidad de comunicarse en otro idioma a no ser que se lo pidiera el profesor. Es interesante que con el profesor de inglés en el aula se comunicaría un porcentaje más alto de personas que con los extranjeros en la calle. Puede ser que se vaya formando una costumbre en las escuelas y las academias de idiomas de sumergirse en el ambiente del idioma que se está aprendiendo a través de utilizar el inglés para cualquier comunicación dentro del aula. Por otra parte, puede ser que las personas no se sientan cómodas hablando inglés en la calle con una persona desconocida por el miedo de no ser entendido o por la barrera lingüística, lo cual sería apropiado averiguar a través de una entrevista con cada uno de los encuestados.

En conclusión, podemos subrayar que la mayoría considera el inglés un instrumento necesario para conseguir una comunicación más fácil y fluida con los representantes de diferentes países y culturas que no comparten el mismo idioma, para conseguir un puesto de trabajo mejor, con un salario alto y para tener oportunidad de elegir el lugar de residencia sin limitarse a los países hispanohablantes solamente. Es decir, el inglés se ve como una herramienta para conseguir nuevos horizontes, eliminar los límites y descubrir diversas oportunidades.

РОМАН-ЕСЕЙ ГАЛИНИ ПАГУТЯК «СКАМ'ЯНІЛИЙ КОРАБЕЛЬ» ЯК НЕТРАДИЦІЙНА ПОДОРОЖНЯ ЛІТЕРАТУРА

Галина БОКШАНЬ¹ (Херсон, Україна)

¹ кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри готельно-ресторанного бізнесу й іноземних мов економічного факультету Херсонського державного аграрно-економічного університету

Нова книга Г. Пагутяк «Скам'янілий корабель» [1] має підзаголовок – роман-есеї про пошуки ідентичності. У ньому письменниця акцентує, що її твір – не традиційна подорожня література про туристичні враження, а книга про те, як доля веде шляхами предків, стежками, які звільняють від забуття родову пам'ять. Авторка і справді відходить від жанрових канонів, адже в «Скам'янілому кораблі» основним є не опис подорожей і емоційно-когнітивних вражень від них. Просторовий рух для Г. Пагутяк набуває темпоральних ознак, оскільки вона обирає шляхи, вектор яких спрямований у минуле. Описані письменницею подорожі зовнішнім світом розгортаються паралельно з мандрями вглиб себе.

Відмінністю від традиційної подорожньої літератури є те, що Г. Пагутяк приділяє багато уваги обґрунтуванню вибору маршрутів. Письменниця передусім робить акцент на відповідності шляху внутрішнім потребам, особистісним цінностям і зацікавленням. Обираючи місця для відвідування, авторка здебільшого керується зв'язком маршрутів із родовою історією, віддаючи перевагу дорогам, якими ходили її предки. Функція підзаголовку «Скам'янілого корабля» – увиразнити мету подорожей, здійснених Г. Пагутяк, що полягає у наближенні до власної ідентичності.

Письменниця повсякчас протиставляє себе туристам, які прагнуть не заглибитися всіма відчуттями у нове культурне середовище, а лише зафіксувати його фотокамерою, що заважає повноцінному осягненню дійсності. Вона уникає таких розрекламованих туристичних міст, як Лондон, Париж і Відень, де кожна туристична пам'ятка перетворилася товар масового попиту. Натомість Г. Пагутяк ваблять місця, які є частиною її культурного коду і культурної ідентичності, тому мандруючи такими теренами вона ніби відновлює мітки, які колись її сформували.

Таким чином, Г. Пагутяк відійшла від звичних канонів подорожньої літератури, зосередившись на кореляції обраних маршрутів із різними

аспектами ідентичності. Письменниця сприймає рух у певному напрямку як спосіб наблизитися до власної автентичності через відвідування локацій, пов'язаних із внутрішнім зростанням і самопізнанням, дотичних до особистої системи цінностей, світоглядних орієнтирів та культурних кодів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Пагутяк Г. Скам'янілий корабель // Магнат. Скам'янілий корабель: історичний роман, роман-есеї про пошуки ідентичності. Книга історична / Г. Пагутяк. – Львів: ЛА «Піраміда», 2021. – С. 145–292.

НОВА УКРАЇНСЬКА ВЕРСІЯ ФРОНТИРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ: ПОДОРОЖІ У «СІРУ ЗОНУ» ТА НА «ЛІНІЮ РОЗМЕЖУВАННЯ»

Олена БОНДАРЕВА¹ (Київ, Україна)

¹ доктор філологічних наук, професор, головний науковий співробітник кафедри української літератури, компаративістики та ґрінченкознавства Інституту філології Київського університету імені Бориса Ґрінченка

Гаряча фаза російсько-української війни на Донбасі суттєво змінює як зміст метажанру подорожі (М.Шульгун), так і структуру сприйняття внутрішніх фронтірних зон, що активно фіксує сучасна українська література – як художня («Інтернат» і «Хлібне перемир'я» С.Жадана), так і проєктна («Я змішаю твою кров з вугіллям» О.Михеда, «Мости замість стін, або Що об'єднує українців»). Зрозуміло, що текстів в обох реєстрах набагато більше, втім, обрані приклади є універсальними та дозволяють фіксувати, як саме у війні смислів та децентрованої дезорієнтації формується трансформована естетична/нон-фікційна версія фронтірної ідентичності, яка також оперативно осмислюється у нових соціальних, літературознавчих, культурологічних розвідках (Ю.Барабаш, Я.Поліщук, І.Монолатій та ін.).

Метафора «сірої зони», так само як і метафора «лінії розмежування», стають визначальними для оформлення нових літературних універсалій, перетворюючи обидві метафоричні зони на реальні місця розгортання новітньої антиутопії і водночас майданчики культурної дипломатії, яка активно працює там, де інші засоби війни, у тому числі гібридної, вже практично вичерпано.

Подорожі у такі зони/лінії відкривають полілог українських інтелектуалів про літературно-культурні стратегії деокупації і водночас провокують непересічні дискусії про тіло/травму/посттравматичний синдром Донбасу, про фреймову сутність гібридної війни, про внутрішні дуалізм/роздвоєність, невротичні надлами, «місця/не-місця» за часів нової війни в літературно-культурних практиках та літературознавчій рецепції.

У нових «фронтирних» текстах художнього та проєктного дискурсів суттєво трансформується сама постать подорожнього, яка виявляється у двох іпостасях: внутрішнього «вимушеного мандрівника» (персонажі «Інтернату» і «Хлібного перемир'я») – дезорієнтованого, «бездомного», який повністю втратив власну ідентичність та приналежність, тому тягнеться до будь-якої стихійної групи, та зовнішнього «місіонера-дослідника», гордого одинака (Олександр Михед, Вікторія Амеліна, Сергій Жадан, Наталія Ворожбит, Олена Стяжкіна та інші організатори акцій культурної дипломатії у прифронтових селах/містечках/містах) – українського інтелектуала, який стає свідомим співрозмовником для залишених в окупації людей, медіатором між ними та Україною, дає їм надію на відновлення громадянського діалогу і реалізує культурні стратегії взаємодії там, де інші стратегії себе давно дискредитували.

ЛІТЕРАТУРА

1. Барабаш Ю. Чуже – Інакше – Своє. Етнокультурне пограниччя: концептуальний, типологічний і ситуативний аспекти. Київ: Темпора, 2020. – 216 с.
2. Бондарева О. Подолання стереотипів про український/неукраїнський Донбас у сучасних українських літературно-художніх, есеїстичних практиках та акціях культурної дипломатії. *TEKA Komisiji Polsko-Ukraińskich Związków Kulturowych*. 2021. Т.6. № 16. С.81-96.
3. Грабська А. Наталія Ворожбит: За людей на Донбасі треба боротися до останнього. Як ламати стереотипи про Донбас і на Донбасі за допомогою сучасного театру? Інтерв'ю з сучасною українською драматургинєю Наталією Ворожбит. URL: <https://www.dw.com/uk/%D0%BD%D0%Bo%D1%82%D0%Bo%D0%BB%D1%96%D1%8F-%D0%B2%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%B6%D0%B1%D0%B8%D1%82-%D0%B7%D0%Bo-%D0%BB%D1%8E%D0%B4%D0%B5%D0%B9-%D0%BD%D0%Bo-%D0%B4%D0%BE%D0%BD%D0%B1%D0%Bo%D1%81%D1%96->

[%D1%82%D1%80%D0%B5%D0%B1%D0%B0-%D0%B1%D0%BE%D1%80%D0%BE%D1%82%D0%B8%D1%81%D1%8F-%D0%B4%D0%BE-%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8C%D0%BE%D0%B3%D0%BE/a-38788660](#) .

4. Жадан С. Інтернат. Роман. Чернівці: Меридіан Черновіц. 2017. 336 с.
5. Жадан С. Хлібне перемир'я. П'єса. Чернівці: Меридіан Черновіц. 2020 (2). 127 с.
6. Михед О. «Я змішаю твою кров з вугіллям». Зрозуміти український Схід. Київ: Наш Формат, 2020. 368 с.
7. Монолатій І. Від Донецька до Перемишля: як сучасна українська література пам'ятає українські міста. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2019. 256 с.
8. Мости замість стін, або Що об'єднує українців. Упоряд. Т.Терен. Львів: Видавництво Старого Лева, 2020. 144 с.
9. Поліщук Я. Гібридна топографія. Місця й не-місця в сучасній українській літературі. Чернівці: Книги – ХХІ, 2018. 272 с.
10. Шульгун М. Сучасна література подорожей: метажанр, типологія, імагологічний аспект: монографія. Київ: Талком, 2016. 416 с.

ДИСКУРС ГЕОГРАФІЧНОЇ ТА МЕНТАЛЬНОЇ ПОДОРОЖІ В РОМАНІ «ЩАСЛИВА НОСТАЛЬГІЯ» АМЕЛІ НОТОМБ

Михайло БОНДАРЕНКО¹ (Харків, Україна)

*¹ студент кафедри романської філології та перекладу факультету
іноземних мов Харківського національного університету
імені В. Н. Каразіна*

Фаб'єн Клер Нотомб або відома всьому світу бельгійська франкомовна письменниця Амелі Нотомб, яка здобула свою популярність завдяки її автобіографічним романам.

Роман «Щаслива ностальгія» є одним з останніх в її низці романів про власне життя. В ньому вона описує своє повернення до Японії через більше ніж 20 років від того часу, як вона залишила цю країну.

За час перебування в Японії їй вдалося відвідати Токіо, Хіросиму та Кобе. В Токіо письменниця відчуває зміни, які відбулися в країні за ті

роки, коли її там не було. Хиросима справляє враження міста, яке сміливо витримало лихо, яке відбулося там за рік до її візиту.

Особливу увагу необхідно приділити Кобе, це місто є рідним для авторки, саме тут вона занурюється у дитинство, згадує свій дім, сад та вулиці, які вона так любила в дитинстві. За час її відсутності відбулося багато змін у зв'язку з чим Амелі Нотомб не могла повірити, що вона знаходиться зараз саме в тому місці, яке вона так любила в дитинстві.

Зустрівшись зі своєю нянею Нісіо-сан, письменниця згадує як вона любила її в дитинстві та скільки часу вона провела разом з Нісіо-сан. Навіть через десятки років після цього, вона відчуває палку любов до неї, розуміючи, що в обіймах цієї людини вона може знаходитися все своє життя.

Головну роль в її поїзді в Японію відіграє її перше кохання до чоловіка, якого звать Рінрі, саме з ним вона провела свої підліткові та юнацькі роки, але після їх розлучення вона не бачила його більше 20 років. Дізнавшись, що вона матиме змогу знову побачити Рінрі, авторка починає згадувати їх стосунки, коли їй було ще 20 років, вона повертається до часів, коли вони познайомились, де вони гуляли та проводили час разом. В цих спогадах також Амелі Нотомб розуміє різницю між тими почуттями, які в неї були тоді, та тими, що вона відчуває зараз, мимохідь розмірковуючи, що вона вчинила правильно, покинувши тоді Рінрі. Коли вони все ж таки зустрічаються Амелі знову вирушає в минуле згадуючи його образ тоді та порівнюючи його з тим ким він є зараз, його зовнішні риси та звісно його характер та почуття до неї.

Подорож, яку описала Амелі Нотомб в романі "Щаслива ностальгія" є незвичайною та дуже важливою для неї, саме в ній авторка має змогу зануритися не тільки в нову для неї Японію, але й зробити ментальне повернення в юнацтво, згадавши часи, коли ця країна була для неї рідною, де були знайомі їй місця, її перше кохання та близькі для неї люди. Зробивши це, вона порівнює Японію свого дитинства з Японією, яка зустріла її зараз намагаючись приборкати власні емоції та порівняти власні почуття до того що відбувається біля неї.

Ольга ВАСИЛЬЄВА¹ (Харків, Україна)

¹ аспірантка кафедри романської філології та перекладу факультету іноземних мов Харківського національного університету імені

В. Н. Каразіна

«Готель двох світів» відомого сучасного французького драматурга Еріка-Емманюеля Шмітта – це п'єса про подорож між світами земним та небесним, другий з яких для людини є неосяжним та зовсім невідомим. Як і у багатьох своїх творах драматург звертається до метафізичного, до релігії, але робить це дуже обережно, завуальовано, залишаючи читачеві безліч відкритих питань. Шмітт лише пропонує нам уявити стан «до» та «після» (тобто те, що ми називаємо станом «між життям та смертю»), замислитись над тим, що смерть може бути не лише кінцевою, але і відправною точкою нашого буття.

Під час довгої подорожі мандрівнику необхідний відпочинок і він знаходить перевалочний пункт – місце, де можна перечекати непогоду чи позбавитися втоми, зупинитися та проаналізувати пройдений шлях. Саме таким пунктом для персонажів п'єси Шмітта є «готель», до якого вони потрапляють на шляху до основного пункту призначення. Якщо звернутися до релігійних мотивів, то кінцева точка – це Рай чи Ад, куди згідно з приписами душа людини потрапляє після фізичної смерті. Але автор ніяк не ідентифікує у творі це місце, він лише припускає те, що є світ земний (і це очевидно) та є світ, де ми опиняємося потім. Подорож персонажів між вимірами здійснюється за допомогою «ліфта», який переносить їх спочатку до «готелю», а потім, коли їхню подальшу долю буде вирішено (автор і тут не вказує ким саме, можливо, Богом), повертає до місця посадки чи, навпаки, підіймає до пункту неповернення.

Жюльєн – головна дійова особа п'єси, опинився у «готелі» не випадково. Він успішний та освічений молодий чоловік, але його розум зіпсований упередженнями. Коли він усвідомлює, що його життя більше не приносить йому колишньої радості та задоволення, він вирішує попрощатися з ним. Жюльєн намагається вбити себе, перевищивши швидкість та розбившись на своєму дорогому авто, але лікарі будуть боротися за його життя, а сам чоловік, тим часом, потрапляє до «Готелю двох світів», де йому надають змогу озирнутись на прожите ним життя і переосмислити його з різних сторін, а лікар С. проводить з ним профілактичні бесіди, готуючи його морально чи то до повернення на

землю, чи то до повного розтавання з нею.

Коли людина повертається з подорожі, її життя змінюється, адже це час для пізнання нового та переосмислення минулого. Так само і головна дійова особа п'єси Е.-Е. Шмітта Жюльєн, зробивши повний аналіз свого життя після довгої та морально виснажливої подорожі, будучи на тонкій грані до повного забуття, починає цінувати все набуте ним до «готелю» і отримує такий рідкісний другий шанс дорожити тим, що не має ціни ні в одному із вимірів – саме життя.

БЕЛЕТРИЗОВАНА БІОГРАФІЯ МАНДРІВНИКА: НАРАТИВНИЙ АСПЕКТ

Олена ВЕЩИКОВА¹ (Запоріжжя, Україна)

*¹кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри
культурології та українознавства Запорізького державного
медичного університету*

«Феєрія пригод Тура Хейєрдала» – це белетризована біографія відомого мандрівника, видана за спонсорства туристичної агенції «Феєрія мандрів». З огляду на це, слово «феєрія» в назві твору можемо розцінювати як авторську наративну стратегію, прихованою інтенцією якої є алюзія до спонсорської фірми. Саме видання оформлене на якісному глянцевому папері, чудово ілюстроване, схоже на путівник, і в такий спосіб може розцінюватися як невербальний жанр туристичного дискурсу. Адресат дискурсу вказаний на самому початку в автографі Хеєрдала: «To the Ukrainians who want to travel and discover our interesting world» [1, 6]. Відповідно, мета наративної стратегії твору як путівника – зацікавити читача, захопити його романтикою подорожі, справити на адресата естетичний вплив. Ця стратегія реалізується завдяки описам норвезьких гір і фіордів, островів Полінезії, країн Південної Америки і Африки, океанських просторів.

Наративні стратегії біографії мають на меті навіяти реципієнтові певне уявлення про об'єкт – легендарного мандрівника, сформувані потрібне (позитивне) ставлення до нього, викликати необхідну емоційну реакцію. Зокрема, одним із таких прийомів, що допомагають реалізувати наративну стратегію, є використання третьоособового наратора-всезнавця. Така наративна перспектива дає можливість розповісти про дитячі пригоди Тура Хеєрдала, заглибитись у психічні якості його особистості та події, які вплинули на знакові рішення в його житті. У

нарратив також включено численні розлогі цитати зі спогадів видатного науковця, викладені від першої особи. Гомодієгетичний наратор в інтрадієгетичній ситуації наче підтверджує правдивість сказаного, голос Хеєрдала посилює переконливість розповіді, надає їй більшої експресивності.

Як жанр пригод, текст містить зачіпки, що стимулюють зацікавленість читача: заголовки до кожної глави, припущення і натяки на подальший розвиток подій (пролепсиси), несподівані зустрічі, щасливі порятунки в численних небезпечних ситуаціях.

ЛІТЕРАТУРА

1. Косинська Ю., Крук О. Феєрія пригод Тура Хейєрдала. К.: Мандрі, 2013. 240 с.

ЕПІСТЕМІЧНА МОДАЛЬНІСТЬ У ЛІНГВІСТИЧНОМУ ПРОСТОРИ

Марина ВОРОНІНА¹ (Харків, Україна)

¹ кандидат філологічних наук, доцент кафедри романської філології та перекладу факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Модальність є логічною категорією, вона експліцитно або імпліцитно присутня в судженнях. Універсальність категорії модальності полягає в її поширенні на майже всі сфери інтелектуальної та практичної активності людини, зокрема у освоєнні географічного простору. Вона стає предметом наукових досліджень у логіці, філософії, лінгвістиці, дидактиці. До категорії модальності відносять такі понятійні ознаки як протиставлення ствердження – заперечення, реальність – ірреальність, довіра – недовіра, впевненість – невпевненість, ствердження – питання, ствердження – наказ. Загальні дослідження категорії модальності привели вчених до визнання її трихотомічної природи. Вчені виділяють модальність алетичну, епістемічну, деонтичну. Алетична позначає зміст висловлення як реальний – нереальний; епістемічна розмежовує поняття вірогідності – невірогідності; деонтична характеризує висловлення з точки зору дозволеності – недозволеності. Лінгвістична модальність більш, ніж яка інша, наслідувала логічну категорію модальності. Вона знайшла своє вираження у граматичних формах дієслова. У французькій мові категорії стану, темпоральності та

аспектуальності є тісно пов'язаними, тому характер кожної з цих граматичних категорій стає предметом дискусій вчених. Модальність висловлень передається також через так звані маркери модальності або модалізатори, що представлені цілим класом прислівників, прикметників, виразів, речень-вставок. Саме з цим класом модалізаторів пов'язують подвійний характер модальності: модалізатор може відноситися тільки до предикату (лексична модальність) або до всього висловлення (прагматична модальність). Епістемічна модальність має безпосереднє відношення до знань мовцем світу, його довіри або недовіри як до дійсності, так і до наданої у висловленні інформації. У художньому дискурсі епістемічна модальність проявляється у конкретних комунікативних ситуаціях, що знаходять своє підтвердження у більш масштабному розмірі, такому як контекст.

ЕКЗИСТЕНЦІЙНА КРИЗА ЯК НАСЛІДОК «НЕСКІНЧЕННИХ МАНДРІВ» ГОЛОВНОГО ГЕРОЯ ПОВІСТІ ДЖЕЙМСА БОВЕНА «ВУЛИЧНИЙ КІТ НА ІМ'Я БОБ»

Svitlana HAYDUK¹ (Siedlce, Poland)

¹ PhD in Literature, Docent, Associate Professor, Institute of Linguistics and Literary Studies, Siedlce University of Natural Sciences and Humanities

Досліджуючи жанр сучасної літератури подорожей українська дослідниця Мадлена Шульгун стверджує, що «Початковим імпульсом багатьох мандрів стає метафізичне тяжіння до оновлення, зміни картини світу, екзистенційного переосмислення пережитого, підбиття підсумків, духовний шлях» [3, 433]. Вважається, що подорожі покликані задовольнити пізнавальні, естетичні, культурологічні, дипломатичні, фінансові чи розважальні потреби подорожуючих. Проте, не в усіх творах постмодернізму ставлення автора до подорожі чи мандрівки виключно позитивне. Наприклад, у повісті «Вуличний кіт на ім'я Боб» англійський письменник Джеймс Бовен неодноразово звертається до теми подорожі до/по Австралії та її згубному впливі на життя письменника (він же і головний герой повісті): «За дитячих літ я не мав батьківщини насамперед через те, що провів своє дитинство в переїздах між Великою Британією та Австралією. Народився в Сурреї, але, коли мені було три роки, моя родина перебралася до Мельбурна. На той час мої батьки розлучилися. [...] Мати не любила довго сидіти на одному

місці, тож через два роки ми переїхали з Мельбурна до Західної Австралії» [1, 25].

Згодом автор з матір'ю переїхали в іншу частину Австралії, а через певен час повернулися до Британії. Саме про часи проведені в Англії у Дж. Бовена залишилися якнайкращі спогади. Однак, з поверненням до Західної Австралії «почалися всі мої проблеми – через оті нескінченні мандри» [1, 26]. Автор протиставляє таку до вподоби йому культурну осілість європейця (за національністю він – британець) мандрівному характеру циган: «Наше життя було кочове, наче в циган», додаючи, що «ці безупинні переїзди не дуже добре впливають на підлітків» [1, 26]. Саме мандри чужою для Дж. Бовена Австралією, а також нездатність встановити міжкультурний діалог вплинули на формування його характеру та стали причиною екзистенційної кризи. Він почувався «чужим» та «іншим»: «Я не зміг позбутися ні свого британського акценту, ні своєї звички нікому поступатися. Для школярів я завжди був живою мішенню» [1, 27]. Відсутність друзів лише загострила проблему «свій-чужий» і привела автора до наркотичної залежності: «У школі мені важко було знаходити друзів, хоч як я силкувався. [...] Природно, що я призвичаївся до наркотиків» [1, 26-27].

Таким чином, автор повісті підкреслює, що подорожі та еміграція не завжди допомагають людині подолати власну невизначеність і напругу, знайти опору в суспільстві чи навчитися спілкуватися з іншими. Навпаки, вони стали причиною екзистенційної прірви, в глибинах якої Дж. Бовен перебував протягом більш ніж десятиліття. За його словами, він «майже забув, як жити в суспільстві й спілкуватися з людьми», тобто він «перестав бути людиною» [2, 12].

ЛІТЕРАТУРА

1. Бовен Дж. Вуличний кіт на ім'я Боб : повість / Джеймс Бовен; пер. з англ. Володимир Панченко. Київ : РІДНА МОВА, 2020. 208 с.
2. Бовен Дж. Світ очима кота Боба. Нові пригоди Джеймса та його мудрого вуличного кота : повість / Джеймс Бовен; пер. з англ. Володимир Панченко. Київ : РІДНА МОВА, 2019. 192 с.
3. Шульгун М. Е. Метажанр подорожі в контексті перехідного художнього мислення (кінець ХХ- поч. ХХІ ст.) : дис. ...д-ра філол. наук : 10.01.06, 10.01.05. Київ, 2017. 485 с.

ЖАНРИ В ІСТОРІЇ ПОДОРОЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Олександр ГАЛИЧ¹ (Рівне, Україна)

¹доктор філологічних наук, професор, професор кафедри українознавства Національного університету водного господарства та природокористування

Подорожня література (тревелог, травелог) зароджується ще на ранніх етапах людської цивілізації. Епічна поема «Одіссея» Гомера, що розповідає про 40-денні мандри грецького царя Одиссея, який повертався додому після троянської війни, стала зразком для подорожніх творів різної жанрової форми у світовій літературі. У багатьох літературах подорожня література з'являється на ранніх етапах історії її розвитку. Наприклад, у японській літературі – це щоденник нікі, зразком якого є твір Цураюкі «Тосанікі», у якому йдеться про мандри намісника провінції до давньої столиці Японії міста Хейан. В українській літературі – «Мандри по святих місцях Сходу з 1723 по 1747 рік» В. Григоровича-Барського. У російській – «Ходіння за три моря» А. Нікітіна.

У багатьох енциклопедіях, словниках подорожня література називається жанром, хоча насправді є метажанровою структурою, що об'єднує мотивом подорожі країнами, місцевостями, на різних континентах, не тільки окремі жанри, скажімо нарис та роману, що найчастіше згадуються у визначеннях, але й жанрові різновиди, трансформації та модифікації. Вона часто є дуже близькою до мемуарної літератури, оскільки розповідає про реальні події, відвідані справжні місцевості, знайомства з людьми, що дійсно жили в певну добу на тій чи іншій місцевості.

У новітній літературі подорожня література ніколи не є окремим жанром. Найчастіше вона використовує готові жанрові форми роману, повісті, есе, нарису, путівника. У такому разі популярним жанровим різновидом роману чи повісті є травелог. Окрім того, публіцистичні жанри есе, репортажу також можуть набувати рис мандрівної літератури, будучи жанровими різновидами відповідних жанрових форм. Мемуарними різновидами жанрів подорожньої літератури в такому разі є щоденники, нотатки, листи. У щоденниках фіксуються настрої та враження від відвіданих держав, окремих місцевостей, людей, що зустрічалися під час поїздок автора. Часом вони супроводжуються художнім домислом і вимислом. Подорожні нотатки нагадують журналістський репортаж, події якого розгортаються в часі та просторі,

втілюючи емоції та враження мандрівника, які інколи набувають ознак художності. У листах є багато чого схожого на щоденники чи подорожні нотатки, але вони більш локалізовані в просторі й обмежені в часі.

Глобалізація, вільне пересування через кордони, впровадження Інтернету привели до появи літературних блогів, порталів ЖЖ, онлайн-щоденників, постів, які часто представляють мандрівки, подорожні нотатки, описи привабливих краєвидів і місцевостей в різних регіонах глобалізованого світу. У випадку, коли за літературу мандрів береться постмодерніст, то світ постає на засадах іронії та карнавалу, жанрові різновиди травелогів поєднують у собі елементи художності, документальності та публіцистичності, тобто найчастіше це є література fiction та non-fiction водночас. Постмодернізм часто призводить до появи синтетичних, міксованих жанрових форм, що мають ознаки щоденників, нотаток, туристичних довідників, історичних пояснень, кулінарних книг.

Отож, подорожня література – це метажанр, що реалізується в різних готових жанрах епосу, їхніх жанрових різновидах, трансформаціях і модифікаціях.

ПОДОРОЖ У ПОЕТИЧНОМУ ПЕРФОРМАНСІ

Дарина ГЛАДУН¹ (Буча, Україна)

¹аспірантка Інституту літератури НАН України

Феномен подорожі сповна виявляється у перформативних мистецтвах, у рамках яких набуває тілесного, темпорального і просторового вимірів. У мистецтві перформансу всі перелічені вище категорії, до того ж, є дійсними на відміну від класичного театру, вистави якого мають не лише умовний хронотоп, умовного діяча (актора), але й, переважно, умовну дію. Відтак, маємо підстави розглядати будь-який твір мистецтва перформансу як дійсну подорож митця, пов'язану зі здобуттям унікального досвіду.

Подорож у поетичному перформансі – це також подорож поетичним текстом:

- промовленим під час дійства («Радіоактивне молоко» Ф. Александровича);
- написаним («Без назви» Я. Шумської);
- знищеним («Душа і природа» Лени Шторм);
- відтвореним без змін («Розділові» за участі С. Жадана);

- таким, що зазнав трансформації під час дійства («В степу» Лесика Панасюка, «Майбутнє вишневих садків» В. Фещук);
- на який у дійстві наявне лише точкове посилання (головно в назві перформансу: «Розмови з собою майбутнім» Я. Борути, «Хочу бути меблею» В. Дем'янчук) тощо.

Кількість способів роботи з поетичним текстом під час дійства корелює з його тривалістю: що довшим часопросторовим досвідом є поетичний перформанс, то більше способів роботи з текстом у ньому поєднано (як у дійстві «Безкінечна подорож, або Енеїда» за участі Ю. Андруховича).

Цікавий приклад імплементації поетичного тексту в перформанс – дійство «AETHER: serendipity» творчого об'єднання «AETHER: медіаколаборація в реальному часі», для якого було розроблено сценографію-мапу. Фіксованими були лише точки початку й закінчення перформансу, а послідовність текстів і тривалість дійства визначали за допомогою комп'ютерної програми та грального кубика.

ПОДОРОЖІ УКРАЇНСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ У 1920 – 1930 РОКАХ: МАРШРУТИ Й ТВОРЧІ ВТІЛЕННЯ

Олена ГОЛОТА¹ (Київ, Україна)

¹ здобувач ступеню PhD у галузі літературознавства, бібліотекарка Наукової бібліотеки Національного університету "Киево-Могилянська академія"

Ми не знаємо напевне, коли людина вперше вирушила у подорож, однак можемо припустити, що із розвитком писемності потреба у збереженні вражень та роздумів від пройденого шляху зумовлювала появу численних мандрівних нотаток та художніх текстів. Від «Одісеї» і до сучасних тревелогів подорож вплітається у літературний процес. Вона вміщується епізодом, використовується як художній прийом або ж стає головним нарративом твору.

Серед плідних періодів для української літератури подорожей можемо виділити 1920 – 1930 роки. Українізація сприяє бурхливому розвитку культури та письменства, а розбудова держави й індустріалізація створює потребу в новому погляді на звичні простори. Так чимало тогочасних письменників і публіцистів вирушають у мандрівки, серед яких як короткі подорожі в сусідні області, спеціальні відрядження до інших радянських республік, так і тривалі міжнародні рейси до Індії, Китаю чи Арктики. Про більшість із них ми можемо дізнатись саме

завдяки творчому доробку тогочасних авторів.

Отже, у цьому дослідженні ми спробуємо простежити популярні напрямки та маршрути мандрівок і творчих відряджень українських літераторів 1920 – 1930 років на основі опублікованих ними подорожніх текстів, а також проаналізувати особливості вибраних творів. Розглянуто мандрівний доробок Олександра Мар'ямова, Костя Котка, Олеся Досвітнього, Валер'яна Поліщука та інших. Характерною ознакою часу також визначено бурхливий розвиток періодичних видань та першопублікація подорожніх текстів саме на їх сторінках. Джерельною базою дослідження слугували журнали означеного періоду, зокрема «Червоний Шлях» (1923 – 1936), «Нова Генерація» (1927 – 1930), «Універсальний Журнал» (1928 – 1929) тощо.

ІСТОРИЧНІ РЕТРОСПЕКТИВИ ТА ПЕРЕСПЕКТИВИ ІСНУВАННЯ ФРАНЦУЗЬКИХ РЕГІОНАЛІЗМІВ

Максим ГРИГОР'ЄВ¹ (Харків, Україна)

*¹ старший викладач кафедри романської філології та перекладу
факультету іноземних мов Харківського національного університету
імені В. Н. Каразіна*

Після десятиріч переслідувань у ХІХ столітті, сьогоденне існування регіоналізмів у французькій метрополії є досить безхмарним, що підтверджується виданням на початку 2000 років спеціалізованих словників регіональних діалектизмів. Регіональна політика всіх етнічних куточків Франції знайшла своє відображення на лексичному рівні в державній мові та промовах. Крім того, стандартна французька мова піддається постійним вторгненням регіоналізмів прикордонних сусідів, таких як романські Бельгія та Швейцарія. Відтепер вони добре сприймаються в словниках сучасної французької мови і зустрічаються майже скрізь, оскільки культурна, а не політична автономія робить їх голос все чіткішим у національному концерті. Регіоналізми розповсюджуються часто досить далеко від районів свого походження. Вони є предметом вибору їх користувачів відповідно до історичних, етнічних або культурних причин на території походження та поблизу, але їх використання далеко в інших місцях важко пояснити. Воно залежить від міграції окремих етнічних груп. Більш того, місцеві французи, які пройшли такі етапи становлення, як діалект, потім мова і, нарешті, регіональна мова, також породили свої регіоналізми,

починаючи з мовного субстрату, та під впливом мовних суперстратів і адстратів. З моменту свого народження у XVI столітті, французька мова пройшла з початку стадію широкого поглинання регіоналізмів через відсутність власних термінів. Наступне століття свідчить про суворий відбір термінів у французькій мові заради зрозумілості і ясності, які об'єднують народи у єдину націю. У літературній сфері ніколи не припиняється боротьба між зрозумілою всім стандартною французькою мовою та свободою вираження, повною місцевого колориту, розфарбованою регіоналізмами, що іноді вимагає використання спеціалізованого словника. Звідси проблема виваженого вибору між цими двома підходами, заснованого на прагненні до ясності думки при дотриманні права автора на оригінальність. Таким чином, заперечені на той час, регіоналізми сусідніх держав а також регіонів Франції знайшли своє місце в офіційних французьких словниках, не відходячи від мовного повсякденного життя французів. Їх засвоєння тепер рекомендовано емігрантам, як елемент, що сприяє їх місцевій соціальній інтеграції.

IL VIAGGIO NELLA GLOTTODIDATTICA DELL'ITALIANO L2

Silvia GILARDONI¹, Alessandra CERIZZA² (Milano, Italia)

¹ Professore ordinario, Dipartimento di Scienze linguistiche e Letterature straniere, Università Cattolica del Sacro Cuore di Milano

² Docente e formatrice Italiano L2, Dipartimento di Scienze linguistiche e Letterature straniere, Università Cattolica del Sacro Cuore di Milano

Sin dal XVII secolo l'Italia rappresenta, come è noto, una delle mete più importanti del Grand Tour, il viaggio intrapreso dai giovani aristocratici europei come percorso esistenziale e formativo.

Ancora oggi, i luoghi e i paesaggi italiani attraggono persone da tutto il mondo per motivi culturali o professionali, a cui talvolta può corrispondere la richiesta della conoscenza della lingua, intesa come strumento indispensabile per affrontare l'esperienza-viaggio o come risultato di essa.

Nell'educazione linguistica il viaggio può quindi costituire il punto di partenza e la motivazione che portano a conoscere la lingua, oppure il punto di arrivo o anche l'oggetto stesso del percorso formativo. Da un punto di vista glottodidattico il tema del viaggio può essere proposto in differenti chiavi di lettura e in contesti d'apprendimento diversificati in considerazione di

motivazioni e bisogni comunicativi specifici dei discenti.

Con il presente contributo si intende offrire una panoramica dei possibili percorsi didattici per l'insegnamento dell'italiano L2 in Italia e all'estero in cui il tema viaggio risulta integrato in sillabi o costituisce un intero percorso di formazione linguistica con metodologie e finalità diversificate. Si propongono attività e materiali didattici che considerano il discorso turistico e il viaggio secondo differenti obiettivi linguistici e interculturali a partire dal ricorso a generi di testi diversificati nella creazione di unità di lavoro: il viaggio nella letteratura, con il suo ruolo specificamente culturale e disciplinare; il viaggio nei testi informativi e divulgativi, per lo sviluppo di competenze pragmatico-comunicative; il viaggio nei testi specialistici di settore per determinate figure professionali; il viaggio come fenomeno sportivo o percorso spirituale.

La versatilità di materiali e tematiche permette di veicolare agli apprendenti stranieri uno spaccato della lingua e cultura italiana nella loro variazione diacronica, diatopica e diamesica.

BIBLIOGRAFIA

Antelmi D., *Il turismo come discorso. Generi e testi dal racconto al web*, Audino, Roma 2022

Ferroni G., *L'Italia di Dante. Viaggio nel Paese della «Commedia», La nave di Teseo*, Milano 2019

Gilardoni S., *La didattica dell'italiano L2: approcci teorici e orientamenti applicativi*, ISU, Milano 2005

МЕТАФОРА ДОРОГИ У П'ЄСИ Н.ВОРОЖБИТ «ПОГАНІ ДОРОГИ»

Анастасія ЄВДОКИМОВА¹ (Київ, Україна)

¹ аспірантка відділу теорії літератури Інституту літератури імені Тараса Шевченка НАН України

П'єса Н. Ворожбит «Погані дороги» складається із 6 новел, кожна з яких розповідає про жінок у вирі війни. У жодній з частин п'єси немає прив'язок до конкретного часу, простору, історичного контексту чи бойових дій російсько-української війни, проте за окремими маркерами («укропи», «сепари», Попасна, Маріуполь) зрозуміло, що події відбуваються у «сірій зоні» десь на сході України.

Дії розгортаються у обмеженому (почасти замкненому) просторі –

готельному номері, підвалі, підвір'ї, автобусній зупинці, на блокпосту, у салоні авто. Жоден з них не є безпечним для дійових осіб – над ними все одно чинять фізичне чи комунікативне насилля («через лексику кримінальних субкультур та обсентну лексику» [3]).

Наскрізною метафорою для кожної з новел є дорога: дійові особи прибувають, рухаються, планують втечу. Безпосередньо у дорозі відбуваються події 4 новели – про військового Володю, військову Тетяну та тіло мертвого Віктора, яке перевозять. Уся новела – це рух по дорозі та нічне очікування у полі в машині, їх постійно підкидає на нерівній поверхні й рівень напруги зростає. Тетяна каже: «Тут така дорога і до війни була, віриш?» [1, 46]. Погані дороги, на думку героїв, – це не лише наслідок війни, однак і її причини, це частина спільної травми. Журналістка Юля із 5 новели, яка потрапила у підвал до сепаратиста-сади́ста, каже: «Усі травми можна перетворити на досвід» [1, 78].

Аналіз інсценізованої та екранізованої п'єси Н. Ворожбит «Погані дороги» відбувається у розрізі концептуальної опозиції «свій» – «чужий». Важливими є чинники прикордонної території, війни, спільного травматичного досвіду дійових осіб, постколоніального простору, індивідуальної позиції у запропонованих обставинах та пошуку власного місця.

У інсценізації п'єси (режисерка Т. Трунова) окрім доріг з'являється ще одна метафора – металевий паркан, який зонує сцену: дія відбувається під парканом або за парканом. Паркан – це кордон, бар'єр для тих, хто прагне втекти, це відокремлення «перманентного пекла» [2] від мирного життя.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ворожбит Н. «Погані дороги». П'єса. — Львів: Видавництво Анетти Антоненко, 2021. — 96 с.
2. Вергеліс О. Довго тягнеться клята дорога [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: https://zn.ua/ukr/ART/dovgo-tyagnetsya-klyata-doroga-290261_.html
3. Липовецкий М. Перформансы насилия: «Новая драма» и границы литературоведения [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://magazines.gorky.media/nlo/2008/1/performansy-nasiliya-novaya-drama-i-graniczy-literaturovedeniya.html>

“МАНДРІВКА” ЧИ “ПОДОРОЖ”: ДО ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ НАЗВИ ОДНОГО З КЛАСИЧНИХ КИТАЙСЬКИХ РОМАНІВ

Надія КІРНОСОВА¹ (Київ, Україна)

¹кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри мов і літератур Далекého Сходу та Південно-Східної Азії Київського національного університету імені Тараса Шевченка

У 627 р. н.е. буддійський монах на ім'я Сюаньдзан вирушив з Китаю до Індії в пошуках витоків вчення, а в XVI ст. у Китаї було створено великий прозовий твір за мотивами цього походу. Назва твору складається з трьох ієрогліфів: 西 (Захід), 游 (мандрувати), 记 (нотатки). В українському літературному просторі перекладу цього роману поки що не існує, проте він доволі часто згадується за своєю назвою, яка, втім, перекладається по-різному: або “Мандрівка на Захід”, або “Подорож на Захід”. Відповідно, для перекладача постає питання вибору між цими назвами.

У китайській мові ієрогліф 游 на своїх витках складався з елементів “прапор+дитина (людина)” і означав ситуацію, коли людина тримає прапор. Оскільки ж із прапором зазвичай ходять по дорозі, то згодом ієрогліф набув значення “іти по дорозі з прапором”. Здатність прапора майоріти на вітрі відкрила можливість пов'язати цей ієрогліф із потоками (води, повітря), і згодом він набув значення плисти (по воді) або ж ходити (суходолом).

Згідно Етимологічного словника української мови, слово “мандри”, а відтак і “мандрівка”, є запозиченням з німецької мови — від wandern “блукати, мандрувати”.

Слово “подорож” окремо в зазначеному словнику не виділяється, але входить до словникової статті “дорога”, що в праслов'янській мові позначало заглиблення, борозну або рівчак і, можливо, було спорідненим з “дергати” (“тягти, рвати”), тож його первісне значення, в такому випадку, було “розчищене в лісі місце”.

Між двома українськими словами вимальовується різниця — “мандрівка” не передбачає цілі, тоді як “подорож” відбувається до певної мети прокладеним шляхом.

Отже, порівнюючи значення слів “мандрівка” і “подорож” в українській мові зі значенням ієрогліфа 游 в китайській мові, з'ясовуємо, що

ближчим до нього є переклад “мандрівка”, тому пропонуємо перекладати роман китайської мови “Нотатки про мандрівку на Захід”.

КОНЦЕПЦІЯ ЕМІГРАНТА У ТВОРЧОМУ ДОРОБКУ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА

Наталія КОБИЛКО¹ (Харків, Україна)

¹ кандидат філологічних наук, доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін факультету №6, Харківський національний університет внутрішніх справ

В українській літературі ХХ століття цілісний образ емігранта простежуємо в новелах В. Стефаніка. Дослідник Я. Розумний зазначає, що еміграція для митця – «це біль компромісу, роздвоєності, комплексу меншинності й меншовартости, повної самотности, а часто також відчуження або втрати власних дітей. Це приреченість на всихання духовних коренів і повільне самозречення» [1, с. 46].

Тему еміграції у творчому доробку В. Стефаніка варто розглядати з трьох позицій: епістолярій, публіцистика та соціально-психологічні новели. В останніх вона розкрита по-різному. В одних новелах автор торкається проблеми міграції побіжно, образ Канади з'являється в репліці головного героя. Сюди ми відносимо насамперед такі твори, як «Осінь», «Мамин синок» і «Кленові листки». А в новелі «Камінний хрест» тема еміграції є провідною. На нашу думку, зазначені твори не можна розглядати відокремлено від усього доробку митця, адже портрет емігранта буде нецілісним. Зовнішні обставини поступово підводять персонажів до думки про втечу з рідної землі. Злидні, голод, великі борги, невідворотність буття відчуває і Антін («Синя книжечка»), і Романиха («Шкода»), і Данило («Май»), і Федір («Палій»), і Гриць Летючий («Новина») та ін. В. Стефанік намагається розібратися, що штовхає селян до тяжких злочинів, чому єдину розраду вони знаходять у смерті.

За емоційним струменем в один ряд можемо поставити новели «Осінь» і «Кленові листки». Це психологічні драми з динамічним сюжетом, де читач спостерігає переживання головного героя, безвихідь людського існування. У творі «Мамин синок» автор змальовує іншу причину еміграції – кращу життєву перспективу. Можна зазначити, що новели побудовані на контрасті.

Найповніше тему еміграції В. Стефаник розкрив у «Камінному хресті», де розлука з рідною землею досягає найвищого драматизму. Автор відтворює психологію українця, звертається до архетипних образів національної свідомості, таких як поле, горб, кінь, дім, поріг, одвірок, дорога, прощання, хрест.

Отже, В. Стефаник у своїх творах значну увагу приділив одній з актуальних проблем тогочасного суспільства – міграції. Новеліст подав цілісний образ емігранта, занурився у його внутрішній світ, показав сакральний зв'язок із рідною землею.

ЛІТЕРАТУРА

1. Розумний Я. І. Стефаників портрет емігранта // Прикарпатський вісник НТШ. Слово. 2010. № 2(10). С. 46-53.

РЕЛІГІЙНО-СВІТОГЛЯДНІ ПУНКТИ НА МАПІ ПОДОРОЖІ ТЕКСТОМ Ю. ІЗДРИКА «АТ™»

Ангеліна КРАВЧЕНКО¹ (Київ, Україна)

*¹ аспірантка кафедри української літератури, компаративістики і
грінченкознавства Інституту філології*

Київського університету імені Бориса Грінченка

Текст «АТ™» Ю. Іздрика вибудований за принципом нанизування клаптиків-мозаїки з персонажів, подій, висловів. Способом перейти від одного «пункту» (події, розмови, локації, персонажа тощо) до іншого стає мотив подорожі (що зі свого боку постає ще одним елементом загальної мозаїки тексту, рухаючи його в просторі). Саме такими подорожами-переходами сповнені розділи 1 та 2.

Розділ 3 («Ритуали. Архетипи. Артефакти») у контексті прийому подорожі найцікавіший: переміщення тут є найбільш цілісним, а до того ж являє собою цикл, що розгортається в подорожі одного й того ж персонажа-наратора: поїздка автобусом завела його в локацію як учасника, подорож-продовження потягом повертає його в цю ж локацію-подію як слухача (інтерпретатора інтерпретаторів), а подальше пересування в приміщенні санаторію веде його з-поміж іншого до дверей, за якими відбулося планування й здійснення тієї ж події (вже від імені тих, хто її створив).

Деконструкція тексту з подальшою інтерпретацією особливостей

постмодерного твору дозволяє виявити, що циклічність подій / персонажів та подорожей досягається за допомогою внутрішньотекстових посилянь-повторень імен, подій, діалогів, предметів, дій тощо.

Проте показово, що серед цього переліку можна виокремити й своєрідні опорні точки-пункти релігійно-світоглядного характеру: аналіз питання смерті, її сенсу й змісту (смерть персонажів і безсмертя; знецінення смерті через відмову осягати складність світобудови; смерть колективу й моралі; висновок про смерть як вічне неповернення та «тишу й прілі речі»), хоча зрештою смерть закінчується життям – народженням дитини на останній сторінці роману; мотив світла й темряви в душі людини, із якою має справу Бог (дослівне повторення абзацу-висловлення тричі із поступовим втрачанням в третьому повторі слів, але не сенсу), та «інструкція з повернення», що від інструкції та записника трансформується в сакральний документ.

КОНЦЕПТ МИТЦЯ-МАНДРІВНИКА В БІОГРАФІЧНИХ РОМАНАХ ПРО ВІНСЕНТА ВАН ГОГА, ЖИВОПИСІ Й ЕПІСТОЛЯРІЇ ХУДОЖНИКА: ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНИЙ ТА ІНТЕРМЕДІАЛЬНИЙ АСПЕКТИ

Оксана ЛЕВИЦЬКА¹ (Львів, Україна)

¹ кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри медіакомунікацій Української академії друкарства; доцент кафедри прикладної лінгвістики Національного університету «Львівська політехніка»

Письменники, що зверталися до образу знаного художника-постімпресіоніста ван Гога, ставлять концепт мандрівника в центр оповіді, вибудовуючи сюжетну канву довкола численних мандрівок митця. Багата мандрами біографія художника, його рефлексії на подорожі, зміну ландшафтів, географічних і культурних зон, що зафіксовані в листах й рисунках, та зацікавлення екзотичними мандрами Гогена й інших митців, дає щедрий матеріал письменникам для конструювання концепту митця-мандрівника. Передусім можемо говорити про це в повісті українського прозаїка В. Домонтовича, його повість про ван Гога має назву «Самотній мандрівник простує по самотній дорозі», а сам твір-біографію письменник побудував на мотиві переміщень художника населеними пунктами країн Європи. Концепт

митця-мандрівника розкривається у повісті Домонтовича також на прикладі Поля Гогена, мандрівника до екзотичних тропіків, який протиставлений західній цивілізації.

Важливо звернути увагу на концепт внутрішніх мандрів митця, «загадкові сомнамбулічні мандри», які увиразнюють подорож уяви в біографічних творах про художників.

Частково концепт митця-мандрівника відчитуємо й у романі Ірвінга Стоуна «Ван Гог. Жага до життя», де його розкрито у значенні більш метафоричному, митця, що «постійно рухається вперед, але й досі ні до чого не прийшов».

Інтертекстуальний та інтермедіальний інструментарій сучасних досліджень дають змогу залучити до аналізу листи й малярські роботи художника, де увиразнено образ мандрівника й зосереджено увагу на образах і деталях, саме вони наповнюють концепт глибинним сенсом авторського розуміння. Аналіз альбомів художніх робіт ван Гога засвідчує, що в малярських роботах і рисунках ван Гог неодноразово звертався до мотиву мандрів, його зацікавлення було зумовлене і власними подорожами і спостереженнями за впливом подорожей на друзів-митців, і постійне повернення до теми філософії мандрів як засадничої для осмислення себе і світу.

КОНЦЕПТ ДОРОГИ В ПОЕЗІЇ ГРИГОРІЯ ЧУБАЯ

Анна ЛИГІНА¹ (Київ, Україна)

¹ аспірантка PhD програми «Теорія, історія літератури та компаративістика» кафедри літературознавства Національного університету «Киево-Могилянська академія»

Грицько Чубай – центральна постать Львівського андеграунду 1960–1970-х рр. Етично й естетично належачи високому європейському модернізму, його поезія була чужою радянській культурі та сприймалася нею як ідеологічно вороже явище. Така світоглядна іншість здавалася загрозою для монологічного тоталітарного дискурсу, що призвело до послідовного витискання поета у простір мовчання та забуття. Концепти дороги та бездоріжжя в текстах Г. Чубая тісно пов'язані з непевністю та приреченістю носія національної свідомості в умовах тоталітаризму. Ми застосовуємо постколоніальну методологію й елементи міфокритики, щоб осмислити перетворення національного простору під тиском Чужого-більшовицького. Таке вторгнення порушує усталені зв'язки

минулого з майбутнім і людини з її родом, що призводить до наростання ентропії. Дорога в поезії Г. Чубая обіцяє не мандрівку, а блукання. Фінальну мету суб'єкти забувають, опиняючись під владою ілюзії, або не мають її від самого початку. Непевність шляху призводить до втрати індивідами власної форми. У вірші «Чоловік», наприклад, це втілено в метафорі прозорішання – втрати зв'язків зі світом довкола, розмивання межі між буттям і небуттям. У тематично спорідненому тексті «Жінка» суб'єктка, що рухалася рікою до моря, зливається з водою, і от уже окремо «її волосся» і окремо «її тіло» течуть «невідомо куди». У вірші «Пташка» беззмістовність переміщень підкреслена їх циклічним повторенням: двері відчиняються і зачиняються, люди виходять із домівки і повертаються назад. У тексті «Вдосвіта» індивіди зливаються у сонне колективне Ми, що вирвалося з ночі страшного минулого, але не має, куди рухатися далі. Вулиця у цій поезії – це простір для парадних маршів – нав'язаних переміщень без кінцевої мети. Згадка про страх озирнутися підкреслює, що повернення теж неможливе. У «Відлунні дзеркала» від двох шляхів – стежки білої та стежки чорної – лишається тільки чорна, якою «ходити страшно».

Концепт дороги має різноманітне втілення в поезіях Г. Чубая. Але шлях, на який ступають ліричні суб'єкти, майже завжди є непевним, обраним не з власної волі. Переміщення часто відбуваються у стані сну чи забуття. Відновлення суб'єктності та пробудження потребують вербального акту – запитування, називання імені (відновлення зв'язку з родом), приговорювання молитви чи заклинання. Але творчого слова не лунає, і прозріння на шляху – теж.

LOS VIAJES MILENARIOS DE LOS MITOS HACIA AMÉRICA

Luis Alberto LÓPEZ HERRERA¹ (Montreal, Canadá)

¹ Ph.D. ABD Literatura Comparada, Profesor, Division Ars et culture, Ville de St-Lambert, Québec

Las diferentes comunidades humanas que realizaron los sucesivos y diferentes viajes migratorios y poblaron América venían principalmente de Asia, otras, más tarde, venían de Oceanía. En sus viajes llevaban, en sus psiques y memorias, sus cosmogonías y discursos míticos concebidos durante milenios principalmente en Asia, y que a su vez provenían de África. En

Америка мити се реплантеарон и се трансформарон де acuerdo ал процесо истóрико кве живieron. Entonces, el pensamiento y la literatura amerindias son partes del proceso histórico mundial desde hace 25 milenios.

Se tiene por cierto que la literatura americana comienza solo en el momento de la Invasión de América por parte de los europeos en 1492. Así se niega la existencia de las milenarias culturas y literaturas amerindias, argumentando que las comunidades amerindias no tenían escritura. Y se ignora, o no se comprende, el fenómeno de la oralidad, vehículo transmisor que permite relacionar la historia americana a la gran Historia.

Por otra parte, los mitos americanos van a reencontrarse con los mitos antiguos, que traían los «viajeros» europeos y van a permitir la aceptación de la mitología hebrea y cristiana. De aquí que una de las principales características de la cultura popular americana es que sea cristiana.

Evitando la perspectiva ideológica y parcial impuesta por el heleno-eurocentrismo del proceso mundial de la Historia, nosotros queremos demostrar que los pueblos amerindios que poblaron América concibieron su literatura utilizando y transformando los discursos míticos asiáticos y oceánicos sin alterar sus núcleos en acuerdo con sus nuevas vivencias en territorio americano.

Sí. La literatura mítica producida antes y después de 1492 ha sobrevivido parcialmente en el seno de las diversas comunidades amerindias y de la cultura popular. Son miles de textos que viajaron constantemente, siguen vigentes y operando en la sociedad americana y esperan ser interpretados adecuadamente.

НАРАТИВ «ПОДОРОЖ» У СУЧАСНИХ АНГЛОМОВНИХ ЕСЕ ПРО ВІЗУАЛЬНІ МИСТЕЦТВА: КОГНІТИВНО- ПОЕТОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ

Тетяна ЛУНЬОВА¹ (Полтава, Україна)

*¹кандидат філологічних наук, докторант кафедри англійської
філології, перекладу і філософії мови імені професора
О. М. Мороховського Київського національного лінгвістичного
університету*

Спираючись на розуміння наративу як певної ментальної форми структурування багатьох складних взаємовідносин у світі (Fludernik 2009, с. 2), а також як «історії, змодельованої з низки подій, пов'язаних

між собою причинно-наслідковим зв'язком» (Цапів 2020, с. 119) і враховуючи, що наратив може реалізуватися як вербальними, так і невербальними, у тому числі візуальними засобами (Коорман 2014, с. 29; Цапів 2020, с. 119), під наративом «подорож» розуміємо вербально чи візуально оприявлену певним чином структуровану інформацію про різного роду подорожування та мандрівки. У сучасних англійських есе про візуальні мистецтва наратив «подорож» утілюється візуальними засобами як репродукція картини, яка зображає події, пов'язані з певною подорожжю, і вербальними засобами. Вербально репрезентовані наративи «подорож» можна розподілити на екфрастичні¹ як такі, що безпосередньо пов'язані з репрезентацією (описом чи/й інтерпретацією) творів візуальних мистецтв, і метаекфрастичні² як такі, що мають опосередкований зв'язок із мистецькими творами.

Екфрастичний наратив «подорож» в есе про візуальні мистецтва є засобом вербального представлення картин, які певним чином відображають чи втілюють подорожування. Метаекфрастичні наративи «подорож» є одними з конкретних реалізацій метаекфрастичних наративів, які стосуються (1) мистецьких творів, (2) митців, (3) споглядачів мистецьких творів, (4) людства в цілому: (1) «епізод з історії життя зображеного в мистецькому творі», (2) «шлях митця в мистецтві», (3) «особиста історія споглядача мистецького твору», «зміна інтерпретації мистецького твору споглядачем», «зустріч споглядача з пов'язаною з мистецтвом людиною», (4) «задоволення базових потреб», «один з культурно-історичних типів життя». Той факт, що наратив «подорож» слугує в есе про візуальні мистецтва для конкретизації різних типів метаекфрастичних наративів, обумовлюється складною й інформаційно насиченою структурою цього наративу, а також його культурною значущістю.

ВИНОСКИ

¹ В основі поняття екфрастичного наративу лежить розгляд екфразису як вербальної репрезентації творів візуальних мистецтв (Heffernan 1996, с. 262; Генералюк 2013, с. 54).

² Поняття метаекфрастичного наративу засноване на тлумаченні метаекфразису як текстових фрагментів, які, не будучи власне екфразисом, перебувають з екфрастичними контекстами в тісному смисловому й функційному зв'язку (Vorobyova, Lunyova 2020, с. 341–343).

ЛІТЕРАТУРА

Генералюк Л. Екфразис і гіпотипозис: проблеми диференціації. *Слово і час*. 2013. №11. С. 50–61.

Цапів А.О. Поетика наративу англійськомовних художніх текстів для дітей: дис. ... д-ра філолог. наук: 10.02.04. Харків, 2020. 419 с.

Fludernik M. *An Introduction to narratology* / Translated from German by P. Häusler-Greenfield and M. Fludernik. London and New York: Routledge, 2009. 190 p.

Heffernan J. A. W. Entering the Museum of Words: Browning's "My Last Duchess" and Twentieth-Century Ekphrasis. *Icons – Texts – Iconotexts: Essays on Ekphrasis and Intermediality*. Wagner P. (ed.). Berlin, New York: de Gruyter & Co, 1996. P. 262–280.

Koopman N. Ancient Greek Ekphrasis: Between Description and Narration. PhD thesis. University of Amsterdam. Amsterdam School of Historical Studies, 2014. 383 p. URL: <https://dare.uva.nl/search?identifier=511a0974-315e-4072-b9fe-c9314c99ce68>

Vorobyova O., Lunyova T. Verbal and non-verbal facets of metaekphrastic writing: A cognitive study of John Berger's essays on visual art. *Lege artis. Language yesterday, today, tomorrow. The journal of University of SS Cyril and Methodius in Trnava*. Trnava: University of SS Cyril and Methodius in Trnava, 2020. Volume V. Issue 2. December 2020. P. 335–381.

ДОРОГА ЯК МЕТАФІЗИЧНИЙ КОНЦЕПТ В УКРАЇНСЬКІЙ НОВЕЛІ КІНЦЯ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТЬ

Тетяна ЛЯХ¹ (Ужгород, Україна)

¹ кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри громадського здоров'я і гуманітарних дисциплін медичного факультету № 2 Державного вищого навчального закладу "Ужгородський національний університет"

Для розуміння авторської художньої картини світу важливу роль відіграє концептуальний аналіз твору, що полягає у «виведенні зі змісту всього тексту базового концепту, а також знань про концепт, які складають його

концептосферу» [1, с. 132].

«Концепт – формулювання, розумний образ, загальна думка, поняття, що домінують у художньому творі» [3, с. 521]. Художній концепт зазвичай відображає не лише поняття, а й переживання, емоції автора, персонажів. Концепт дороги в українській новелі кінця XIX – початку XX століть, для якої характерні ліризм, суб'єктивізація оповіді, відображення внутрішнього світу людини, слід розглядати крізь призму «трансцендентально-метафізичного горизонту», який є «сутнісною, а priori першочерговою відкритістю людського духу буття» [2, с. 6], що є метою даного дослідження. З огляду на це, запропоновано термін метафізичний концепт, що якнайкраще відображає авторську візію буття як постійного руху і становлення. Метафізичний концепт розуміємо як феномен, що передає індивідуально-авторське філософське сприйняття світу, його трансцендентних основ шляхом власних рефлексій на чуттєвому, метафізичному рівні, позаяк метафізика «охоплює чуттєве і надчуттєве, речі, дані з досвідом, та їх граничні основи, отже, також первісне і найвище, божественне буття» [2, с. 13].

Таким метафізичним змістом наповнений концепт дороги у новелах «Дорога» (1900) В. Стефаника, «Бабин хід» (1901) Марка Черемшини, «Під голим небом» (1900) О. Кобилянської, «Повернення» (1902), «По дорозі» (1906) М. Яцківа та ін. Майже у всіх перелічених творах значимість концепту дороги посилює заголовок. Яскраво демонструє метафізичний аспект вказаного концепту новела В. Стефаника «Дорога», у якій автор малює свій життєвий шлях, духовне становлення.

Отже, в українській новелі кінця XIX – початку XX століть дорогу варто розглядати як метафізичний концепт, який відображає суть людського буття в індивідуально-авторському сприйнятті. Дослідження метафізичного аспекту концепту дороги уможливорює вивчення української літератури в руслі міждисциплінарних досліджень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бабенко Л.Г., Казарін Ю.В. Филологический анализ текста. Практикум/ под ред. Л.Г. Бабенко. М.: Академический Проект; Екатеринбург: Деловая книга, 2003. 400 с.
2. Корет Э. Основы метафизики. К.: Тандем, 1998. 248 с.
3. Літературознавча енциклопедія : у 2-х т. Т.1 / авт.-укладач Ю.І. Ковалів. К.: ВЦ «Академія», 2007. 608 с.

ДОРОГА В ПОЕЗІЇ СЕРГІЯ ЖАДАНА: ВІД НЕОБХІДНОСТІ ДО ЗАЛЕЖНОСТІ

Валентин МАЛЬЦЕВ¹, Юлія ЦІВІНСЬКА² (Чернівці, Україна)

¹ кандидат філологічних наук, доцент, завідувач, доцент кафедри української літератури Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

² аспірантка кафедри української літератури Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

Для українського письменницького покоління 90-х років ХХ століття характерні криза довіри до батьків й відсутність відчуття «домашності», що було притаманне для шістдесятників. У зв'язку з цим непоодинокими стали мотиви руху, переміщення, дороги, зокрема й у творчості С. Жадана.

У «Цитатнику» (1995), одній з перших збірок, подорож радше нагадує втечу (від себе/країни/проблем), яка є необхідністю (вірш «Варшава»). Місцем, де вона починається зазвичай є залізничний вокзал («Це просто день, що врубється в простір...»), однак автор не обмежує своїх ліричних персонажів. Потребу в переміщенні реалізовано й іншими засобами: автобусом, мотоциклом або ж босоніж. Хоч кінцеву зупинку не окреслено, але завжди є впевненість у тому, що вона є.

Іншого відтінку мандрівка набуває у книзі «Балади про війну і відбудову» (2001). Це вимушене переселення у 50-х роках («плач повоєнна Європа хай будуть тобі мов закид / сумні чоловічі бари набиті мандрівниками» [2, с. 72]) або ж добровільна еміграція («Якщо ти надумаєш їхати з цього міста...»). У будь-якому разі дорога веде до Європи. Важливою є чітка позиція автора. Він не супроводжує тих, хто вирішив поїхати, а лише проводить до межі («на виїзді з міста сніг ляже на плечі» [2, с. 72]) й обіцяє пам'ятати («я буду молитись за тебе і твій маршрут» [2, с. 84]).

Наскрізним мотивом подорож стала у збірці «Ефіопія» (2009). Однак, на відміну від попередніх, у цій книзі вказано пункт призначення – Ефіопія – країна, де «кожному, хто потрапив туди, / хто, зрештою, не потонув, / вдосталь буде хліба й води, / цукру й тютюну» [1, с. 22]. Проте ця конкретність не визначає географічних координат, бо назва держави стає символом омріяного місця, де не існує проблем, або ж символом смерті. Але й те, й інше, варто зазначити, у контексті творчості С. Жадана часто є взаємозамінними поняттями. Смерть у

цьому випадку спричинена вживанням наркотиків, і це робить її ще більш бажаною. На противагу залізничному транспорту з'являється морський, що і на змістовому рівні створює антитезу «реальність-очікування».

Отже, дорога в поезіях С. Жадана трансформується відповідно до потреби детериторизації або ж усвідомлення й прийняття своєї залежності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Жадан С. Ефіопія. Харків : Фоліо, 2009. 121 с.
2. Жадан С. Цитатник. Харків : Фоліо, 2009. 215 с.

EL PRIMER VIAJE POR MÉXICO PARA LECTORES UCRANIANOS («DIE BAUMWOLLPFLÜCKER» DE B. TRAVEN EDITADA EN JÁRKIV)

Olga MANDRYKO¹ (Járkiv, Ucrania)

*¹аспірантка кафедри романської філології та перекладу
факультету іноземних мов*

Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

El nombre de B. Traven, escritor alemán que residió y murió en México, es indisoluble de las imágenes del país. Sus obras de temas mexicanos se publicaban en Alemania en los años 20–40 del siglo XX. La moda a Traven llegó también hasta Ucrania, y su novela «Die Baumwollpflücker» fue editada en Járkiv, en 1930 con el título «Збирачі бавовни».

El contenido de la novela se ajustaba al creciente interés de la cultura ucraniana por los países americanos. La novela presentó México sin los difundidos clichés exotizantes. Es una novela sobre el México trabajador, sobre el duro trabajo en el campo y en las empresas petroleras.

Al describir a su personaje siempre en busca de trabajo, el autor configuró el panorama mexicano en que se reflejan la sociedad y la geografía, costumbres humanas, las condiciones de trabajo y la naturaleza. El principal rasgo de la novela es que la narración inicialmente planeada como un relato sobre las peripecias de las búsquedas del empleo viene a ser un elogio de la tierra. A la vez, el principio del autor “Hay que saber ver y desvelar lo romántico”, deriva en un canto a la arriería. La dura travesía con el hato por extensas llanuras da lugar a unos sentimientos estéticos en el narrador que describe encantado la

belleza de la tierra mexicana, y así presenciamos un cambio radical de la perspectiva narrativa, pues al inicio una canción de algodones mexicanos, compuesta por el propio escritor, precede al texto, y al final, la descripción de las penalidades del desempleo y de la explotación ceden a la fascinación por México.

Atravesando el país con un hato, el narrador, más que luchar por sus derechos, aprende cómo amar la vida. Su transformación de peón en los algodones a obrero petrolero, su viaje desde una panadería en Tampico hasta un rancho situado a cientos de leguas de una ciudad, se transforma en un camino del amor al país. Este viaje forzoso convierte la descripción de las duras pruebas a que se somete el protagonista en un himno a México.

«ПОДОРОЖНІЙ» ТЕКСТ ЯК ДЖЕРЕЛО ТВОРЧОСТІ ПИСЬМЕННИКА (НА МАТЕРІАЛІ ТВОРІВ «ПОДОРОЖНІ НОТАТКИ», «ПОДОРІЖЖЯ ОД ПОЛТАВИ ДО ГАДЯЧОГО», «ДЕНЬ У ДОРОЗІ» ПАНАСА МИРНОГО)

Ольга МАТВЄЄВА¹ (Київ, Україна)

¹ кандидат філологічних наук, науковий співробітник відділу класичної української літератури Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка

У своїх творах «Подорожні нотатки» (1871), «Подоріжжя од Полтави до Гадячого» (1872), «Серед степів» (перша назва «День у дорозі»; 1903) Панас Мирний актуалізував теми, образи, ідеї, сюжети, які згодом спроектував на художньо-образну площину. Передусім у «Подоріжжі...» письменник характеризує два «городянські типи» героїв, «перевертнів» або «людей ночі» – образи халамидника (реалізовані у творах «Халамидник», «Хіба ревуть воли, як ясла повні», «Лихий попутав», «Українофіл») й повії-боски («Повія», «Як ведеться, так і живеться», «Українофіл»). Загалом теми «пропащої сили» й пропащої жінки-повійниці є засадничими у творчості Панаса Мирного (вічні мирнівські теми, за Л. Ушкаловим). У цьому контексті Мирний протиставляє народні типи горожан і селян, характеризуючи місто як осередок зла, вороже середовище. Опозиція «місто – село» художньо реалізована у творах «Палійка», «Народолубець», «Лихий попутав», «Повія», «Міщани», «Хома Боровик» та ін. До того ж, під час подорожі письменник зафіксував від підлітка-машталіра історію про Василя Гнидку, котрий зі своїми товаришами вирізав родину заможного козака

й здійснив низку нападів в інших повітах. Цю розповідь Мирний поклав в основу твору «Чіпка». З темою «пропащі сили» пов'язаний мотив героїзації в свідомості народу народних месників («Родина Бородаїв», «Не вгашай духу!»). У «подорожніх» текстах письменник фокусується на ще одній дуже важливій темі – темі складного життя і боротьби селян в часи кріпацтва і пореформенний період, виокремлюючи два типи – козаки й колишні кріпаки («маштаки»), які ворогують між собою (картинами сільського життя репрезентативна майже вся творчість Мирного). У цьому контексті зринає тема пошуку селянами кращої долі, переселенців на Кубань («Подоріжжя...»), Амур («Серед степів»). Ще один народний тип, проаналізований в «Подоріжжі...», – це «шалопуд» (згодом Мирний художньо втілив в образі Грицька у творі «Палій»). У подорожній літературі Панас Мирний висловлює концептуальні думки про «позитивні» науки, зокрема психологію та етнографію, а також звертає увагу на ідеї соціал-дарвінізму, що має важливе значення під час аналізу філософських поглядів письменника.

ЛІТЕРАТУРА

1. Панас, Мирний. Зібрання творів: У 7 т. Київ: Наукова думка, 1968–1971.
2. Ушкалов Л. Реалізм – це есхатологія: Панас Мирний. Харків: Майдан, 2012. 180 с.

ШЛЯХ ЯК ПСИХОСОМАТИЧНИЙ ЧИННИК І ПРОСТОРОВИЙ ЕКВІВАЛЕНТ ХАРАКТЕРНИХ ЗМІН ПЕРСОНАЖА (ЗА ПОЕМОЮ І. ФРАНКА "СМЕРТЬ КАЇНА")

Тетяна МАТВЄЄВА¹ (Харків, Україна)

¹ доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри історії української літератури філологічного факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Філософська поема І. Франка "Смерть Каїна" є твором-роздумом над екзистенційними проблемами, постановка й витлумачення яких здійснюється автором у потрійній системі координат: Я/Я, Я/Інший, Я/Світ. Відповідно, йдеться про пошук шляху до пізнання себе через самогармонізацію, долання нівелюючих суб'єктивних (характерних) і об'єктивних (суспільних, соціальних) чинників, з одного боку, і, як маємо в аналізованому творі, про рух у просторі (одночасно локальному

й глобальному) до раю, що його здійснює головний персонаж поеми - Країн у надії знайти відповідь на питання про причини й наслідки гріха.

Такий ракурс вивчення твору І. Франка, принагідно заявлений у монографіях Т. Гундорової, Ю. Клим'юка, В. Корнійчука, М. Ткачука та інших, є, на нашу думку, актуальним, оскільки дозволяє більш глибоко обґрунтувати специфіку поведінкової моделі персонажа, врахувати важливість як психогенетичних, так і просторових (а насправді символічних кодів простору буття) факторів кардинальних змін у внутрішньому "я" людини. Виходячи з цього, мету пропонованої студії формуємо як виділення й аналіз ключових змістовірних і формотвірних прийомів характеротворення (суб'єктивних і об'єктивних за впливом на трансформацію "я" особи), що, своєю чергою, уможливить входження в площину архетипної свідомості, культурних кодів, міфопоетики, інтертекстуальності тощо.

Зазначені аспекти дослідження художнього цілого зумовили звернення до Святого Письма, Закону Божого, спеціальних енциклопедій і словників, які стали підґрунтям для витлумачення історії Каїна та її інтерпретації І. Франком крізь призму його (Каїна) психогенетичних особливостей.

Розгорнуто тезу про символізацію письменником шляху до втраченого раю (образи-символи гори, неба, піску, вітру, льоду, лісу; контрастні кольористика й звукопис в гамі, відповідно, "чорний/сірий/червоний"; "гуркіт, свист/тиша, мовчання").

Проаналізовано психоемоційний світ Каїна, його поведінкові екстремі. Останні паралелізовані з особливостями вияву змін у верхній і нижній площині світу, їх впливу на горизонталь людського існування.

Виділено прийоми та засоби створення моделі світу: одночасно паралелізація та взаємопроникнення власне людського - біопсихологічного й просторового еквівалентів (дихотомії/антиномії) поняття "шлях" - символічного й реального (географічного).

Такий напрям вивчення поеми І. Франка "Смерть Каїна" вважаємо перспективним із огляду на можливість за допомогою герменевтичного, архетипного, міфопоетичного аналізу тексту увійти у сферу метатекстуальності, інтердисциплінарності.

LA METAFORA DEL VIAGGIO NELLA LINGUA ITALIANA

Simona MERCANTINI¹ (Kharkiv, Ucraina)

¹ PhD, Professore associato del Dipartimento di filologia romanza e traduzione della Facoltà di lingue straniere dell'Università nazionale di Kharkiv V.N. Karazin

Il linguista George Lakoff nel suo studio sulla metafora giunge a questa conclusione: «sulla base dell'evidenza linguistica, abbiamo scoperto che la maggior parte del nostro sistema concettuale ordinario è di natura metaforica. E abbiamo trovato un modo per identificare in modo preciso e dettagliato quali siano le metafore che strutturano il modo in cui percepiamo, pensiamo e agiamo». La metafora ci permette di esprimere e recepire concetti molto complessi in un modo più immediato, perché basato su esperienze più materiali, accessibili ai cinque sensi. Inoltre, le metafore che innervano il linguaggio quotidiano hanno strutture complesse, ordinate su diversi modelli. Ad esempio, se parliamo del concetto AMORE, è spesso visualizzato verbalmente attraverso la metafora più esperibile e condivisibile del VIAGGIO; sono infatti comuni espressioni del tipo: *Il nostro rapporto è a un binario morto; Ti ricordi quando ci siamo conosciuti? Guarda ora dove siamo arrivati; Le nostre strade si dividono; La nostra storia è a una svolta...* In tal modo si rende più immediata all'interlocutore la comprensione di concetti astratti come l'esaurirsi, l'evoluzione di un sentimento, ma anche concetti filosoficamente pregnanti, come il legame tra la vitalità e l'amore, tra il dinamismo e l'amore...

Questo è uno dei modi in cui la lingua, anche nelle sue manifestazioni più quotidiane, rivela la propria natura essenzialmente poetica e creativa. In questa breve analisi si concentrerà l'attenzione in particolare sul modo in cui la cultura italiana percepisca il concetto di VIAGGIO e di come la lingua utilizzi questo concetto per descriverne e trasmetterne altri. Si analizzeranno anche le impalcature metaforiche costruite sul concetto di VIAGGIO; ad esempio, come in viaggio ci possono essere incidenti, se l'amore è un viaggio, anche nell'amore si verificheranno incidenti, come registra l'espressione *prendere una sbandata per qualcuno*.

BIBLIOGRAFIA

Lakoff, G. (1987). *Women, Fire, and Dangerous Things*. Chicago; London: The University of Chicago Press.

Lakoff, G., Johnson, M. (2003). *Metaphors we live by*. Chicago; London: The University of Chicago Press.

ПОДОРОЖ ДО «РАЮ»: КАЄТАН СОЛТАН-АБГАРОВИЧ ПРО ЕМІГРАЦІЮ ЗІ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ

Ірина МИКИТИН¹ (Івано-Франківськ, Україна)

¹ кандидат філологічних наук, доцент кафедри мовознавства Івано-Франківського національного медичного університету

Каєтан Солтан-Абгарович – один з псевдонімів відомого в Галичині кінця ХІХ – початку ХХ ст. польського письменника вірменського походження Каєтана Абгаровича, знаного також під псевдонімом Абгар-Солтан. Саме його перу належить публіцистична нотатка «Про еміграцію народу зі Східної Галичини», опублікована в петербурзькому польськомовному часописі «Край» (1899). У цьому тексті автор дає свою оцінку явищу переселення русинів з Поділля до заморських американських та «амурських» країв. Йдеться про першу хвилю еміграції русинських селян з Галичини, що зважилися на далеку та небезпечну подорож задля кращого життя, яке проте у переважній більшості випадків зі спостережень поляка не стало реальністю.

«Повертаючись з Поділля, я зустрічав на кожній станції просто натовпи чоловіків, з жінками і дітьми різного віку, з яких багато ще брало груди матерів, що тиснулися до страшних вагонів. Були це все емігранти, що їхали на оселення до Канади. Люди ці або зовсім не відповідали на питання або відповідали зухвало і грубо», – розповідає К. Солтан-Абгарович [1,16]. Автор змальовує образи русинських сімей, що продали усю свою маєтність євреям, отримавши тисячу гульденів на дорогу та життя на новому місці. Трагічність долі цих людей підсилена описом супроводу їх євреями до вагону, які підсміювалися та говорили, що везуть малих дітей для того, щоб «ними годувати рибу в океані» [1,16].

Власне, смерть дитини під час подорожі морем до Америки та втрата усього маєтку – реальність колись заможного господаря, а потім ключника К. Солтана-Абгаровича – Павла Конецького з подільського села Бариш, нещасливу історію американської одисеї якого подає автор у замітці. Селянин дістався до Америки, проте непридатні для землеробства техаські ґрунти, бідність та обман родичів стали причиною повернення додому. Він – жертва, проте не тільки євреїв, але й «своїх», які обіцяли «рай» та можливість бути нарешті «паном», а натомість запросили «бідувати» з ними.

У замітці Каєтан Солтан-Абгарович подає також випадкову розмову з

іншим русином про купівлю у євреїв золотого ключа до маєтку в «амурській губернії, що лежить зразу за подільською, біля Одеси» [1,16]. Чоловік тільки хвалиться автору своєю покупкою, говорячи, що пани ніколи б не віддали таких ключів або своїх людей туди б відправили. Він ще не знає, що став одним із багатьох, які пізніше будуть шукати адвоката, однак їм вже ніхто не допоможе.

Таким чином, Кастан Солтан-Абгарович змальовує образи емігрантів-русинів, подорож до заморського «раю» яких позначена небезпекою втрати не тільки маєтностей, але й життя. Все ж, польський автор пропонує й іншу перспективу, а саме, можливість розширення кругозору для тих людей, що відвідали нові міста та пізнали нові культури. Вони – вже не ті, якими були, коли покидали свій край. Звичайно, образи русинів-емігрантів подаються крізь призму полоноцентризму автора з цілим комплексом міфів, стереотипів та цінностей його спільноти, проте митець в окресленій ситуації не заперечує присутність «інших» культурних світів, що існують поряд з польським, проявляючи діалогічну сутність пограничного суспільства Галичини кінця ХІХ – початку ХХ ст.

ЛІТЕРАТУРА

1. Soltan-Abgarowicz K. O emigracji ludu ze Wschodniej Galicji. *Kraj*. 1899. №19. S. 16-18.

BUTTERFLY AND HEAVEN: ZHUANG ZHOU'S AND NIU LANG'S JOURNEYS IN THE LITTLE HOUSE UNDER THE PEAR TREE

Aleksandr MOTROKHOV¹, Igor USTYUZHYN² (Kharkov, Ukraine)

¹ старший викладач кафедри східних мов та міжкультурної комунікації факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

² кандидат філософських наук, доцент кафедри англійської мови факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

His cheeks are like silk,
His eyes look so sharp!
Fra Schütz is our prince:
By him Ge Hong's crushed.
Vasily Alekseev [3].

It is well known that Julian Shchutsky's collaboration with Ye. Li resulted into the enigmatic *Little House Under The Pear Tree* (1927), a collection of twenty-one poems ascribed to Li Xiang-Zi [*1]. Each of the poems consisted of seven lines, which is not alien to Russian Symbolism but is highly unusual for Chinese poetry. The cycle was introduced by the following prose foreword:

“In AD 1927, when Jupiter stood high in the sky, Li Xiang-Zi for his belief in the immortality of the human spirit was exiled from the North to this eastern country, to the city of Stone.

Here, away from his family and close friends, he lived in complete solitude, in a small house under an old pear tree. He heard only the speech of a foreign people and the wild melodies of the yellow nomads. The poet said, "Every thing that comes out of a state of rest sings." And Li Xiang-Zi's voice also sounded. Water flows by itself, and man creates his own destiny: the bitterness of exile turned into the joy of the song.

Li Xiang Zi wrote a collection of poems, which he called *The House Under the Pear Tree*, consisting of 21 poems; it has a total of 147 lines.”

In this paper we are going to argue that the fourteenth and the nineteenth poems of Li Xiang-Zi's cycle have clear references to the journeys supposedly made by two Chinese wise men, Zhuang-Zi (莊子) and Niu Lang (牛郎), respectively [*2]. The first journey dates back to the fourth century BCE, the second one is even older.

A.

A student of Tao is certainly familiar with a famous paradox found in the second chapter of Zhuang-Zi's tractate: “One day Zhuang Zhou dreamed that he was a butterfly, a fluttering butterfly. He enjoyed himself heartily and did not realize that he was Zhou. But suddenly he woke up, was surprised that he was Zhou, and could not understand: did Zhou dream that he was a butterfly, or did the butterfly dream that it was Zhou. This is called the transformation of things“ [7:35].

Li Xiang-Zi rendered it this way:

Butterfly

And suddenly my dream came back to me:

As Butterfly I flew above the flowers.

The meadow I flew over was so green

And I admired the burning cups of flowers.

From now on awaken I have been.

Nevertheless, the question stands: Am I
Another dream for Dreaming Butterfly?

B.

The nineteenth poem is a reference to another very famous Chinese story. The first poetic rendition of it is at least as old as *The Book of Songs*, *Shi jing* (詩經).

According to the legend, the daughter of Jade Emperor, Zhi Nu (織女, the weaver girl), abandoned her Heavenly Palace and preferred the joy of marriage and motherhood on Earth with Niu Lang, a mere shepherd. However, their happiness did not last long. By gods' order, the Weaver was returned to Heaven to her six sisters to weave the Heavenly Cover.

The Shepherd who rushed after his beloved wife with their two children was also able to ascend to Heaven, but ended up on the other side of the Heavenly River (the Milky Way), which he was not able to cross.

The Weaver and the Shepherd's grief was so great that it aroused the sympathy of the gods. Zhi Nu and Niu Lang were allowed to meet once a year, on the seventh day of the seventh (lunar) month. On this day, magpies from all over the world flock to the Heavenly River and form a living bridge across it, so that the Weaver and the Shepherd could meet on it [*3]. The Weaver is then accompanied by a female friend.

The Meeting at the Heavenly River. Beginning of the 20th century. Chinese woodcut from Vasily Alekseev's collection [5].

In relation to the celestial map, the Weaver and the Shepherd are thought to be the personification of Vega and Altair, that are located opposite each other on the Milky Way's 'banks'. Weaver's heavenly companion is represented by the star Deneb.

Altair (up, in the constellation of Aquila) and Vega (down, in the constellation of [Lyra](#)) separated by the Milky Way. Deneb is in the middle of the Milky Way, to the right of Vega. Julian Elert Bode, *Star Atlas*, 1792. Fragment [2].

Li Xiang-Zi's poem:

Heaven
 The raft made of foreign wood,
 Float fearlessly down the river
 To see the Heavenly Weaver
 Wait for her man for a year.
 But, alas, the Dragon guards there.
 There is only one day in a year
 When the birds make a bridge for the pair.

We encourage the scholars of Chinese Philosophy and of Russian Symbolism to join forces in deciphering the rest of the poems and the prose 'Tash Kand' (تاشکند) introduction to the cycle, arguably composed by the accomplished

poet and translator Fra Schütz.

NOTES

*1. 梨香子: 梨 – pear tree; 香 – fragrance, 子 – master, scholar (Chinese).

*2. Cf. “A man in Christ’s” journey in 2 Cor. 12:2 f.

*3. Due to this legend, a magpie became a “bird of happiness” in Chinese culture, symbolizing love and happiness in family life.

REFERENCES

1. *Dal'nee Ekho. Antologia Kitaiskoi Liriki (VII – IX vv.)* [Distant Echo. Antology of Chinese Lyrics (7th - 9th centuries)]. Sankt-Peterburg: Peterburgskoe vostokovedenie, 2000.

2. King, Bob. *Polnochnyi Debyut Letnego Treugol'nika* [The Midnight Debut of the Summer Triangle] in: RealSky.ru. *Astronomicheskyy Zhurnal* [Journal of Astronomy]. <https://www.realsky.ru/articles/starry-sky-treasures/полночный-дебют-летнего-треугольника-r328/>. Accessed 10 January, 2022.

3. Kobzev, Artem Igorevich. *Kratkaia Biografiia Yu. K. Shchut'skogo* [Yu. K. Shshutsky's short biography]. <http://psylib.org.ua/books/shchu01/txt03.htm>. Accessed 10 January, 2022.

4. *Literatura Kitaia i Iaponii* [Chinese and Japanese Literature]. Moskva: Akademia, 1935.

5. *Svidanie Na Mlechnom Puti* [A Meeting at the Milky Way]. Woodcut. <https://www.hermitagemuseum.org/wps/portal/hermitage/digital-collection/02.+drawings/311490?lng=ru>. Accessed 10 January, 2022.

6. Yuan, Ke. *Mify Drevnego Kitaia* [Myths of Ancient China]. Moskva: Nauka, 1987.

7. *Zuang-Zi*. Sankt-Peterburg: Amfora, 2005.

ТЕМА ПОДОРОЖІ У ФРАНЦУЗЬКІЙ ПІСЕННІЙ ПОЕЗІЇ

Ірина МУЗЕЙНИК¹ (Харків, Україна)

¹ кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри романської філології та перекладу факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Тема подорожі у світовій літературі, та зокрема, у світовій поезії, безумовно, є однією з найдревніших. З античних часів і до наших днів

вона не втрачає своєї актуальності. Одним з найвідоміших творів давньогрецької літератури, який присвячений саме багатолітнім мандрям головного героя, є поема Гомера «Одіссея», сюжет якої вплинув на всю подальшу світову літературу. У XVI ст. до цього твору звертається французький поет Жоакім (Жоашен) дю Белле, який входить до поетичного гуртка «Плеяда», очолюваного П'єром де Ронсаром і на світ з'являється сонет «Heureux qui, comme Ulysse» (Щасливий той, хто як Улісс), який входить до збірки віршів «Regrets» (Жалі). У XX ст., завдяки одному з найславетніших французьких шансоньє Жоржу Брассенсу, цей прекрасний сонет стає піснею, а в XXI ст. він надихає на створення пісні вже сучасного французького співака та композитора Рідана. В чому ж полягає секрет такої невмирущої привабливості цього твору? На нашу думку, цей секрет, насамперед, полягає в тому, що незважаючи на всі переваги та краси чужоземних країв головною є нестерпна жага повернення за будь яку ціну до рідної країни, до рідної домівки. Звісно ж, це не може не торкнутися глибини душі кожену людину, яка любить свою батьківщину, навіть якщо це нічим не примітне маленьке селище.

Але тема подорожі може бути набагато ширшою, це може бути і вигнання, і втеча від реальної дійсності, від сірої і одноманітної рутини, це може бути метафорою цілого життєвого шляху, або ж будь якого його відрізка, навіть довжиною в один день. Все це має місце у французькій пісенній поезії, від віршів Шарля Бодлера, покладених на музику, до пісень Жерара де Пальмаса, Рафаеля або ж Блак М.

ІНТЕРПРЕТАЦІЯ МІФОЛОГЕМИ ШЛЯХУ У ТВОРЧОСТІ ВАСИЛЯ БАРКИ: СЕМАНТИКА, СПЕЦИФІКА, КОНТЕКСТ

Тетяна МУЗИКА¹ (Івано-Франківськ, Україна)

¹ кандидат філологічних наук, доцент кафедри мовознавства Івано-Франківського національного медичного університету

Життя та творчість українського діаспорного письменника Василя Барки, цього «поета, філософа, самітника» (Є. Сверстюк), «вершника неба в океані життя» (О. Маланій), було своєрідною «подорожжю на межу можливості людини» (Ж. Батай). Нелегке дитинство, вимушений виїзд з України на Північний Кавказ, пережитий голод на Кубані, захист кандидатської дисертації у Москві, поневіряння

Німеччиною, «безкінечні сліпі мандри» Францією, ув'язнення у французькій тюрмі, надважкі моменти перебування в Америці стали етапами «пішої авантюри», які незворотно трансформували світогляд письменника. Існування у «граничних ситуаціях», «довгі роздуми на самоті», читання релігійних книг, відвідування церкви, «змінили погляди» митця та сформували унікальну художню концепцію, репрезентовану у його прозових та поетичних текстах.

Світоглядна позиція та ідейно-естетична рецепція картини світу у творчості Василя Барки, суголосні із домінантами творчості його «духовного попередника» – мандрівного філософа Г. Сковороди, репрезентують шлях письменника до розуміння світу та себе у ньому: «... успадкував сковородинську духовну дорогу і не сходив з неї, бо з цієї дороги справжні не сходять» [4, с. 3]. Філософію серця, ідеї «подвижництва серед самого життя» [2] сповідують герої прозових творів Василя Барки, зокрема роману «Рай», які, намагаючись збагнути сутність людського існування, є виразниками інтенцій самого автора, який обрав «аскетичний обмеження в усьому й подвижницьке служіння названій справі» [5].

Справою всього свого життя Василь Барка вважав написання твору про події, які британський історик Роберт Конквест назвав «чи не найжахливішою соціальною катастрофою нашого століття» [3] – Голодомор 1932-33 років, який митець особисто пережив. У другому томі роману «Жовтий князь» (2008) [1], який є продовженням історії про родину, яка загинула голодною смертю, крізь призму подорожі малого Андрійка Катранника показано правду про злочин проти українського народу. Єдиний вцілілий з цілої родини, хлопчик мандрує дорогами спустошеної, вкритої тілами загиблих від голоду тисяч українців, стає свідком того, як цілі села «обернулися в домовини». Шлях цієї дитини у пошуках рятунку є своєрідним обрамленням твору, механізмом відображення глибинної суті кризової картини світу того часу та основою для трьох площин художнього відтворення дійсності: реалістичної, психологічної та метафізичної.

Отже, творчість Василя Барки акумулює досвід світу, який «його спіймав, але не зумів удержати» (М. Жулинський), та, репрезентуючи самотні особливості перетворення цього досвіду в художню реальність, відтворює, насамперед, шлях автора до самого себе, до власної сутності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Барка В. Жовтий князь : документальний роман. Т. I і II . Нью-Йорк ; Харків : Українська Вільна Академія Наук у США. 2008. 772 с.
2. Барка В. Рай : роман. Нью Йорк : Вид-во «Свобода», Джерзі Ситі, 1953. 309 с.
3. Конквест Р. Жнива скорботи: Радянська колективізація і голодомор. Київ, Либідь, 1993. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=3392>
4. Сверстюк Є. Поет, філософ, самотник. *Шукає серце щастя (до 100-річчя від дня народження Василя Барки): бібліогр. покажчик.* [уклад. : Н. Мельник, Т. Буряк, О. Круківська]. К., 2008. С. 3
5. Слабошпицький М. Из життєпису білого монаха. Василь Барка. 25 поетів української діаспори. К. : Ярославів Вал, 2006. URL: <http://ukrlife.org/main/evshan/25poetiv17.html>

ПОДОРОЖ У ПОЕТИЦІ УКРАЇНСЬКОГО ФЕНТЕЗІ

Ольга НОВИК¹ (Бердянськ, Україна)

¹ доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української та зарубіжної літератури і порівняльного літературознавства Бердянського державного педагогічного університету

Пригодницька література засновується на подієвості, подорож відкриває найбільші можливості для реалізації зміни подій, нанизування низки пригод героїв. Подорож впливає і на будову твору, і на динаміку розгортання сюжету, надто ж, якщо подорож є частиною/основою фентезі. Сучасне українське фентезі постає із зарубіжної та української літературної традиції. Зважаючи на те, що класичне фентезі зазвичай ґрунтується на виконанні героями певної місії, інколи подорож анонсувалася вже у назві (Толкін «Гобіт, або туди й назад»), уможлиблювала пересування певним реальним або містичним простором, мандри паралельними світами (Андре Нортон цикл «Чаклунський світ», Урсула Ле Гуїн «Цикл про Земномор'я» та інші), подорож у потойбіччя, загалом подорож як основа побудови сюжету, дорога як складова повсякденності, мотив дороги, мандрівка як засіб реалізації мети, квест, – поставали на різних рівнях поетики класичної фентезі.

Сучасне українське фентезі послуговується формулою подорожі як частини виконання місії головного героя. У романах-фентезі Оршулі

Фариняк «АЙХО, або Подорож до початку», Генрі Лайона Олді «Шлях меча», збірці Олега Сіліна «Кишеньковий мандруарій. Подорожі фантастичним транспортом» та інших книгах подорож відчитується в назві. В романах Володимира Арєнєва «Бісова душа», «Заклятий меч» подорож з метою виконання місії героїв стає основою сюжету, при цьому різні світи і подорож між ними поєднуються появою персонажів кількох міфологій. Спосіб мандрівки в часі за допомогою чарівних речей використаний у пенталогії Марини Павленко «Русалонька із 7-В», а «Мандрівний цирк сріблястої пані» Наталки Довгопол поєднує в сюжеті мандрівкою реальними місцями України та мандрівну в містичний світ чаклунства, міфології. У «Королівстві» Галини Пагутяк та в романах Дари Корній герой задля виконання місії відправляється в паралельний світ. Фактично подорож, мандрівку бачимо в кожному творі сучасного українського фентезі, автори свідомо послуговуються квестами, мандрами головних героїв задля реалізації творчого задуму.

EINE «REISE» VOM MANN ZUR FRAU: PHONETISCHE EBENE

Nataliia ONISHCHENKO¹ (Charkiw, Ukraine)

¹ кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри німецької філології та перекладу факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Genderlinguistik als eine fächerübergreifende Disziplin, die die kumulativen Errungenschaften mehrerer Wissenschaften zu Rate zieht, repräsentiert eine so genannte «Reise» zwischen den beiden biologischen Geschlechter. Auf dem Gebiet der Sprachwissenschaft vereinigt die Genderlinguistik Elemente der Lexikologie, der Stilistik, teilweise der Phonologie, der Pragmatik, der Textlinguistik und der Sprachwissenschaft im Allgemeinen. Im Folgenden werden die geschlechtsspezifischen Unterschiede auf der phonetischen Ebene angeführt.

In diesem Zusammenhang kommen die Besonderheiten der Artikulation eines beliebigen Textes von Frauen und Männern in Frage. Unter Artikulation wird nicht nur die Aussprache von einzelnen Phonemen, sondern das ganze Sprechen von einem Text verstanden. Es ist bekannt, dass Männer und Frauen nicht nur von biologischen Eigenschaften her unterschiedlich sprechen. Die Differenzierung stellen die Grundfrequenzen bei Männer- und Frauenstimmen dar. Diese Unterschiede können nur zum Teil biologisch

erklärt werden [2, S. 319].

Der behandelte Gegenstand ist umstritten, und es ist deshalb problematisch, dieser Feststellung ohne Weiteres zuzustimmen. Aber es gibt auch andere nachweisbare geschlechtsspezifische Differenzen auf der phonetischen Sprachebene. Frauen tendieren dazu, sich der dialektal oder städtisch gefärbten Aussprache schneller und häufiger als Männer anzupassen [1].

D. Twilfer hat in ihrer Doktorarbeit eine Auswertung von phonetischen Abweichungen vom Standard in der Männer- und Frauenrede im Norddeutschen durchgeführt. Darunter wurden solche Variablen betrachtet: Variablen [s], [t], [p], [k], [r], [g], [pf] mit den entsprechenden Subvariablen (für [s] wäre das [s] in <das>, [s] in <was>, [s] in <es>. Für die Vokale kommen [a] [i] [u] in Frage, wo die Quantitätsunterschiede meist relevant sind. Es wurde ebenfalls deutlich, dass Männer gegenüber den Frauen stets häufiger angaben, Nichtstandardvarianten zu verwenden (z.B. [dat] statt [das], [pabq] statt [papq], [kop] statt [kopf], kurze Vokale an den Stellen, wo lange Vokale sein müssen) und diese weniger kritisch bewerten [3, S.163].

Was die Intonation und das Sprechtempo angeht, sind sie bei Männern und Frauen auch unterschiedlich. Frauen sprechen im Alltag schneller als Männer und intonieren ihre Äußerungen auch in einem höheren Grad als Männer.

LITERATURVERZEICHNIS

1. Glück H. Gegenwartsdeutsch. Stuttgart: J.B. Metzler, 1997. 252 S.
2. Linke A., Nussbaumer M., Portmann P. Studienbuch Linguistik/ Ergänzt um ein Kapitel 'Phonetik/Phonologie' von Urs Willi.5., erweiterte Auflage. Tübingen: Max Niemeyer Verlag, 2004. 544 S.
3. Twilfer D. Sprachvariation bei Frauen und Männern. Empirische Untersuchungen zur geschlechtspräferierten Lautlichkeit in Norddeutschland. Inaugural-Dissertation zur Erlangung des Doktorgrades der Philosophischen Fakultät der Westfälischen Wilhelms-Universität zu Münster (Westf.). Coesfeld, 2013. 217 S.

EL VIAJE POR LOS ANDES COMO METÁFORA DE AUTOPERCEPCIÓN NACIONAL BOLIVIANA

Ígor ÓRZHITSKIY¹ (Járkiv, Ucrania)

¹ доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри романської філології та перекладу факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

El viaje es una de las más importantes constantes literarias latinoamericanas debida a la propia naturaleza cultural de la América Latina que apareció a consecuencia del viaje más importante en la historia de la humanidad. A la vez, el mestizaje latinoamericano como fruto de este viaje genera a veces reacción inversa, o sea la búsqueda y el rescate de las raíces perdidas u olvidadas debido al Descubrimiento. El ensayo lírico-filosófico del escritor y filósofo boliviano Fernando Diez de Medina *Nayjama: Introducción a la mitología andina* (1950) propone el viaje por su propio país como negación a los viajes afuera. Este ensayo es la vivencia poética del viaje por el Altiplano boliviano. A consecuencia de este viaje el protagonista lírico, que llama a sí mismo *el caminante*, niega la necesidad del viaje al extranjero: «El mar petrificado del altiplano, hombres y cosas adquieren la fiera permanencia del suelo; nada quiere mudar, nada invita al viaje» (2, 145). Este *mar petrificado* no puede menos de ser percibido como la oposición culturológica al mar por el que los europeos llegaron a América. Por el contrario, solo viajando por su propio país, donde el cambio del paisaje propone a la vez el conocimiento de los cambios históricos de la nación, uno puede cobrar su conciencia nacional y humana: «...sólo el que entienda el movimiento del paisaje, comprenderá su propio andar» (2, p. 19), «...junto a una montaña hay siempre otra montaña. Y el hombre se hace entre hombres, aunque se midan las palabras y se alejen las acciones» (2, p. 20). Este elogio del viaje andino repercutió (tal vez, de manera indirecta) hasta en Cuba donde el cantautor Amaury Pérez lo formuló así en una canción: «Andes lo que andes, ándate por los Andes» (1, p. 32).

LITERATURA

1. Canto Libre. Vol. 1, Iss. 3-4. New York: Center for Cuban Studies, 1974.
2. Diez de Medina F. *Nayjama: Introducción a la mitología andina*. Madrid: Paraninfo, 1974.

РОМАН «ДИКА» ШЕРІЛ СТРЕЙД: ПОЄДНАННЯ ПОДОРОЖІ ТА ЛІТЕРАТУРИ

Аліна ПАШКОВА¹ (Харків, Україна)

¹ старший викладач кафедри романської філології та перекладу факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Іноді потрібна правильна іскра, щоб допомогти нам запалати. Іноді нам потрібен імпульс, який допоможе прийняти рішення піти і відкрити для себе світ. Щодня народжується безліч історій та оповідань, щоб показати нам світ із різних точок зору. Ці розповіді стали книгами, які несуть історії, пригоди та переживання. Багато з цих історій пов'язують нас і активізують бажання подорожувати, наш подорожуючий дух. Книги про подорожі стали картами маршрутів, унікальними путівниками, справжніми скарбами, які спонукають нас до відкриття. Таким є роман Шеріл Стрейд «Дика. Небезпечна подорож як спосіб знайти себе», який є автобіографічним, розповідає про тримісячну подорож, яку здійснила Шеріл Стрейд у 1995 році, загальна протяжність цієї стежки 4286 км. від Мексики до Канади через штати Каліфорнія, Орегон і Вашингтон.

Якщо щось виділяється з першого моменту в цій книзі, то це її щирість. Стрейд говорить з відкрито, не турбуючись про моральні судження інших, розкриваючи свої слабкості, свої страхи, свої нав'язливі ідеї та свої проблеми. Напевно, в цій чесності, яка часом може бути брутальною, криється значна частина його успіху. Маршрут цієї подорожі перетинає дикі території: дні й дні, не зустрічаючи людських споруд, людей, магазинів, будинків, доріг. З ведмедями, гримучими зміями та пумами, вона перетинає пекучі пустелі та крижані висоти: проходить через значну частину свого простягання через вершини понад дві тисячі метрів і сягає понад чотири тисячі. На думку приходить порівняння зі шляхом Сантьяго в Іспанії, яким йдуть паломники, але одразу розумієш, що шлях Сантьяго – це дружня, одомашнена стежина, де через кожні десять метрів можна знайти притулок, компанію, магазини, бари, меню паломників і сувеніри у формі гребінців. Шлях, звісно, треба пройти пішки, але майже весь він відносно рівний і ніколи не перевищує надмірних висот. І багато хто робить це за допомогою автівки, яка везе їхні рюкзаки.

Роман, розповідається із напругою, стилем, почуттям гумору та ніжністю, Стрейд вдається описати подорож, яка сформувала її життя всупереч усім очікуванням, подорож, яка звела її з розуму, яка зміцнила

та зрештою зцілила, але також є розуміння того, що другорядну роль (майже головну) відіграє саме цей шлях, з усіма його перешкодами, красою, маршрутом та історією, який допомагає Шеріл знайти себе.

ПОСТМОДЕРНІСТСЬКІ КОНЦЕПЦІЇ ТЕКСТУ ТА ПИСЬМА У ТВОРЧОСТІ М. ДЮРАС

Діана ПЕСОЦЬКА¹ (Харків, Україна)

¹ кандидат філософських наук, доцент кафедри романської філології та перекладу факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

У своєму пошуку нових виражальних можливостей мови і письма Маргеріт Дюрас зіштовхується з труднощами, які вона сама називає серйозними недоліками, маючи на увазі складність подолання неспівпадіння між актом мовлення і висловленим змістом. Адже досвід світу і буття людини в ньому абсолютно унікальні, в той час як мова відноситься до абстрактних категорій. Таким чином, відбувається метафізичне роз'єднання людини і світу, оскільки цей зв'язок може відбутись лише опосередковано. У результаті мова виявляється нездатною виразити реальність безпосередньо. Текстова організація художніх творів М. Дюрас відображає поняття жіночого письма, що пов'язує літературні пошуки письменниці з проблемами феміністичної теорії, метою якої є обґрунтування повноправності і рівнозначності існування різноманітних культур і практик, в тому числі і альтернативного домінуючому патріархатному дискурсу, жіночого способу життя у світі, жіночого мислення, жіночого письма.

Письмо М. Дюрас виходить за межі традиційних значень слів, які задають тільки певний напрямок. Створивши «власну мову», письменниці вдалося наблизитись до «невимовного», що має місце в суперечливому і неповторному досвіді людського життя в світі, наблизившись, таким чином, за влучним виразом Р. Барта, до «недосяжних горизонтів мови».

Як жінка-автор М. Дюрас виступає творцем власної системи значень, де замість ієрархії постулюються принципи розрізнення і багатовимірності. Розробивши особливий стиль письма, Маргеріт Дюрас, як мало кому з письменників-чоловіків, вдалося досягти неможливого – здійснити вихід до тих меж, де долається роз'єднаність між мовою і реальністю. Розробивши особливий стиль письма, М. Дюрас вдалося здійснити

вихід до тих меж, де долається роз'єднаність між мовою і реальністю. Використовуючи існуючі лексичні засоби і стилістичні прийоми і, разом з тим, зміщуючи акценти і деконструюючи їх, М. Дюрас досягла високої художньої майстерності в своїх пошуках нових виражальних можливостей мови і письма. Її тексти створюють простір, де зміст не схоплюється, а твориться, завдяки чому вони народжуються в процесі їхнього сприйняття, активної співтворчості, де читач виступає в ролі співавтора.

ТОПОНІМИ В РОМАНІ ВОЛОДИМИРА МАЛИКА «ТАЄМНИЙ ПОСОЛ»: ЛІНГВОСТИЛІСТИКА МОТИВІВ ДОРОГИ

Лілія ПЕТРОВА ОЗЕЛЬ¹ (Харків, Україна)

¹ кандидат філологічних наук, доцент кафедри українознавства і лінгводидактики Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди

Поліфункціональність топонімів спричинила активне їх дослідження в межах низки наук (географії, економіки, правознавства, соціології, етнології, краєзнавства), які досить плідно взаємодіють із такими галузями мовознавства, як лінгвоукраїнознавство, етнолінгвістика, лінгвокультурологія, ономастика, зокрема топоніміка й антропоніміка, де провідні орієнтири функціонування топонімів визначені в працях, здійснених вітчизняними лінгвістами В. Лучиком, С. Вербичем, В. Горпиничем, В. Підвойним, К. Тищенком, Т. Янком, І. Муромцевим, К. Цілуйком, Г. Лабінською.

Окрема галузь функціонування й дослідження топонімів представлена в працях, присвячених специфіці астіонімів, ойконімів, гідронімів, потамонімів як репрезентантів літературно-художнього дискурсу в усьому багатстві й різноманітності їх лінгвостилістичних репрезентацій, аналізованих у працях О. Карпенко, Ю. Карпенка, В. Калінкіна, Г. Лукаш, О. Немировської, Ю. Клімчук, О. Сколоздрої, Л. Удовенко, де відзначені найбільш вагомі семантико-стилістичні параметри топонімічних одиниць.

Актуальність розвідки визначається потребою аналізу лінгвостилістичних можливостей топонімічної лексики як художнього

визначника й модератора популярного в художній літературі дискурсу дороги, що найбільш колоритно окреслюється в історичних та пригодницьких романах, представлених в українській класичній белетристиці творами П. Куліша, Б. Лепкого, П. Загребельного, Р. Іваничука, В. Малика, де топоніми найбільш яскраво реалізують функції локалізації подій і явищ, встановлення їх хронології, концептуалізації та кодифікації культурно-мистецьких надбань, формують художню парадигму національно-ментальних цінностей.

Літературно-естетичні параметри романів Володимира Малика представлені у критичних статтях та оглядах М. Ільницького, В. Чумака, І. Дзюби, К. Волинського, А. Мовчун, Н. Шаповал. Лексико-семантична специфіка, оригінальні прийоми й засоби, характерні для художньої манери одного із яскравих представників історичної романістики в українській літературі, потребують більш детальної класифікації, систематизації та ґрунтового аналізу, чим зумовлена злободенність і перспективність підходу, визначеного в цьому дослідженні.

У контексті розгортання дискурсу подорожі досить важливим елементом є модус самотності етнонаціональних картин світу: мовно-стильове багатство роману Володимира Малика «Таємний посол» засвідчує широке коло культур, які представляють чи з якими взаємодіють герої під час подорожей (українську, болгарську, турецьку, татарську, польську, російську, австрійську, вірменську) й окреслює розгалужену лексико-семантичну парадигму топонімічних одиниць, що репрезентують провідний у романі-тетралогії мотив дороги.

Основний смисловий компонент у назвах розділів, що, як правило, акумулюють і концентрують художню інформацію, образність і проблематику творів, представлений топонімами або ж лексемами, прямо чи опосередковано пов'язаними з мотивами дороги, подорожі, мандрівки – сухопутної чи морської, які мають також важливе значення для зображення особистого та соціально-політичного контексту життєдіяльності героїв: «Дорогою сліз», «На берегах Кизил Ирмаку», «Фелюка в морі», «Чернавода» (Книга перша), «Чигирин», «Побоїще в Січі» (Книга друга), «Крим нещадно струснути!», «Кам'янець», «Буджак» (Книга третя), «В країну Золотого Яблука», «Варшава», «Відень», «Дорога без кінця» (Книга четверта).

Концептуальною лексемою, із якою пов'язана низка лексико-семантичних інтерпретацій мотиву дороги, є топонім Січ, що локалізує центр козацької держави, позначає місце набуття воїнами військового

досвіду, підготовки до походів, комунікації з приводу дипломатичних орієнтирів, має символічне значення духовної столиці як козацтва, так і національно-визвольного руху українського народу за здобуття незалежності й державності; Січ – місце, куди завжди прагнуть козаки різних поколінь і поглядів, особливо ті, що, беручи участь у походах, потрапили в полон, втратили здоров'я, мріяли повернутися в Січ і залишитись там до кінця життя: «– Це – вона! Мати наша ... Січ! – прошепотів старий і направив чорні діри в той бік, де, на його думку, мала бути козацька фортеця. – Добрався-таки! Аж через 25 років, а добрався! Сліпий, немічний, нікчемний... Та все ж помру серед свого товариства!» [2, с. 5]; топонім викликає асоціації з видами діяльності, промислами й ремеслами, що стали візитівкою січового способу діяльності, господарювання, як-от ковальство, виготовлення зброї й пороху: «– Справді, Січ! – промовив глухо. – Пахне димом із кузні... Гарячою окалиною несе... Мабуть, ковалі передержали залізо в горні... та ще свіжоспеченим хлібом...» [2, с. 82]; «На Січі вони всеньку зиму несли військову службу: стояли на чатах, обколювали навкруги фортеці лід, щоб ворог не проник зненацька в Січ, виготовляли порох та зброю» [2, с. 5].

Макротопоніми Україна / Військо Запорозьке / Запороги / Січ, Австрія / країна Золотого Яблука), Польща / Річ Посполита, Литва, Чехія, Сербія, Білорусія, Угорщина, Туреччина / Османська імперія / Порта), Венеція (князівство), Волощина, Крим / Кирим, Болгарія, Сербія, Греція, а також пов'язані з ними астіоніми Відень, Варшава, Люблін, Тарнова Гура, Белград, Київ, Львів, Чигирин, Черкаси, Кам'янець / Кам'янець-Подільський / Каменіче, Миргород, Лубни, Полтава, Лохвиця, Запорожжя, Корсунь, Немирів, Фастів, Бургас, Стамбул, Трапезнонд, Едірне, Кафа, Перекоп, Аккерман, Закопане, Тульна, Паркани, Гран, Круглик, Білгород, ойконіми Чернобаївка, Смеречівка, Дубова Балка, Комишувате, Великі Сорочинці, Рудик, Аксу позначають у романі як широку географію місць та подій, так і різні системи й парадигми осмислення життєвих доріг: вибору способу поведінки, мислення, світорозуміння, життєвої філософії, де у кожного героя – свій неповторний шлях. Макротопоніми часто спостерігаємо у контекстах філософсько-медитативних роздумів – морально-етичних, соціально-правових, національно-державних сентенцій, паралелей і наративів, поглядів на шляхи становлення й розвитку як окремої особистості, так і держав та політичних союзів: «Он яка Туреччина – подумав Арсен, кладучи заковані руки на балку і назираючи на неї грудьми. – І тут, як і

в нас, бідні низом, а багаті – горою! Правда мовчить, зціпивши зуби, а кривда безсоромно розперезалася і сліпо, нахабно бреде по людських горбах» [2, с. 82].

У сфері лінгвостилістичних інтерпретацій болгарської національно-ментальної культури чільне місце посідають як складені літературно-художні топоніми, переважно двокомпонентні ад'єктивно-субстантивні конструкції, першим складником яких є колоратив, відантропонімне означення чи назва особи, місцевості, другим – номінації на позначення особливостей рельєфу (Чернаводська долина, Сині Камені, Бялі скелі, Аглікіна поляна, Гайдуцька печера, Гайдуцький колодязь, Сливенський округ, Стара Планина) та однокомпонентні (Балкани, Сливен, Ямбіль, Чернавода, Жеравна, Загора, Плехів), яскраві відтопонімні утворення (старопланинський край), що в художній формі історико-пригодницького роману експлікують шлях боротьби гайдуків за національне визволення Болгарії.

Топоніми як специфічні лексичні одиниці й складники розгалуженої парадигми онімів засвідчують широку систему лінгвістичних, культурологічних, соціально-правових, державно-політичних функцій: номінації місця події, дослідження його походження, визначення історичної ролі в процесах етногенезу й державотворення, засвідчення його ролі в сучасному як вітчизняному, так і світовому геополітичному ландшафті. Спираючись на результати аналізу топонімів у художніх текстах, зокрема дослідження Л. Удовенко, де відзначені специфічні функції топонімів у історичних романах (номінативно-ідентифікаційну, описово-зображальну й фонову) [7, с. 106], а також, простеживши логіку експлікації онімів у історико-пригодницькій тетралогії Володимира Малика «Таємний посол», відзначаємо ще одну досить вагому стилістичну роль топонімів у художніх текстах – репрезентацію світоглядного концепту дорога.

ЛІТЕРАТУРА

1. Горпинич В.О. Словник географічних назв України. К.: Довіра. 2001.
2. Малик В. Таємний посол. Роман. Х.: Євроекспрес. 2000. Т. 1. 464 с.
3. Малик В. Таємний посол. Роман. Х.: Євроекспрес. 2000. Т. 2. 542 с.
4. Лучик В.В. Етимологічний словник топонімів України. К.: Академія. 2014. 544 с.
5. Поспелов Е. Географические названия мира. Топонимический словарь. Происхождение зарубежных топонимов. М.: Астрель. 2001. 512 с.

6. Тищенко К. М. Іншомовні топоніми України: етимологічний словник-посібник. 2010. 240 с.
7. Удовенко Л. Авторське створення топонімічного простору в художньо-історичному творі (на матеріалі роману Павла Загребельного «Диво»). *Вісник ХНУ імені В.Н. Каразіна. Філологія*. 2012. № 1006. С. 105–109.
8. Янко Т.М. Топонімічний словник України: Словник-довідник. К.: знання. 1998. 432 с.

ХУДОЖНІЙ ОБРАЗ ДОРОГИ У ВІЗУАЛЬНІЙ ПОЕЗІЇ Ю. БАЛА

Ірина ПРУШКОВСЬКА¹ (Київ, Україна)

¹ доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри іноземних мов
Інституту міжнародних відносин Київського національного
університету імені Тараса Шевченка

У класичній турецькій літературі образ шляху, подорожі асоціювався з містицизмом, духовним пошуком (Мевляна, Фізулі, Шейх Галіб). Дореспубліканські вірші (Яхя Кемаль) презентують образ дороги в опозиції «життя-смерть». Поезія першої половини ХХ ст. забарвлена локативними образами дороги, переважно турецькими топонімами (Ільхан Атілла). У другій половині ХХ ст. образ дороги має сакральний сенс (Хільмі Явуз, Атаол Бехрамоглу). Сучасна турецька поезія акумулює здобутки попередніх століть, повертаючись до вічних образів, трансформуючи їх на сучасних лад.

Творчість сучасного турецького поета Юсуфа Бала (1975) представлена візуальною поезією, яка характеризується осмисленими, вираженими зовнішніми формами з глибоким внутрішнім змістом. Переважна більшість віршів Ю. Бала – любовна лірика, є в арсеналі й екзистенційна поезія, проте бракує поезії мандрів. Разом із тим в образній парадигмі творів Ю. Бала наявний образ дороги, що символізує людське життя – подорож у часі, плинність, а також простір, територію між своїм серцем і серцем коханої. Ю. Бал підтримує тенденцію використання метафори життєвого шляху – загального місця концептуалізації уявлень про життя в різних культурах. У збірці «DA» Ю. Бал, за певної автобіографічності творів, виступає у двох іпостасях: перша – подорожній, який опинився на середині життєвого шляху, усвідомлюючи початок кінця («*Твоє ім'я, яке замовчую у світі душ*», «*Половина ключа*», «*Звуки зламаного металу*»), друга – закоханий, який вагається розпочати шлях до своєї

мрії («Якщо я помру, не приходь у моє серце», «Це дощ», «Зелене червоне», «Загублена пісня»). У творах Ю. Бала, де домінує образ шляху, не мислиться об'єктивно про фізичне переміщення, а насамперед йдеться про переміщення в роках – проживання ситуації, переміщення у почуттях – вихід на новий рівень відносин між чоловіком і жінкою.

Семантика образу дороги в поезії Ю. Бала, а саме – авторські характеристики (шлях нескінченний, виснажливий, складний, кручений) формує уяву про осмислення автором свого життя як далекого від ідеалу, проте, як представник мусульманської культури, Ю. Бал підкоряється долі, сприймаючи всі випробування на життєвому шляху як належне.

У рядках з ініціацією до руху, ваганнях і роздумах автора («Може, мені розпочати шлях, але ж води гіркі...», «Може, мені прийти, але ж...», «Може, мені рушити в путь...») прочитуються переживання Ю. Бала зробити помилку чи невдалий крок у відносинах з коханою, можливо, бути неприйнятним, або через відчуття невизначеності чи гіркоти і болю від попередніх відносин, нерішучості.

Образ дороги/шляху не є магістральним у творчості Ю. Бала, проте завдяки ньому розкривається найпотаємніше – душа й серце поета.

ЛІТЕРАТУРА ТА ІДЕОЛОГІЯ У ГОГОЛЕЗНАВЧІЙ ПОДОРОЖІ МАР'ЯНА СВОЖЕНЯ

Ірина РОЖДЕСТВЕНСЬКА¹ (Дніпро, Україна)

¹ кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри іноземної філології, перекладу та професійної мовної підготовки Університету митної справи і фінансів

В доробку сучасних польських письменників описи подорожей на Схід, а саме до України об'єднані спільними емоціями – страху, смутку, ностальгії, бо вони викликані історичною пам'яттю та досвідом комуністичного минулого [2]. Тому до подібних подорожей найчастіше вдаються письменники, журналісти та інші особи, які цікавляться культурою найближчих сусідів.

Одним з таких авторів є Мар'ян Свожень, силезький драматург, юрист і письменник, автор репортажів «Опис країни Гог» (2011) про подорож Україною Миколи Гоголя у 2007 р. та «Чорна ікона Біломор» (2017), присвячена подорожі письменника у 2013р. на Біломорсько-Балтійський

канал. Хоча перед нами два репортажі про подорожі до різних країн, головна тема обох – література як інструмент соціальної комунікації, література та ідеологія. Подорож Україною Гоголя відкриває польському читачеві дотепер невідомі «Вибрані місця з листування з друзями», натомість подорож до Мєдвєж'єгорська присвячена долям російських письменників та діячів культури, які покликані були у 1933 р. оспівувати Біломорсько-Балтійський канал імені Сталіна. Обидві книги об'єднані спільною темою взаємодії літератури і влади, автор розробляє стратегію прочитання книг через засвоєння простору, за допомогою геопоетики, а навіть геобіографії. В той же час автор розуміє, що подолання міжкультурних кордонів може бути складним через те, що їх треба визначити заново, до чого залучити механізми пам'яті. Пригадаймо, як писав про кордони та про механізм діалогу М. М. Бахтін: «Чим більше розмежування, тим краще, але розмежування доброзичливого. Без бійок на межі» [1, С.341]. Так першим кроком до перечитування Гоголя буде знайомство з українськими повістями письменника та подорож селами Полтавщини, де пройшло дитинство письменника, цього раю Гоголевого світу, дістатися до Ніжина і вести польського читача через простір літератури, відкриваючи невідомі сторінки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бахтин М.М. Из записей 1970-1971 годов // Бахтин М.М. Эстетика словесного творчества. – М., 1979. – С.336-361
2. Kanasz T. Emocje w kontekście podróży literackich Andrzeja Stasiuka na Wschód: smutek, strach, nostalgia // Zoon Politikon, 2021, 12/2021, s. 1-28 <https://doi.org/10.4467/2543408XZOP.21.001.13444>

DA ORTA A RIMELLA: IL ROMITORIO DI SANT'IDA, UN VIAGGIO ALLA RICERCA DI SÉ

Elena RONDENA¹ (Milano, Italia)

¹ *Docente a contratto, Lettere e Filosofia, Economia e Gestione dei Beni Culturali e dello Spettacolo, Centro di ricerca "Letteratura e Cultura dell'Italia Unita", Università Cattolica del sacro Cuore Milano*

L'opera di Ludovico di Breme, *Romitorio di Sant'Ida*, è considerata una «finestra aperta sulla taverna romantica».

Fra le diverse tematiche affini a quel movimento letterario presenti in questo libro, uno in linea anche con l'argomento del convegno, è quello che vede il

protagonista compiere un viaggio inaspettato da Orta, dove avrebbe voluto riposare per sfuggire alla passività torinese, fino a Rimella, dove si trova il Romitorio, luogo nel quale dimora Teresa, la futura custode delle memorie di una storia avvincente in parte da scrivere e in parte da completare.

Si vuole, dunque, mostrare il cammino umano che attraverso i luoghi e le avventure affrontate porta a ritrovare sé stessi, non solo come crescita personale, ma anche come stimolo verso una nuova società politica e letteraria.

Infatti, la riflessione antropologica proposta permetterà di aggiungere un'ulteriore tessera ad un autore che ha avuto un ruolo fondamentale nel delicato passaggio dalla Milano illuminista di fine Settecento a quella Romantica nel primo Ottocento.

PAOLO RUMIZ: DUE VIAGGI IN UCRAINA ALLA RICERCA DEI CONFINI

Oleg RUMYANTSEV¹ (Palermo, Italia)

¹ *PhD, Professore associato, dipartimento di scienze umanistiche, Università degli Studi di Palermo*

Paolo Rumiz (Trieste, 1947) è uno dei simboli della letteratura di viaggio italiana. L'espressione «scrivere con i piedi» caratterizza il suo modo di produrre i suoi testi. Egli esplora le zone di conflitto nell'oriente europeo e in Asia, in particolare segue dal 1986 lo sviluppo del conflitto nei paesi dell'ex-Jugoslavia, in particolare in Croazia e in Bosnia-Erzegovina.

Si reca in Ucraina (almeno) due volte, come tappe di viaggi più ampi sul suolo Europeo. Il primo viaggio risale al 1999, quando il giornalista percorre la tappa Trieste-Kyiv in treno, stilando il racconto dal titolo *L'uomo davanti a me è un ruteno*. L'avvicinamento all'Oriente, che il viaggiatore sta cercando, è marcato dalla graduale diminuzione del valore dell'individuo. Il secondo viene compiuto nel 2008, quando l'autore, in cerca dell'*Altra Europa*, più precisamente della nuova Cortina di Ferro, percorre la parte orientale del continente dal nord (Murmansk) fino a Odessa, passando per l'Ucraina Occidentale.

Il confronto tra i due testi rende evidente come l'obiettivo del viaggio e il bagaglio emotivo dello scrivente influisca sulla rappresentazione dei luoghi da lui percorsi. Nella sua ricerca l'autore rifiuta l'idea della fuga da se stesso, riempiendo i luoghi con il proprio bagaglio culturale. La descrizione

dell'Ucraina è un viaggio che aiuta Rumiz a conoscere e definire i propri confini, piuttosto che a scoprirne di nuovi.

BIBLIOGRAFIA

1. Chatwin, B., Gnoli, A., *La nostalgia dello spazio*. Milano, Bompiani, 2000.
2. Rumiz, P. *L'uomo davanti a me è un ruteno*. Milano, Feltrinelli, 2021, 29-58.
3. Rumiz, P. *L'Altra Europa*. URL: <https://www.repubblica.it/indici/speciale/altri/2008rumiz/index.htm> (ultimo accesso: 01/02/2022).

PIERRE GRIPARI, ÉCRIVAIN-VOYAGEUR OU ÉCRIVAIN DE VOYAGE?

Inna SARANOVSKA¹ (Kharkiv, Ukraine; Paris, France)

¹ старший викладач кафедри романської філології та перекладу факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Pierre Gripari, écrivain français du XX siècle, était toujours passionné par les histoires de voyage, surtout celles qui unissent le voyage et la mer. Dans son œuvre nous trouvons plusieurs romans d'aventure et des contes de voyage, ainsi que des épisodes de déplacement des personnages par la mer. L'écrivain incorpore souvent dans sa narration les aventures puisées chez les autres auteurs, et il crée ses propres univers à la manière de ses précurseurs. Pour lui, écrivain « néo romantique », le voyage était toujours un élément essentiel de l'œuvre.

Le voyage proprement dit, nous le trouvons dans son roman *L'Incroyable équipée de Phosphore Noloc* (1964) que Gripari compose à la manière de Jules Verne. Ce livre représente à la fois un exercice de style et un conte symbolique, et il nous offre le plaisir de lecture, le plaisir de découvrir que l'Amérique n'existe pas, le plaisir de jouir de l'humour de l'écrivain, de sa liberté d'esprit et de son sens du paradoxe. Le voyage d'aventure est le thème de son roman *Le Conte de PARIS* (1980). Nous y rencontrons les figures des célèbres personnages aventuriers des époques anciennes, et même la figure de Sadko slave. On peut rappeler également le roman *Frère gaucher ou le voyage en Chine* (1975) comme porteur du terme « voyage » dans son titre. Mais il s'agit là d'un roman épistolaire qui raconte le voyage plutôt spirituel que physique dans le propre sens du terme.

La plupart des récits de voyage de Pierre Gripari sont les histoires sur les déplacements en bateau lors desquels les personnages visitent des îles. Les aventures marines ou sous-marines sont largement présentes dans les contes pour enfants. Le milieu des passagers et la vie de bord se mettent en page dans les nouvelles pour adultes, notamment dans la nouvelle « Le Touriste de pierre » du recueil *Paraboles et fariboles* (1981). L'histoire de cette croisière cache une parabole sur la vie humaine, et elle a une forte portée symbolique.

Les personnages de Pierre Gripari voyagent beaucoup, dans l'espace et dans le temps, dans les autres mondes. L'écrivain lui-même expliquait son attachement particulier au thème du voyage par son penchant pour la dimension initiatique du texte, ainsi que par son propre goût des croisières. Son œuvre confirme pleinement qu'un bon écrivain de voyage est un écrivain voyageur. Gripari en était un, fidèle, passionné, inconditionnel. Il effectuait régulièrement un voyage par an, souvent en août, et le thème de la vie de bord, les impressions sur les pays qu'il découvrait, prenaient toujours place dans ses écrits.

LITTÉRATURE

1. *Contes d'ailleurs et d'autre part*, Paris, Grasset-Jeunesse, 1990
2. *Le Conte de PARIS*, Lausanne, L'Âge d'Homme, 1980
3. *Frère gaucher ou le voyage en Chine*, Lausanne, L'Âge d'Homme, 1991
4. *L'Incroyable équipée de Phosphore Noloc*, Paris, La Table Ronde, 1989
5. *Paraboles et fariboles*, Lausanne, L'Âge d'Homme, 1981

L'IMAGE CHRONOTOPIQUE DU VOYAGE DANS LE ROMAN «MÉMOIRES D'HADRIEN» DE MARGUERITE YOURCENAR

Ganna SATANOVSKA¹ (Kharkiv, Ukraine)

¹ кандидат філологічних наук, доцент кафедри романської філології та перекладу факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

L'image mythopoétique spatio-temporelle du voyage occupe une place prépondérante dans le chronotope du roman «Mémoires d'Hadrien» (1951). Le voyage est un point de connexion de l'espace et du temps, ainsi que le déroulement d'événements qui unissent les lignes spatio-temporelles du destin de différentes personnes peut acquérir un sens métaphorique de la vie,

l'évolution de la personnalité.

Le chronotope de Rome occupe une place centrale dans la structure spatio-temporelle du roman. L'opposition à Rome est l'image non seulement de la province grecque mais aussi de la province scythe, où le rythme temporel est équilibré et ralenti. Selon le sujet, le protagoniste qui est le futur empereur, occupant toujours le poste de tribun de la V Légion macédonienne, part en campagne militaire dans les pays de Mésie, ainsi que dans les régions orientales voisines. Il dit à propos de l'idée de partir: «Si elle s'était prolongée trop longtemps, cette vie à Rome m'eût à coup sûr aigri, corrompu, usé» [1, c. 55]. Lorsqu'il s'agit du pays des Scythes, l'espace du roman s'élargit, devient infini, et le temps ralentit le mouvement: «La plaine ne se terminait qu'au ciel. Mon émerveillement ne cessait pas en présence du miracle des fleuves: cette vaste terre vide n'était pour eux qu'une pente et qu'un lit» [1, p. 57].

L'infinité de l'espace extérieur est en corrélation avec l'infinité de l'espace intérieur, avec les sentiments et les rêves du héros : «J'envie ceux qui réussiront à faire des deux cent cinquante mille stades grecs <...> Je m'imaginai prenant la simple décision de continuer à aller en avant, sur la piste qui déjà remplaçait nos routes» (à noter que M. Yourcenar, qui voyageait beaucoup, préférait les pays «frontaliers» qui conduisent à des distances inconnues). Il n'y a pas de tensions et d'affrontements romains dans les provinces lointaines et Hadrien communique facilement avec la population locale, avec qui les Romains faisaient du commerce. Devenu empereur, il entreprend un voyage à travers les terres germaniques: «Des dunes désolées composaient un paysage septentrional coupé d'herbes sifflantes <...>» [1, p. 150]. Le héros se souvient avec tendresse de ces terres : «J'aimais ces lieux tristes <...> ce ciel brouillé, ces fleuves boueux creusant une terre informe et sans flamme <...>» [1, p. 157].

BIBLIOGRAPHIE

1. Yourcenar M. Mémoires d'Hadrien. P. : Editions Gallimard, 2014. 349 p.

ПОДОРОЖ В РОМАНІ ХУАНА РУЛЬФО «ПЕДРО ПАРАМО»

Марина СВІТЛИЧНА¹ (Харків, Україна)

¹ викладач кафедри романської філології та перекладу факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Однією з центральних тем роману мексиканського письменника Хуана Рульфо «Педро Парамо» є подорож. Подорож, в яку вирушає головний герой Хуан Пресьядо у пошуках свого батька, є звичайною в контексті магічного реалізму. Герой подорожує фізично у просторі та метафізично крізь час, смерть та спогади.

Фізично герой вирушає до Комали після смерті матері, щоб знайти там свого батька Педро Парамо. Це місце дійсно можна знайти на мапі Мексики, але його опис у романі не відповідає дійсності. Також воно не відповідає уявленню самого Хуана Пресьядо, який очікував побачити мальовниче місце з веселими людьми, натомість він зустрічає темне містечко, заповнене шепотами померлих людей. В місті «дороги йдуть водночас вгору та вниз», мертві живуть в зруйнованих будинках де «стелі лежать на підлозі» [1, 3 р].

Головний герой подорожує у пам'яті, але не власній, а колективній пам'яті всього містечка. Спогади різних людей переплітаються в єдину реальність примарного міста. Сам роман, в якому відсутня звичайна лінійна хронологія та, на перший погляд, логіка, побудований за принципом людської пам'яті, та складається з фрагментів або окремих спогадів.

Кожна людина, яка зустрічається Хуану Пресьядо, розповідає йому спогад із свого життя. Історії ці накладаються одна на одну та повторюються, і ми бачимо їх з різних ракурсів. До певного моменту Хуан Пресьядо залишається головним героєм, але потім зникає, і ми чуємо лише голоси інших померлих. Сам він помирає від страху посеред вулиці, а всю цю історію розповідає нам вже з могили, ставши такою саме живою тінню, як і всі мешканці містечка.

Подорож, яку здійснив Хуан Пресьядо – це подорож до минулого його батьків та до своєї майбутньої смерті. Педро Парамо він так і не зустрічає, але бачить своїми очима сон батька про дитинство та перше кохання Сусану.

ЛІТЕРАТУРА

1. Rulfo J. Pedro Páramo / J. Rulfo. – México: Editorial RM, 2016. – 123 p.

ПОДОРОЖНЯ ЛІТЕРАТУРА ЯК ЛІТОПИС НАЦІОНАЛЬНОГО ХАРАКТЕРУ ТА МЕНТАЛІТЕТУ

Ірина СКРИПНІК¹ (Харків, Україна)

¹ кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри романської філології та перекладу факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Питання ідентичності, специфіки всього національного, які неминуче постають під час подорожей, відомі ще з часів подорожуючих мислителів та філософів (згадаймо Григорія Сковороду та його «всякому місту – звичай і права»). У цьому зв'язку вельми цікавою є книга відомого письменника та мандрівника Пола Теру «The Kingdom by the Sea: A Journey Around the Coast of Great Britain», де, поруч із описами власне самої подорожі, наскрізним мотивом є інтерес до англійського характеру та ідентичності. Здається, що автор мандрує не стільки по землям королівства, скільки по національному менталітету його мешканців, препарує їх звички, вдивляється у їх обличчя, всміхається разом з ними їх гумору спостерігаючи коли мальовничі, а коли й потворні краєвиди колишньої славетної імперії, які також мають свій власний характер бо «в Британії кожен пригірок відрізняється від іншого», і у кожній милі – свій настрій», і кожне містечко – унікальне, ось чому слово «типовий» тут вважається досить образливим [2]. Перше видання книги-подорожі побачило світ всередині 80-х років минулого сторіччя; її друге перевидання у 2006 році свідчить про те, що записки мандрівника не втратили своєї значущості до цього часу. Треба зауважити, що книга отримала певну кількість негативних відгуків та коментарів ставлячи автору у провину зображення переважно негативних факторів, зверхнє ставлення і навіть саркастичний сміх щодо певних подій та / або персон. Книга написана з особливим гумором, гумором людини, для якої рідною мовою є англійська (Пол Теру народився у США та багато років викладав англійську мову), та якому відомі звички англійців, бо на момент своєї подорожі письменник прожив безпосередньо у Лондоні 15 років. Так, іноді його спостереження бувають їдкими та прискіпливими, але й тим вони є ціннішими, адже розповідям П. Теру не притаманні хибні чари так званої старої Англії.

Вони влучні, при читанні іноді здається, що вони написані сучасним тревел-блогером.

Письменник-мандрівник більш за все мріє повернутися у ті місця, де бував у молоді роки, щоб засвідчити, як змінюється суспільство; це, за його словами, допоможе спрогнозувати, що буде зі світом далі [1]. Тож, можливо, нас очікує ще одна книга про подорож у сучасну Британію. Це було б вельми цікаво та актуально, особливо в контексті «століття великого іммігрантського експерименту»¹ за влучним висловом Зеді Сміт, з початку якого пройшов вже значний час, але яке продовжує ставити виклики сучасному суспільству.

ВИНОСКИ

1. вислів з роману Зеді Сміт «Білі Зуби»; більше про це у Скрипнік І. (2021) Мультикультурна ідентичність у сучасній англомовній художній літературі. *Вісник Маріупольського державного університету*. Вип. 24

ЛІТЕРАТУРА

1. Beckerman G. Would the pandemic stop Paul Theroux from traveling? March 28, 2021 Updated April 14, 2021. [online] Available at: <<https://www.nytimes.com/2021/03/28/books/paul-theroux-under-the-wave-at-waimea.html>> (Accessed 16.01.2022)

2. Theroux P. *The Kingdom by the Sea: A Journey Around the Coast of Great Britain*. Mariner Books, 2006. 368 p.

«КНИГА ПРО ФРАНЦІЮ» МАКСИМА РИЛЬСЬКОГО: ІМАГОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

Марина СНІЖИНСЬКА¹ (Київ, Україна)

¹ аспірантка кафедри літературознавства НаУКМА

Про відвідини Франції Максим Рильський мріяв зі шкільних часів. Проте здійснити жадану подорож поет зміг лише у 62-річному віці. У період розквіту неокласицизму М. Рильський змальовував Францію як простір цілковитої творчої свободи, але зрештою потрапив туди в «підневільному» статусі — як представник офіційної радянської делегації.

Літературним свідченням подорожі 1957 р. стали два тексти: записна книжка, яку вів автор під час мандрівки, та «Книга про Францію» (1959), присвячена пам'яті Генріха Гейне й написана за зразком його «З подорожі до Гарца». Щоденникові нотатки М. Рильського стали основою

для написання художнього тексту, який був звітом для партійного керівництва, з одного боку, і твором для читачів, для яких західний світ був недоступним, — з іншого.

Образ Франції в подорожніх текстах М. Рильського має кілька втілень. По-перше, це Франція, яка лежить у центрі поезії М. Рильського 1920-х рр. До неї автор ретроспективно повертається і в мандрівці, цитуючи свій знаковий вірш «На світі є співучий Лангедок...». Саме її поет і хотів віднайти для себе в подорожі. Друга Франція — це Франція з багатим революційним минулим і дружнім до комунізму теперішнім. Такою Францію очікувала бачити в текстах М. Рильського радянська влада.

Подорож, на яку автор чекав усе життя, названо «*мандрівкою в казку*» та «*у ту молодість, коли я читав на шкільній лаві Альфонса Доде, коли захоплювався спогадами Містрала*» [2, 184]. Проте сконструйований майже пів віку тому із прочитаних текстів образ відрізняється від дійсної Франції кінця 1960-х рр. «*А Єлісейські поля — просто широкий бульвар*» [1, 70], — із розчаруванням констатує автор. І хоч перебування саме в цій, сучасній Франції стало для М. Рильського джерелом культурного та інтелектуального збагачення, він ностальгує за Україною («*Газони, квітів немає, взагалі щодо квітників, то тут тобі не Київ*» [1, 70–71]) і присвячує їй поезії.

ЛІТЕРАТУРА

1. Рильський М. Зібрання творів у двадцяти томах. Т. 19. Автобіографічні матеріали. Записні книжки. Листи (1907–1956). Київ : Наукова думка, 1988. 700 с.
2. Рильський М. Зібрання творів у двадцяти томах. Т. 4. Поезії 1949–1964. Київ : Наукова думка, 1984. 422 с.

LES PARTICULARITES DU DISCOURS DES GUIDES TOURISTIQUES

Anatolii TYMONIN¹ (Kharkiv, Ukraine)

¹ старший викладач кафедри романської філології та перекладу факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Le rôle croissant du tourisme dans le monde nécessite une étude approfondie des discours touristiques et de ses genres. Ces derniers peuvent être définis comme suit : les genres verbaux qui dépendent de la situation et des

circonstances dans lesquelles la communication verbale a lieu (dialogue avec un voyageur, visite guidée, etc.) ; les genres non verbaux, c'est-à-dire les variétés écrites ou imprimées des textes touristiques (brochures, dépliants, guides, manuels de conversation).

Un guide touristique est le genre le plus complexe, le plus spécifique et le plus répandu du discours touristique. Grâce à la nature médiatique de ce dernier il interagit avec d'autres types de discours (publicitaire, scientifique, quotidien), ce qui détermine l'usage de stratégies et de valeurs. C'est une source d'information la plus importante sur la civilisation d'un pays ce qui assure un lien entre des représentants de différents pays dans un seul espace culturel.

Les guides touristiques fournissent de nombreuses informations sur la culture, la mentalité, les spécificités de la vie quotidienne d'un pays ainsi que des informations historiques (fêtes traditionnelles et manifestations culturelles, faits historiques, informations sur les curiosités, carte et informations sur la situation géographique du pays, programmes d'excursions, coût et durée des visites, contacts). Ils peuvent avoir une structure complètement différente. Il n'y a pas de modèle strict et de restrictions. Ils peuvent être divisés en différents types (guides d'auteur, publicitaires, encyclopédiques et d'informations). Ils sont faits de manière à produire un effet approprié sur l'utilisateur, à l'intéresser, à susciter le désir de visiter tel ou tel pays.

En tant qu'un texte idéologique un guide touristique vise à former une image d'un pays ou modeler une certaine réalité dans l'esprit du lecteur. Ainsi, ils exercent tous une certaine influence psychologique sur les usagers. Pour cela leurs techniques les plus efficaces sont : indication des sites les plus attrayants (beaux paysages, monuments architecturaux, etc.); sélection de faits pouvant attirer les lecteurs et omettre ceux qui peut les rebuter; usage de divers procédés stylistiques et syntaxiques dans le texte.

GRAY'S FISHING TRIP (AND WHAT HE FOUND THERE)

Igor USTYUZHYN¹, Aleksandr MOTROKHOV² (Kharkiv, Ukraine)

¹ кандидат філософських наук, доцент кафедри англійської мови факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

² старший викладач кафедри східних мов та міжкультурної комунікації факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Art is a lie that makes us realize the truth.

Pablo Picasso (1923).

In comparison to his contemporary giants Andrei Bely, Ivan Bunin, Dmitry Merezhkovsky, Vladimir Nabokov and Marina Tsvetaeva (to name only a few), A. S. Grin appears to be a Lilliputian not worthy of a scholarly attention [*1]. Nevertheless, at least one of Grin-*blin's* pieces, *Scarlet Sails*, is remarkable [*2]. Millions of copies of this *feyeria* have been sold since its first publication in 1922 and even after the paradigm shift of 1991 the book does not seem to lose its value. Not many readers are aware that Aleksandr Grinevsky was also nicknamed “Warlock” at school and claimed to be a Symbolist writer [6:316]. He worked on *Scarlet Sails* for 5 years to dedicate to the woman he adored, so, every detail in the book might be significant.

This paper aims to draw a student of Literature's attention to the crucial episode of the fishing trip that the protagonist, Captain Arthur Gray, made with his fellow Letika at Dawn (the second chapter).

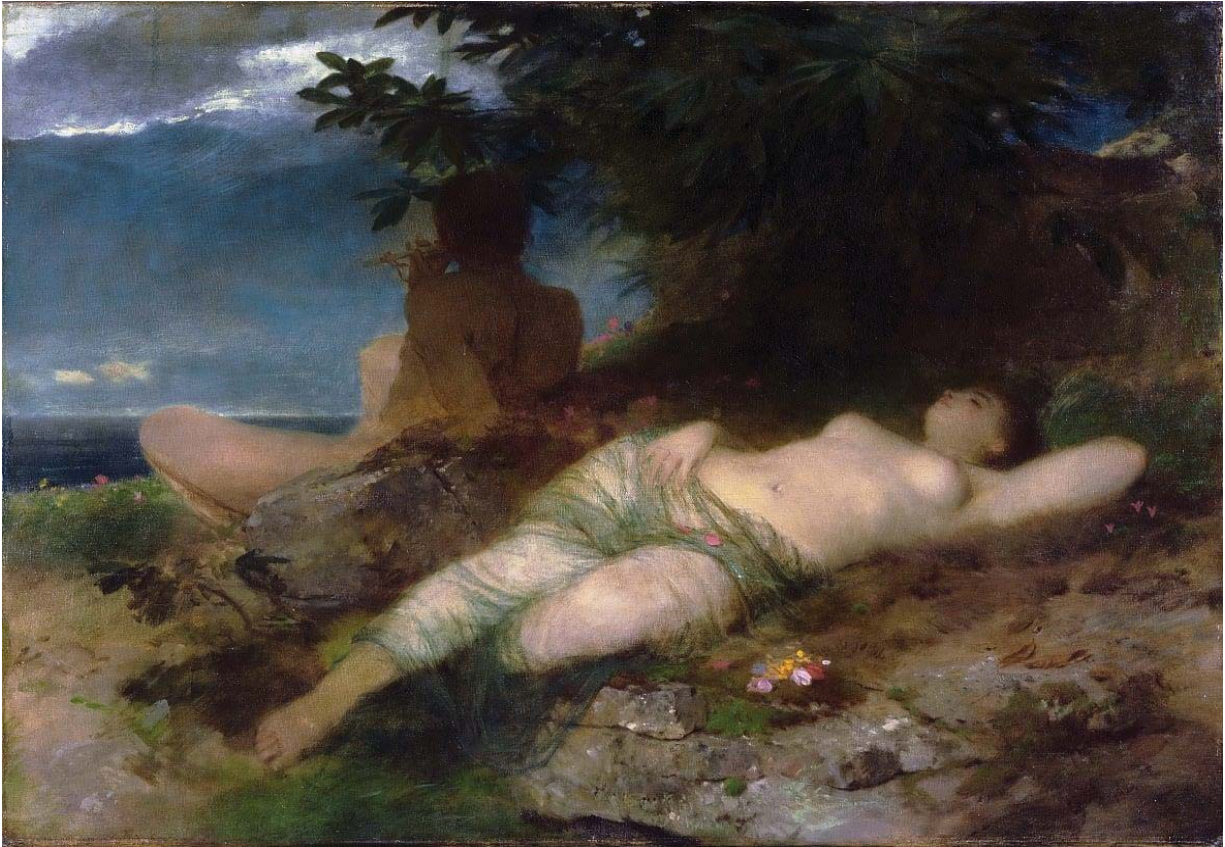
On his way to the water, Gray “cautiously moved aside a branch and stopped, feeling that he had made a dangerous discovery. But five steps away lay a tired Assol, curled up with one leg tucked under her and the other stretched out, and her head resting on her comfortably crossed arms. Her hair was mussed; a button had come undone at her collar, revealing a white hollow; her tumbled skirt had bared her knees; her lashes slept upon her cheek in the shadow of her delicately curved temple, half-covered by a dark lock; the pinky of her right hand, which was under her head, curled over the back of her head. Gray squatted and looked into the girl's face from below, never suspecting that he resembled the Faun in Arnold Böcklin's painting” [4:50].

In our case only three of Böcklin's [*3] paintings come to mind: *Nymph and Satyr* [2], *Sleeping Diana Watched by Two Fawns* [3] and *Fauns and*

Sleeping Nymph [1].

Arnold Böcklin. *Fauns and Sleeping Nymph* [1].

Arnold Böcklin. *Nymph and Satyr*, 1871 [2].

Arnold Böcklin. *Sleeping Diana Watched by Two Fawns*, 1877 [3].

As we can see, none of the paintings reproduced above matches Grin's

description 100 per cent as both the Satyr and the Fawns there do not “look into the girl's face” from below.

Did A. S. Grin make a mistake? Was his mistake intentional? Or is it all our fault and it is us who do not know Arnold Böcklin's artistic heritage well enough? Anyway, we invite Art historians to help us solve this riddle.

NOTES

*1. A. S. Grin - the pen name of Aleksandr Stepanovich Grinevsky (1880 - 1932).

*2. “Grin, the Pancake” [4:17] (Russian).

*3. Arnold Böcklin (1827 - 1901), a Swiss painter “whose moody landscapes and sinister allegories presaged the symbolism of the 20th-century Metaphysical and Surrealist artists” [7].

REFERENCES

1. Böcklin, Arnold. *Fauns and Sleeping Nymph*.

<https://www.arnoldbocklin.org/the-complete-works.html?pageno=7>.

Accessed 1 February, 2022.

2. Böcklin, Arnold. *Nymph and Satyr*. Oil on canvas (1871).

<https://artondemand.philamuseum.org/detail/500207/b%C3%B6cklin-nymph-and-satyr-1871>. Accessed 1 February, 2022.

3. Böcklin, Arnold. *Sleeping Diana Watched by Two Fawns*. Oil on canvas (1877). <https://www.arnoldbocklin.org/the-complete-works.html?pageno=6>.

Accessed 1 February, 2022.

4. Grin, A. S. *Autobiograficheskaia Povest'* [Autobiographical Story] in: *Vospominaniya ob Aleksandre Grine* [Memories of Aleksandr Grin]. Leningrad: Lenizdat, 1972. PP. 11-150.

5. Grin, A. S. *Crimson Sails. A Fantasy* (translated by Fainna Glagoleva) in: Grin, A. S. *Crimson Sails*. Moskva: Progress Publishers, 1978. PP. 13 - 83.

6. Olesha, Yury. *Pisatel'-unik* [The Unique Writer] in: *Vospominaniya ob Aleksandre Grine* [Memories of Aleksandr Grin]. Leningrad: Lenizdat, 1972. PP. 314 - 318.

7. Tikkanen, Amy. *Arnold Böcklin*.

<https://www.britannica.com/biography/Arnold-Bocklin>.

Accessed

1 February, 2022.

ХРОНЕМИ ЯК МОВНІ РЕПРЕЗЕНТАНТИ КОНЦЕПТУ ДОРОГА У ХУДОЖНЬОМУ ДИСКУРСІ ПОДОРОЖІ

Галина УТКІНА¹, Юлія ШАМАЄВА² (Харків, Україна)

¹ старший викладач кафедри романської філології та перекладу
факультету іноземних мов Харківського національного університету
імені В. Н. Каразіна

² кандидат філологічних наук, доцент, завідувача кафедрою англійської
мови факультету іноземних мов Харківського національного
університету імені В. Н. Каразіна

Сьогодні рівень розвинення лінгвокогнітології надає достатній інструментарій для реалізації холістичного аналізу дискурсивної актуалізації концептів, включаючи багатофасетне вивчення концептуальної царини художніх творів.

Аналіз наукових джерел доводить, що дослідження концептуальної царини дискурсу подорожі було б неповним без поглибленого вивчення концепту ДОРОГА як однієї з базових концептуальних царин, де інтегровано концепти ПРОСТІР і ЧАС, оскільки ще М.О. Лоський наголошував на тому факті, що «ідеї мандрівників народжуються у часі подорожі», а «творчий акт є подією, що відбувається на дорогах часу» [1, с. 140].

Нами було опрацьовано 400 фрагментів дискурсу подорожі англійською та французькою мовами і виявлено, що фізичний час в цій дискурсивній екології актуалізується у вигляді його художньої проекції, параметри якої відрізняються від прототипу, тобто від параметрів фізичного часу, що є лінійними, циклічними, лінеарними темпоральними когнітивними моделями, що корелюють з подіями, що описуються, як рухом дорогами простору та часу.

З'ясовано, що ключовими номінаціями-репрезентантами концепту ДОРОГА и його простору є хронемі, які ми тлумачимо, слідом за М. Гірманом [2], як мовні одиниці, що репрезентують темпоральний маркер у дискурсі, актуалізуючи час як компонент невербального комунікативного коду подорожі. Зазначимо, що, на відміну від інших одиниць мови, що виражають категорію темпоральності, хронемі є одноклеарними, тобто такими, що дорівнюють одній лексемі (*evening*, *matin*) або сполученню слів, у складі яких є одна нуклеарна лексема та один (*un soir froid*) або кілька (*dark cold morning*) атрибутиви, та багатонуклеарними, тобто такими, що містять два та/або більше

нуклеарних компонентів (*trois jours et nuits, summer dawn*). Доведено, що концепт ДОРОГА у фактажі є у 42% випадків актуалізованим хронемами з ядром, що репрезентує циклічний час, а у 25 % випадків – хронемами з ядром лінійного характеру.

Отримані результати вбачаються важливими для подальшого моделювання архітектоніки концептуальної царини дискурсу подорожі з точки зору медіа лінгвістики та лінгвосинергетики, що є перспективою нашої роботи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Лосский Н.О. Чувственная, интеллектуальная и мистическая интуиция. М., 1995. 158 с.
2. Gizman M. Following roads of metaphors and symbols. NY., 2019. 110 p.

ВІЙСЬКОВІ ПОХОДИ ІВАНА СІРКА В УКРАЇНСЬКІЙ РОМАНІСТИЦІ ХХ СТОЛІТТЯ

Ольга ФЕДОРЕНКО¹ (Кривий Ріг, Україна)

¹ кандидат філологічних наук, викладач української мови та літератури та соціально-гуманітарних дисциплін Відокремленого структурного підрозділу «Криворізький фаховий коледж економіки та управління» Державного вищого навчального закладу «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Постать Івана Сірка серед інших персонажів роману «Таємний посол» помітно вирізняється своєю значущістю на фоні історичних подій, хоча у творі В. Малик відвів йому не провідну, але важливу кульмінаційну роль – кошовий отаман скеровує дії героя (козака Арсена Звенигори), представляє інтереси запорозьких козаків, очолює похід на Крим. Наголошуючи на неабиякій ролі кошового отамана в історії України, митець зазначив, що козаки йдуть за Іваном Сірком і вірять йому, як до цього – гетьману Богдану Хмельницькому [3, с. 168].

Ю. Мушкетик показав Івана Сірка досвідченим стратегом, який може надихнути козаків на перемогу, передбачити хід бою і навіть відчувати настрій супротивника. Сірко розуміє важливість досягнути влучний момент нападу на ворога, вчасно завдати удару. Тоді все військо відчує впевненість провідника, зрозуміє його задум і діятиме одним пориванням. Тільки так гарантована перемога у ще не розпочатій битві [4, с. 449].

Ця думка звучить і в трилогії А. Химка «Засвіти». Водночас митець підкреслив неабияку інтуїцію Сірка – у життєво важливих ситуаціях йому допомагають його передчуття, сподівання і «шосте чуття» [5, с. 253, 272], що нерідко обумовлюють і вибір тактики бою, і неминучість перемоги. Отаман не лише «передбачає» (або аналітично вираховує) плани ворога, а й швидко діє з метою зламати їх.

У віршованому романі «Чисте поле» Л. Горлач зобразив Сірка в пекельному бою – його спокійна усмішка видає досвідченого полководця в епізоді, коли кошовий веде козаків на Крим:

Схрестились шаблі у кривавим багрищі.

Тріщали пістолі, плювались вогнем.

І усміх застив на Сірковім обличчі,

мов правив не боєм, а мирним конем [1, с. 49].

В. Кулаковський наділив героя неабиякою майстерністю планувати бій. Автор акцентує й уміння Сірка використовувати погодні умови задля перемоги: якщо наближення дощу засмутило козаків, то отаман розуміє – завдяки дощу вони зможуть непомітно для ординців перебраться на інший берег [2, с. 147].

ЛІТЕРАТУРА

1. Горлач Л. Н. Чисте поле : історичний роман у віршах. Київ : Рад. письменник, 1990. 236 с.
2. Кулаковський В. М. Іван Сірко: роман. Київ: Молодь, 1992. 320 с.
3. Малик В. Таємний посол : роман. У 2 т. Т. 2. Харків : Євроекспрес, 2000. 562 с.
4. Мушкетик Ю. М. Яса : роман. Київ : Рад. письменник, 1987. 597 с.
5. Химко А. І. Засвіти : істор. роман. Київ : Рад. письменник, 1990. 447 с.

**ІТАЛІЙСЬКІ МАНДРИ ДЖЕКА ВІЛТОНА:
ВІД СПОГЛЯДАННЯ ДО САТИРИ
(на прикладі роману Томаса Неша
«Невдалий мандрівник»)**

Людмила ФЕДОРЯКА¹ (Кривий Ріг, Україна)

*¹ кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри перекладу і
слов'янської філології факультету іноземних мов
Криворізького державного педагогічного університету*

Для елизаветинських читачів Італія була «серцем» європейського Відродження, викликала асоціації з великими майстрами «слова, пензля і філософської думки». Через призму нотатків мандрівників, вражень гуманістів і державних діячів, письменників і перекладачів в уяві як освіченого, так і пересічного представника елизаветинського суспільства створювався її образ. Він почав складатися ще з часів «Кентерберійських оповідань» Джеффри Чосера, продовжив формуватися останньої чверті XV ст. на ранньому етапі розвитку літератури англійського Відродження, коли відбувалося помітне пошвавалення культурного життя в країні, посилення впливу нових європейських віянь (згадаймо, зокрема, визначного англійського гуманіста Томаса Мора, який своїм ідейним натхненником вважав великого італійського однодумця Піко де Мірандолу).

У першій чверті XVI ст. становлення національної англійської літератури позначене бурхливим розвитком поезії, представлені творчістю Томаса Вайета і Генрі Суррея, які перекладали сонети італійського поета Ф. Петрарки і створювали власні за його зразком. Пізніше, у останній декаді елизаветинської доби, на літературну авансцену виходить Вільям Шекспір, який теж віддав данину італійській ліричній традиції, написавши збірку сонетів, появою яких завершується формування національного варіанту цієї віршованої форми. Багато п'єс великого драматурга теж корінням сягають італійської географії, сюжетів і образів (зокрема, «Ромео і Джульєтта»).

Відомості про незнайому Італію англійські реципієнти отримували і з інших творів художньої літератури. Чи не ключовим фактором формування образу цієї країни у культурній свідомості британців другої половини XVI ст. була перекладна література. У 1566 р. вийшла збірка «Палац насолоди» В. Пейнтера, до якої увійшли англійські переклади італійських новел М. Банделло, Маргарити Наваррської та Дж. Бокаччо,

у 1567 р. на англійській літературній мапі з'явилася перекладна збірка «Деякі трагічні роздуми щодо Банделло» Дж. Фентона, яку теж склали англійські переклади новел Банделло. Ще один письменник-перекладач Дж. Петті продовжив справу В. Пейтнера у своєму перекладному творі «Малий палац насолоди» (1576).

Саме перекладна література значною мірою постала тією культурною платформою, яка визначила ментально-світоглядні уявлення відомого елизаветинського письменника-сатирика Томаса Неша (1567-1601?). Після закінчення коледжа Святого Джона в Кембриджі у 1587 р. і до приїзду в Лондон 1589 р. він, як припускають дослідники, подорожував Європою і точно відвідав Німеччину і Італію. Свої враження від поїздки на континент, поєднані з відомостями з банделлівських новел, Неш репрезентував у першому елизаветинському «novel» «Невдалий мандрівник», що побачив світ 1594 р.

Крім означених вище літературних факторів, ставлення Неша до Італії було обумовлене і його основним професійним завданням сатиричного зображення тогочасної дійсності. Ідейно-змістовне наповнення перекладних новел у поєднанні з критичним художнім мисленням упродовж декількох років на початку творчої кар'єри постали головними мотивантами позиції письменника. Уперше вона словесно кристалізувалася у памфлеті «Пірс Безгрошовий», написаному 1592 р., в якому сатирик нищівній критиці піддає гординю і заздрість італійців, і доходить висновку, що від цих вад беруть початок інші численні морально-етичні вади представників цієї країни. Уже в цьому творі вперше з'являється художній образ Італії як «злочинної країни», в якій процвітає кримінал, розбрат і ворожі настрої як серед місцевого населення, так і в напрямку інших країн. Експлікація авторських поглядів відбувається у наступному фрагменті: «О Італія! Академія вбивств, місце, де вправляються у них, як у спортивній забавці, аптечний магазин отрути для кожної нації. Якої зброї ти вже наробила, щоб зігнати нею свою злість?» [2, с. 40].

У романі «Невдалий мандрівник» Т. Неш розповідає про подорож королівського блазня Джека Вілтона країнами континентальної Європи, серед яких він першочергово відвідує Німеччину, Францію, і Італію. Цього разу він нагороджує її перифразом «розпусниця розуму» [1, с. 41] і присвячує їй опису питому частку текстового простору мандрів. Загалом вони тривають до двадцяти років, а подорож Італією охоплює щонайменше рік, про що Джек сам повідомляє у останніх абзацах

роману: «Дванадцять місяців поспіль я переслідував його (бандита Ездраса – Л.Ф.), з Риму до Неаполя, з Неаполя до Гаїті через річку, з Гаїті до Сіона, звідти до Флоренції, з Флоренції до Парми, звідти до Павії, з Павії до Сіона, з Сіона до Женеви, з Женеви знов повернувся до Риму, і дорогою раптово зустрів його тут, у Болоньї» [1, с. 91]. Такий довготривалий період перебування у країні (хоч і непостійний) дозволив пажеві прокласти свій маршрут через низку міст, а відтак він є не лише випадковим свідком важливих подій (як це було, приміром, із повстанням Джона Лейдена у німецькому Мюнстері), а й встигає познайомитися з корінними мешканцями, дізнатися про їхні культуру і історію. Але головна мета Джека-мандрівника (і самого Неша) полягає в тому, щоб на основі типової для літератури мандрів масштабної фактографічності і екземпліцитності представити власні висновки щодо соціального устрою і культурних орієнтирів італійців і продемонструвати свою рецепцію побаченого.

Структурування «італійського» романного простору відбувається двома шляхами: *вглиб* (історичні події і місця, ретроспектива) і *вшир* (сучасні факти, актуалізація). Переплетіння цих двох авторських наративів і часових пластів дає змогу намалювати таку картину тогочасної Італії, яка видавалася Нешеві найбільш правдивою. До організації обох типів авторської оповіді долучені топоніми і оніми різних типів, описи традицій і звичаїв, архітектурних пам'яток, а також неймовірних пригод головного героя, в які він потрапляє на італійській землі на тлі суспільно-політичних і культурних подій.

Втім, ключова специфіка наративних стратегій цих епізодів полягає, на наш погляд, у особливій функції Джека в романі. Як і в «Пірсі...», у «...Мандрівнику» Неш продовжує виконувати роль критичного оглядача дійсності, а Джек у романі є ретранслятором його осмислених висновків про побачене під час подорожі. Але його призначення подвійне. З одного боку, він турист, якого вабить Італія, а з іншого – як і його творець, він її критичний інтерпретатор, тому чи не кожен текстовий епізод супроводжується його викривальним коментарем. Проте на відміну від згаданого памфлету, у романі Неш застосовує здебільшого тенденційну сатиру, тобто він не часто послуговується стилістичними прийомами і художніми засобами, притаманними памфлетові. Тут він умисне робить акцент на масштабних деталізованих і рельєфних описах, які зовні звучать наче нейтрально, але глибоко імпліцитно в них закодована певна моральна або соціальна проблема і зашифроване авторське ставлення до неї. Тож, використаний автором роману структурний ландшафт подорожі

спроможний не лише чітко і послідовно репрезентувати враження Джека від континентальної країни, а й максимально розширити «памфлетний» простір, здатний ефективно «оголити» злободенні італійські проблеми. Цей майданчик дозволяє Нешеві у традиційному для себе стилі сконструювати, передусім, загальний *негативний* імідж цієї країни в очах англійських читачів, але цим самим водночас і привернути увагу співвітчизників до своїх нагальних проблем у сфері людської і суспільної природи, щоб італійський «поганий приклад» вмотивував їх покращити соціокультурні смаки, переглянути власні погляди, усвідомити шкідливість вад і позбутися їх.

У цьому плані перший елизаветинський novel «Невдалий мандрівник», що справедливо заслуговує на маркер і першого елизаветинського роману мандрів, постає напрочуд унікальним культурним утворенням, здатним виконати просвітницьку, викривальну і моралізаторську місії. Виражений як експліцитно, так і імпліцитно, але незмінно присутній у італійських фрагментах памфлетний пафос завжди переважає над мемуарно-ретроспективною стихією і свідчить про те, що першочерговим завданням автора було *не стільки* познайомити англійців із життям у іноземній країні, *скільки* долучити до цих туристичних описів моралізаторсько-викривальний чинник.

Подорож Джека Вілтона по італійських містах, яка від початку мислилася бажаною і необхідною, дуже швидко перетворилася на низку неприємних пригод і нещадну критику суспільного життя і моральних хиб місцевих мешканців. Викликаний невдалою мандрівкою пост-екскурсійний настрій став причиною появи невтішного звіту, яким паж ділиться з читачами наприкінці туру (і роману). Джек підводить підсумки у формі застереження майбутнім англійським мандрівникам: «Італія! Райська земля і епікурейські небеса! Що тут побачить наш молодий турист? Його змусять, як мавпу, цілувати синьйорам руки, втягати, як голодного, шию в плечі, і показувати щось на манер «гей, дай, передай» при вітаннях. З Італії він привезе вправність в атеїзмі, епікурействі, майстерність легкої поведінки, вміння труїти людей і педерастію. Єдине, за що їх можна вітати, так це за те, що вони роблять із людини чудового придворного, кмітливого лицаря, але, якщо придивитися, то насправді він прекрасний таємний розпусник і той ще лицемір...» [1, с. 76]. Стилізований під туристичний буклет висновок, як бачимо, є квінтесенцією всіх негативних вражень, з якими Джек повертався додому в Англію, і фінальною актуалізацією поширених в Італії соціальних і етичних проблем.

Отже, знаний з античності мотив подорожі виступає «каркасом, на який нанизуються найрізноманітніші відомості про чужі світи, що репрезентуються не у міфопоетичній, а у реально-побутовій інтерпретації» [3, с. 24]. У Неша на цей мандрівний каркас нанизані відомості з історії і культури Італії, традиції і звички цієї країни, пригоди головного героя Джека Вілтона, факти, запозичені з історичних хронік та перекладної новелістики, і можливий досвід самого автора. Італійські епізоди роману «Невдалий мандрівник» мають і поетикальну унікальність, яка полягає у тому, що туристичні рефлексії супроводжуються критичними коментарями, в результаті чого ці фрагменти постають сатирою на італійське суспільство – окремі одіозні персоналії, резонансні соціальні явища та ганебні моральні хиби. Їхній літературознавчий аналіз дозволяє зробити висновок про те, що Томас Неш дотримується у своєму романі антиіталійських поглядів, які є підґрунтям для структурування **негативного** іміджу Італії у романі «Невдалий мандрівник».

ЛІТЕРАТУРА

1. Неш Т. Невдалий мандрівник, або Життя Джека Вілтона / пер. з англ Л.Д. Федоряка, Кривий Ріг, 2002. 95с.
2. Неш Т. Пірс Безгрошовий, Його послання до Диявола / пер. з англ. Л.Д. Федоряка, Кривий Ріг, 2002. 111ст.
3. Торкут Н. М. Генезис, поетика і жанрова система англійської прози пізнього Ренесансу (малі епічні форми і література «факту»): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора філол наук : спец. 10.01.04 «Література зарубіжних країн» / Торкут Н. М. – Київ, 2000. – 26с.

ПОДОРОЖНІЙ ДИСКУРС В УКРАЇНСЬКІЙ АВТОБІОГРАФІЦІ XVIII-XXI СТОЛІТЬ

Тетяна ЧЕРКАШИНА¹ (Харків, Україна)

¹ доктор філологічних наук, доцент, завідувача кафедрою романської філології та перекладу факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Подорожній дискурс був яскраво оприявлений в українських автобіографіях вже з XVIII століття. Тогочасні автобіографи подорожували світом з метою навчання та пізнання себе, своїх можливостей, для пізнання інших народів, їх звичаїв і традицій. Під час

подорожей автобіограф XVIII століття цілковито покладався в дорозі на Бога та його рятівну силу, яка неодноразово допомагала їм та рятувала в найскладніших життєвих ситуаціях.

Автобіограф XIX століття також подорожує світом (передусім європейськими країнами) з метою навчання, підвищення професійної кваліфікації, однак більш активними стають подорожі й рідною країною з метою збору етнографічного, археологічного, фольклорного та іншого матеріалу, культурно-просвітницькими намірами. Автобіографи XIX століття подають широку панораму європейських і українських міст, містечок і невеликих селищ, окрім топонімики, багато уваги приділяють соціокультурним характеристикам місцевостей.

Автобіограф початку XX століття теж активно подорожує Європою та Україною. Окремий пласт подорожніх нарисів цього періоду пов'язаний з участю автобіографів у громадянській війні, відтак додається мотив вимушених мандрів, еміграції після поразки.

З 1934 року українська автобіографія розподіляється на українську радянську та українську еміграційну автобіографію. Український радянський автобіограф подорожує переважно в межах СРСР, зрідка кому вдається виїхати за межі країни та проїхатися дружніми країнами соціалістичного табору. Український еміграційний автобіограф вимушено покидає країну, докладно описує всі етапи переїзду на нове місце проживання, надає докладні замальовки нових місцевостей.

Автобіограф кінця XX століття наново відкриває для себе світ після більше, ніж півстолітнього життя за “залізною завісою”, активно подорожує не лише Європою, а й Америкою. Описує природу, звичаї, культуру відвіданих країн, жалкує, що не міг побачити цього раніше.

Автобіограф XXI століття вже активний мандрівник, якому відкритий весь світ. Багато подорожує, виписує докладні автогеобіографії, в яких розказує як та чи та місцевість впливає на формування його світогляду.

КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ УКРАЇНИ У РОМАНІ М. ТІРІ «ПРОЇЗДОМ У КИЄВІ»

Дмитро ЧИСТЯК¹ (Київ, Україна)

¹ доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри романської філології Навчально-наукового інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Літературна творчість франкомовного бельгійського письменника Марселя Тірі (1897–1977) привертає особливу увагу з огляду на його перебування в Україні під час Першої світової війни, а також подій доби українських національно-визвольних змагань 1917–1918 рр. Про цей винятковий період своєї біографії він залишив роман «Проїздом у Києві» (1927), мій український переклад якого вийшов друком у спеціальному бельгійському числі журналу «Всесвіт» (2015. № 9–10), а у 2016 р. – окремим виданням у київському видавництві «Саміт-книга». Роман «Проїздом у Києві» характеризується оригінальною композиційною, тематичною та образною структурою. В основі концептуального конфлікту лежить опозиція між західноєвропейською ВІТАЛЬНІСТЮ (концепт КОХАННЯ) та російським мертвотним животінням у контексті ширшої символізації війни й руйнування Імперії як апокаліпсису різних сфер життя, зокрема через проєкцію образів Даші-Смерті-Революції та Христоподібного Василія-Комуніста. Концептуалізація Києва як дихотомічного конструктору, де співіснують, борються й анігілюються два мегаконцепти СМЕРТЬ і КОХАННЯ, позначена впливами роману Жоржа Роденбаха «Брюгге-Смерть» і драми Моріса Метерлінка «Пелеас і Мелісанда». Як і в цих творах, макрообраз Міста ототожнюється з міфопоетичним образом Мертвої Жінки, яка призводить до божевілля закоханого в неї чоловіка. Натомість концептуалізація України як Зниклої Жінки після поразки національно-визвольних змагань в образі Лівії (ономастичний знак можна розкодувати як втілення бергсонівського концепту ВОЛЯ ДО ЖИТТЯ) дозволяє відзначити прогностичний потенціал до відновлення боротьби демократичних сил за незалежність у майбутньому, що свідчить про адекватне розуміння українського питання бельгійським письменником.

ЛІТЕРАТУРА

Тірі М. Проїздом у Києві: роман; пер. з франц. та післям. Д. Чистяка. Київ: Саміт-книга, 2016. 208 с.

Thiry M. Passage à Kiew. Bruxelles: ARLLF, 1990. 184 p.

МЕХАНІЗМИ ФОКУСУВАННЯ ТА ДЕФОКУСУВАННЯ В НІМЕЦЬКОМОВНІЙ МЕТАПРОЗІ ЯК ДИСКУРСІ ПОДОРОЖІ

Руслан ЧОРНОВОЛ-ТКАЧЕНКО¹ (Харків, Україна)

¹ кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри іноземних мов Харківського університету

Дослідження є спрямованим на аналіз когнітивних механізмів фокусування та дефокусування у метапрозі як вимірі дискурсу подорожі до осмислення креації твору. Особливий акцент робиться на механізмі ігрової маски автора, що зумовлює перерозподіл уваги у метапрозі, вводячи процес моделювання фікційного світу у прагматичний фокус.

В результаті вивчення численних теоретичних джерел метапроза розуміється нами як матриця постмодерністського наративу, де головним комунікативним фокусом є ігровий за своєю природою механізм маски автора, яка, у свою чергу, може розглядатися як наративно-прагматична основа суб'єктно-об'єктних реляцій цілої низки постмодерністських текстів [1]. Вважаємо, що вона є своєрідним комунікативним центром, який дозволяє реальному творчому суб'єкту зробити спілкування з реальним адресатом ближчим, навмисно порушуючи механізми аутентифікації, що значно підвищує коефіцієнт людичної модальності.

Нами було виявлено, що у німецькомовній метапрозі семантичною базою створення маски автора є роздвоєність когнітивного суб'єкту у термінах об'єктивованої та суб'єктивованої наративної спрямованості на «Я, що творить» та «Я, що коментує», що приводить до послаблення ролі персонажів та репрезентації їх як об'єктів гри між читачами та автором. Таким чином метапроза набуває характеристик дискурсу подорожі зі своїми вторинно актуалізованими пунктами відправлення та призначення, запускаючи механізм дефокусування, який інтерпретується як «свідоме виведення з фокусу уваги тих характеристик подій та об'єктів, які зазвичай виокремлюються згідно з мовними та прагматичними нормами» [2].

Таким чином, у текстурі досліджуваної німецькомовної метапрози, яка онтологічно функціонує як дискурс подорожі, відбувається перерозподіл уваги, своєрідні ігри фокусу. З нашої точки зору, це зумовлює

фокусування уваги аудиторії саме на авторі, безпосередньо на процесі моделювання наративу. Водночас відбувається дефокусування уваги читача на персонажах, які перетворюються на певний фон, набуваючи властивостей словоформ. Отже, у прагматичному фокусі є автор, який проблематизує свою місію, маска, яка спрямовує читача, наративно пропонуючи йому прийняти участь в інтелектуальній грі фокусів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Dolozel L. Possible worlds in literary communication. Possible worlds in humanities. Arts and sciences. Berlin; NY, 2019. P. 225-248.
2. Mironova L. Cognitive linguistics: the pragmatics of defocusing. The art of manipulation and linguophilosophical interpretation. Madrid, 2021. 168 p.

ПОЕМА ІВАНА ФРАНКА «ВАНДРІВКА РУСИНА З БІДОЮ»: ЕТНОЛОКАЛЬНА ПАНОРАМА ГАЛИЧНИНИ ХІХ СТ.

Алла ШВЕЦЬ¹ (Львів, Україна)

¹ доктор філологічних наук, заступник директора з наукової роботи Інституту Івана Франка НАН України

Пристрасть до мандрів була особливою прикметою Франкового життєвого укладу, способом організації власного дозвілля й тим захопленням, що інспірувало його красзнавчі зацікавлення, наукові дослідження «туристичної літератури» (за Франком) й врешті появу подорожніх мотивів у власній творчості. Особисто заохочуючи молодь пізнавати різні «закутки» рідного краю, розуміючи важливу культурно-просвітницьку й патріотичну роль подібних заходів, Франко упродовж 1883—1886 рр. організував шість мандрівок Галичиною та підгірськими селами. Свої подорожні враження він опоетизував у віршованій хроніці «Українсько-руська студентська мандрівка літом 1884 р., пролог до якої під назвою «В дорогу!» згодом став маршем «Пласту».

Своєрідне продовження жанру поетичної подорожі, чи, за авторським визначенням «вандрівки», явив Франко своєю поемою-казкою «Вандрівка Русина з Бідою», вперше надруковану у збірці «З вершин і низин» (Львів, 1893. С. 132–147). Майстерно експлікуючи відомий мандрівний сюжет за допомогою засобів сарказму і гротескності, тонкого дотепу, локального колориту, автор не просто хронікалізує описану в творі мандрівку Галичиною, а мовби белетризує мандрівну

дійсність за допомогою комунікативних партій головних її учасників – Біди і Русина. Спосіб ретельної ампліфікації, своєрідного нанизування різних топографічних образів і локусів дає змогу оприявнити розлогу панораму культурного й суспільно-політичного буття Галичини другої половини ХІХ ст., яку репрезентують конкретні постаті Франкових сучасників, знакові політичні події, галицькі міста і села. Іронічно-саркастична нарація твору дала письменникові можливість для викривальної чи просто інформаційної характеристики багатьох явищ і подій тодішньої Галичини: партійно-політичних процесів, літературного, громадського, церковного життя, соціально-економічних устоїв, видавничої справи, освітньої реформи. В поемі функціонують впізнавані соціально-культурні топоси: повітова рада, школа, шинок, корчма, гімназія, редакція, магістрат; представники різних соціальних верств, етнічних груп (русини, лемки, бойки, євреї), партійних структур (тверді – «москвофіли», радикали, народовці).

ЛІТЕРАТУРА

1. Розінкевич Н. Іван Франко і мандрівна література. Київські полоністичні студії : зб. наук. праць. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2017. Том ХХІХ. С. 403–410.
2. Сабат Г. Казки-“вандрівки” Івана Франка // Слово і Час. 2008. № 8. С. 55–61.
3. Тихолоз Н. Казкотворчість Івана Франка (генеалогічні аспекти) / Відп. ред. Є. К. Нахлік. Львів, 2005. 316 с.

«НАВКОЛОСВІТНІ МАНДРІВКИ» ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ В ПОШУКАХ ЩАСТЯ НА ЗЕМЛІ

Анатолій ШОРОХОВ¹ (Дніпро, Україна)

*¹ вчитель історії Роздорського ліцею Синельниківського району
Дніпропетровської області*

«Життя наше є мандрівка» писав Григорій Сковорода [2, с.683]. Самого його назвали «мандрований філософ» [1, сс.2-3]. У 12 років залишив дім, жив у Києві, Санкт-Петербурзі, Москві, пішки обійшов ряд країн Європи, частину України і Росії [4,8-10]. На сторінках творів здійснив і «навколосвітні мандрівки», згадавши ті місця планети, де ніколи не бував, але знав із книг.

Герої Сковороди шукають «істинне щастя» й сенс життя на землі.

«П'ятеро подорожніх» говорять про те, що люди рятуються від нудьги різними розвагами і «ніде немає більше забав і веселощів, ніж у Парижі та Венеції» [2, с.502]. Два інші чоловіки мандрують в «різних кінцях світу», але щастя не знаходять - один втрачає ноги, інший зір, через «жар сонячних променів в Аравії» [2, с.504]. Декілька «європейців» потрапляють до Індії, але гинуть від індійського «дракона» [2, с.432; сс.559-560]. Сковорода робить висновок, про неможливість щастя виключно «в Америці, чи в Канарських островах, чи в азійському Єрусалимі», бо «хто б міг добратися до тих місць?» [2, с.213].

Помираючий мудрець Едип намагався врятувати малого сина від якогось «Сфінкса». Пізніше той дізнався, що таких істот «немає ні в Америці, ні в самій Африці, ні в островах Японських...». Але «безпутне життя» позбавило його дитячої «веселості». Прозрівши, він відмовився від погоні за зовнішнім блиском і матеріальними благами і став спадкоємцем «високого» духовного «світу» свого батька [2, сс.571-573].

«Не шукай щастя за морем, - пише Сковорода, - не проси його в людини, не мандруй по планетам, не волочись по палацах, не повзай по кулі земній...» [2, с.213]. Краще мандрівка у внутрішній світ, самопізнання й духовні цінності. Філософ дає просту, відому ще з античності, пораду: «*Essene vis felix? Sorte quiesce tua*» - «Хочеш бути щасливим? Задовольняйся своєю долею» (лат.) [3, сс.225, 500].

ЛІТЕРАТУРА.

- 1.Багалій Д. І. Український мандрований філософ Григорій Сковорода. – К., 1992. – 470 С.
- 2.Сковорода Григорій. Повна академічна збірка творів. За ред. Леоніда Ушкалова. – Харків, 2016. – 1400 С.
- 3.Сковорода Григорій. Вірші. Пісні. Байки. Діалоги. Трактати. Притчі. Прозові твори. Листи. – К.,1983. – 544 С.
- 4.Ушкалов Леонід. Сковорода та інші. Причинки до історії української літератури. – К., 2007. – 552 С.

ЕВОЛЮЦІЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОГО ТУРИСТИЧНОГО ДИСКУРСУ В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Вячеслав ЩИРОВ¹ (Харків, Україна)

¹ старший викладач кафедри романської філології та перекладу факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

За останні десятиліття туристичний дискурс зазнав значних змін, спричинених процесами глобалізації та інформатизації подорожей. Рекламу подорожей перемістилася з газет, журналів і телебачення в соціальні мережі, блоги, відео-платформи, на кшталт Youtube і контекстну рекламу в пошукових системах. Якщо раніше мандрівники були пасивними одержувачами туристичних послуг, то тепер, багато з них беруть активну участь у створенні туристичного дискурсу, публікуючи звіти про свої подорожі і ведучи обговорення в соціальних мережах і блогах. Дуже яскравим прикладом цієї еволюції є поява неологізму, так званого “*mot-valise* » (слово-валіза) ***touristonaute***, яке поєднує два іменника ***touriste*** та ***internaute*** (користувач мережі Інтернет). Також характерним є поява таких неологізмів, як ***cyber-tourisme*** та ***e-tourisme***.

У доповіді я детально проаналізую в чому полягають відмінності дискурсу в туристичних путівниках і блогах і постах мандрівників в соціальних мережах, а саме, таких явищ, як поліфонія, анафора, особливості застосування різноманітних маркерів, таких як ***en fait, du coup, c'est-à-dire*** та інших.

Ми також проаналізуємо, як змінилося значення слова ***stéréotype***, і чому ці зміни зумовлені набуттям міжкультурного досвіду у сучасних мандрівників.

Нарешті ми проаналізуємо як за допомогою яких лексичних засобів туристичний маркетинг зацікавлює, заохочує та спонукає туристів на нові подорожі. Наприклад, застосування позитивних та ціннісних прикметників, таких як ***magnifique, incroyable, unique, merveilleux, magique*** та інших.

Підводячи підсумок, ми можемо впевнено стверджувати, що сучасні зміни у туристичному дискурсі відбуваються не спонтанно, а в контексті загального розвитку людства в напрямку глобалізації та інформатизації.

ЛІТЕРАТУРА

1. <http://www.tourisme-tic.com>
2. Introduction : les discours du tourisme, un objet privilégié pour l'analyse du discours <https://journals.openedition.org/aad/5425>
3. Polyphonie dans le discours des guides touristiques https://www.researchgate.net/publication/321461034_Polyphonie_dans_le_discours_des_guides_touristiques
4. Top 10 des blogs voyage <https://www.kolsquare.com/fr/blog/top-10-blogs-voyage>
5. <https://blog.infotourisme.net>

ТРЕВЕЛОГ І КАРИКАТУРА: ХАРАКТЕР ІНТЕРМЕДІАЛЬНОЇ ВЗАЄМОДІЇ У КОНСТРУЮВАННІ ОБРАЗУ ІНШОГО (НА МАТЕРІАЛІ ПОДОРОЖІ ДЖЕЯ НОРВУДА ДАРЛІНГА «DING GOES TO RUSSIA» (1932))

Олена ЮФЕРЕВА¹ (Київ, Україна)

¹ доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри світової літератури та теорії літератури факультету іноземної філології Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова

Специфіка подорожі Джея Норвуда Дарлінга (псевдонім Ding) «Ding goes to Russia» (1932) визначається інтермедіальним синтезом тревелогу і карикатури. Автор двічі отримав Пулітцерівську премію як художник-карикатурист, тож висловлення своїх вражень за допомогою цього виду графіки для нього є цілком природним.

На початку 1930-х рр. Д. Н. Дарлінг подорожував до Радянського Союзу з метою побачити на власні очі ті перетворення, які активно обговорювалися в американському суспільстві одночасно із захопленням і тривогою. Згідно досліджень американських науковців, мандрівка здійснювалася за особистим запрошенням Сталіна [2, с.108]. Однак у контексті чисельних зарубіжних подорожей до Радянського союзу цього періоду тревелог Д. Н. Дарлінга вирізняється не просто скептичним, а категорично неприязним ставленням до втілення комуністичних ідей. Концепція твору полягає у сатиричному висвітленні абсурдності радянських реалій для переконання американського читача у тому, що радянський режим, який автор відверто називає диктаторським, не може бути ані загрозливим, ані, тим паче, зразком для наслідування,

адже революція перетворила державу на «примітивну цивілізацію середніх віків» [1, с.99].

У подорожі Д. Н. Дарлінга сатиричний модус актуалізується саме в межах функціональності карикатури, що увиразнюється на тлі інших зображальних жанрів, які також включаються у текстову тканину: ландшафтні та архітектурні замальовки мають нейтральні конотації. Якщо оповідач артикулює інтенцію окреслити «тип радянської людини» і робить це шляхом опису та осмислення повсякденних практик, то ілюстрації довершують це завдання, візуалізуючи концепти пригнобленості, бідності, втоми, безальтернативності життя для більшості громадян. Словесний текст домінує, але карикатура виконує надважливі сюжетно-композиційні функції. Вона є своєрідним пуантом у вербальному наративі, підкреслює авторську позицію, сатирично забарвлює епізод. Засновуючись на дослідженнях кореляції вербального та візуального (Р.Барта, Г. Креса та Т. ван Ліувена, Т. Ліма), цю подорож можна визначити як специфічну мультимодальну єдність, де візуальна сатира і словесна частина взаємопоглиблюють одна одну, формуючи двоїстий підхід до показу радянського буття: сатиричний і трагічний. Отже, метою цієї розвідки є характеристика зв'язків візуального та вербального у створенні образу радянської людини як ідеологічного «іншого».

Із самих витоків іконічні компоненти органічно інтегрувалися у подорожнє письмо, посилюючи його перехідність, поліморфність. Мапи, креслення маршрутів, портретні замальовки, пейзажні ескізи є традиційними елементами тревелогу. Приклади використання карикатури у цьому жанрі спостерігаються рідше. Серед різноаспектних досліджень взаємодії візуального та вербального в історії тревелогу наукового осмислення інтеграції карикатури у подорожній текст, їхнього взаємовпливу істотно бракує. Окремим питанням є здатність карикатури як специфічного різновиду живопису відображати документальні свідчення, адже карикатура з її спрощеністю, умовністю створює додаткові умови для викривлення реалій, екзотизації іншого, про що свідчать, наприклад, дослідження використання карикатур у колоніальних тревелогах.

На перший погляд, вербальна і візуальна складові в аналізованому тревелозі контрастні по відношенню одна до одної. Перша реалізує настанову аналітичного пізнання комуністичного експерименту, інша – спирається на образно-емоційні засоби. Словесний наратив містить

іронічні, анекдотичні епізоди в описі та оцінці радянських реалій, однак йому не властива гротескність, гіперболізація; автор чітко дотримується принципу вірогідності. Якщо розглядати окремо ілюстрації, то вони, навпаки, передають образ радянської людини через метафори, яких немає у тексті вербальному. Проте обом складовим не притаманне комічне, вони однаково спрямовані на показ трагічного образу соціально-політичних перетворень, які автор прагне розкрити, перш за все, в антропологічній площині.

Прецедентною основою пародійності твору Дарлінга виступають ідеологічно ангажовані тревелоги американських та європейських журналістів, письменників до Радянського союзу. Подорожі «політичних пілігримів» (П. Холландер), які за різних причин формували ідеалізований образ країни як нового суспільства та майбутнього світу, структурувалися не за географічним маршрутом, а за ідеологічною мапою – новаціями та досягненнями радянського керівництва. За цією ж моделлю вибудовує свій текст і Дарлінг, але ключові ідеологеми (п'ятирічка, «влада – робітнику, земля – селянам», звільнена жінка, нова освітня система тощо) автор деміфологізує, зосереджуючись на фактах побуту звичайної людини, впливу на неї політичного експерименту. Карикатура фіксує різні сторони суспільного життя: від фактів політичної та економічної залежності до нехтування елементарними потребами людей. Викриваючи проблеми і недоліки, вона унаочнює «прихований» смисл, адже саме цього прагне подорожній, ретельно вдивляючись у протиріччя між владними постулатами і дійсністю.

ЛІТЕРАТУРА

1. Darling N. J. *Ding goes to Russia*. New York and London: Whittlesey House Mc. Graw-Hill Book Company, Inc, 1932. 198 p.
2. Lendt L. D. *Ding: the life of Jay Norwood Darling*. Retrospective Theses and Dissertations. 1978. URL: 6464. <https://lib.dr.iastate.edu/rtd/6464>

ПРЕЗЕНТАЦІЯ ПРОЕКТУ ПОДОРОЖІ У ФРАНЦУЗЬКИЙ РЕГІОН ЯК ТВОРЧЕ ЗАВДАННЯ НА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТТЯХ З МОВИ

Інга ЯЦЕНКО¹ (Харків, Україна)

*¹ старший викладач кафедри романської філології та перекладу
факультету іноземних мов Харківського національного університету
імені В. Н. Каразіна*

Рамки творчого проекту розвивають низку мовних та соціальних компетенцій студентів, створюють наближені до реальних умови роботи з інформацією та комунікацією. У своїй практиці я намагаюсь залучати студентів до таких учбових проектів, які дозволяють не тільки покращувати знання граматики та лексики, вміння аудіювати, говорити, читати та писати, але відкривають студентам можливості краще познайомитися з Францією, підготувати майбутні подорожі, розширити власні культурні уявлення про країну.

Таким проектом у першому семестрі 2021-22 навчального року для студентів четвертого курсу французького відділення став проект «Регіони Франції». Студенти розподілили між собою декілька з 13 сучасних регіонів і мали два-три тижні на підготовку завдання представити на занятті найцікавіші історичні та архітектурні пам'ятки регіону, розваги, оригінальну місцеву кухню та напої; запропонувати групі маршрут подорожі регіоном, щоб розвідати природні багатства та побачити найцікавіші міста та села. На першому етапі завдання передбачало індивідуальний пошук та відбір матеріалу в інтернеті, естетичне оформлення його в онлайн-презентацію, підготовку структурованої та цікавої для всіх доповіді французькою мовою, тривалістю 15 хвилин. На другому етапі слухачі доповіді отримували завдання обрати цікаве місто або інші компоненти презентації доповідача, та, після додаткових пошуків, написати вдома твір про уявне відвідування цих місцевостей, активно вживаючи деякі граматичні категорії (*conditionnel, subjonctif, adjectifs qualificatifs, adverbes etc*). Граматичні компоненти відповідали темам повторення пройденого матеріалу і були таким чином вписані до творчого письмового висловлювання студентів.

Заключним етапом, у другому семестрі, збагачені досвідом підготовки та презентації подібних повідомлень, студенти матимуть розробити проект подорожі до одного з українських регіонів, краще розвідати рідну країну,

щоб зрозуміти, в чому полягає її неповторне багатство у порівнянні з іншими, як його можна представити співвітчизникам та іноземним гостям, та усвідомити, до чого можна і слід привернути увагу на теренах однієї з найбільших країн Європи.

Accents and Paradoxes of Modern Philology

ISSN 2521-6481

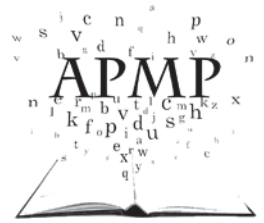
Міжнародний науковий електронний журнал

<http://periodicals.karazin.ua/accentsjournal>

Email: editor.accents@karazin.ua

Facebook: _

<https://www.facebook.com/AccentsandParadoxesModernPhilology>

Видавець – кафедра романської філології та перекладу факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

Місія журналу – об'єднати пошуки науковців навколо культурологічного ракурсу дослідження літературних текстів.

Мова публікацій – англійська, іспанська, італійська, французька.

До складу міжнародної редколегії входять 8 іноземних докторів (Італія, Іспанія, Мексика, Польща, Словаччина, Угорщина), 8 докторів наук та 4 кандидати наук з України.

Статті проходять подвійне сліпе рецензування, перевірку на наявність текстових запозичень з інших джерел й публікуються у відкритому доступі лише в електронному варіанті.

Періодичність видання – 1-2 рази на рік. У поточний номер статті приймаються до 15 вересня кожного календарного року.

Вимоги до оформлення статей розміщено на сайті журналу <http://periodicals.karazin.ua/accentsjournal>

З усіх питань щодо публікації статті в журналі «Accents and Paradoxes of Modern Philology» можна звертатися до випускового редактора за електронною адресою: editor.accents@karazin.ua

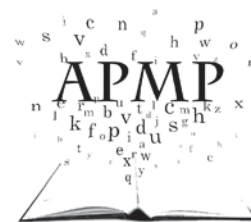
Щиро запрошуємо до співпраці!

ACCENTS AND PARADOXES OF MODERN PHILOLOGY

ISSN 2521-6481

[DOI: 10.26565/2521-6481-XX-X](https://doi.org/10.26565/2521-6481-XX-X)

International Scientific Peer Reviewed
Open Access Electronic Journal

<http://periodicals.karazin.ua/accentsjournal>

Email: editor.accents@karazin.ua

Facebook: _

<https://www.facebook.com/AccentsandParadoxesModernPhilology>

Founder and Publisher: V. N. Karazin Kharkiv National University, School of Foreign Languages, Department of Roman Philology and Translation.

Journal`s mission is to consolidate the scientific efforts interested in accentuating the culturological aspect in philological research.

Languages – English, French, Italian, Spanish.

Frequency – 1-2 issues per year.

The international editorial board consists of 8 foreign Doctors of Science (Italy, Hungary, Mexico, Poland, Slovakia, Spain) 8 Doctors of Science and 4 Doctors of Philosophy from Ukraine.

Every article undergoes a double-blind peer-review in terms of two months after its submission to the Editorial Board. All articles undergo the mandatory plagiarism check using the plagiarism online detector Strikeplagiarism.com. The journal 'Accents and Paradoxes of Modern Philology' practices a policy of open access to published content according to the principles of the *Berlin Declaration on Open Access to Knowledge in the Sciences and Humanities*. The end user is granted access to the journal content for free.

In the current issue, articles are accepted until September 1 of each calendar year.

Requirements for articles are posted on the journal's website <http://periodicals.karazin.ua/accentsjournal>

For all questions about the publication in the journal «Accents and Paradoxes of Modern Philology», please contact the editor by e-mail: editor.accents@karazin.ua

We sincerely invite you to cooperate!

Наукове видання

Художні феномени в історії та сучасності
(«ДИСКУРС ПОДОРОЖІ»)

Тези доповідей
VIII Міжнародної наукової конференції
(8 квітня 2022 року, м. Харків, Україна)

Англійською, іспанською, італійською, китайською,
німецькою, українською, французькою мовами

Відповідальні за випуск:

Сімона МЕРКАНТІНІ

Ігор ОРЖИЦЬКИЙ

Тетяна ЧЕРКАШИНА

Технічний редактор:

Михайло БОНДАРЕНКО

Підписано до друку 16.06.2022. Формат 60x84/16. Папір офсетний.

Ум. друк. арк. 8,83. Наклад 200 прим. Зам. № 135/ 23

Видавець і виготовлювач

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
61022, м. Харків, майдан Свободи, 4.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3367 від 13.01.09

Видавництво ХНУ імені В. Н. Каразіна